

नेपाल सरकार
राष्ट्रिय योजना आयोग
केन्द्रीय लक्ष्माङ्क विभाग
२०७५

फोन नं : ९७७-१-४२४५९४६
९७७-१-४२४५९४७
९७७-१-४२४५९४८
९७७-१-४२२९४०६
फ्याक्स : ९७७-१-४२२७७२०

प.सं.: २०७४/७५

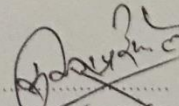
रामशाह पथ
धापाथली, काठमाण्डौ

च.नं.:

मन्तव्य

स्थानीय नीति निर्माता, योजनाकार, अनुसन्धानकर्ता, अध्येता र सञ्चारकर्मीहरूका लागि खण्डीकृत तथ्याङ्कको माग दिनानुदिन बढ्दै गईरहेको अनुभव हामीले गरेका छौं । खण्डीकृत तथ्याङ्कको यस्तो मागलाई राष्ट्रिय जनगणना, कृषिगणना र नमुना सर्वेक्षणमा आधारित विभिन्न सर्वेक्षणहरूले मात्र परिपूर्ति गर्न नसक्ने सन्दर्भमा गणना तथा सर्वेक्षणहरूबाट प्राप्त स्थानीय तहका तथ्याङ्क र स्थानीयस्तरका विभिन्न निकायहरूमा व्यवस्थापन गरिएका अभिलेखहरूमा छरिएर रहेका उपयोगी आँकडाहरूलाई तथ्याङ्क कार्यालयहरूले विगतका वर्षहरूमा पनि जिल्ला तहका वस्तुगत विवरणहरू तयार गरेका र तिनको अधिकतम माग तथा प्रयोग भएको अनुभव हामीले गरेका छौं । यसै सन्दर्भमा, देशको परिवर्तित स्थानीय तह अनुसारको तथ्याङ्क एकत्रित गरी आम प्रयोगकर्ताहरूको उपयोगको लागि उपलब्ध गराउने प्रयासस्वरूप केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग अन्तर्गतका तथ्याङ्क कार्यालयहरूले चालू आर्थिक वर्षमा गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल तयार गरेका हुन् । यसको तयारीबाट स्थानीय तहको तथ्याङ्क भण्डार समृद्ध हुनुका साथै प्रयोगकर्ताहरूको माग निकै हृदयसम्म सम्बोधन भई योजनाविद्, अनुसन्धानकर्ता, विद्वार्थी, तथा सरोकारवाला हरूको निम्ति निकै सहयोगी हुने विश्वास मैले लिएको छु ।

स्थानीय तहहरूका वडास्तरसम्मका तथ्याङ्कहरू संग्रहित यस्तो महत्वपूर्ण गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल तयार गरी प्रकाशनमा ल्याउन लागेकोमा म यस कार्यको प्रशंसा गर्दछु र यसको तयारीमा संलग्न सम्पूर्ण कर्मचारी वर्गमा धन्यवाद दिन चाहन्छु । आगामी वर्षमा तथ्याङ्क कार्यालयहरूले यस प्रकाशनको अद्यावधिक नवीन संस्करणलाई पनि प्राथमिकता दिनेछन् भन्ने विश्वास मैले लिएको छु ।

सुमनराज अर्याल
(महानिर्देशक)

प्रकाशकीय

व्यवस्थित योजना तर्जुमा, अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको लागि तथ्याङ्कको आवश्यकता पर्दछ । नेपालमा आधिकारिक रूपमा तथ्याङ्क उत्पादन गर्ने निकाय केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग हो । कतिपय तथ्याङ्क विषयगत मन्त्रालय तथा कार्यालयहरूले पनि उत्पादन गर्दै आइरहेका छन्, जसले गर्दा तथ्याङ्कहरू छरिएर रहेका छन् । त्यस्तै मुलुकको समग्र स्थिति र स्थानीय तहमा पनि फरक हुन सक्दछ । स्थानीय तहको निर्णय प्रकृत्यामा राष्ट्रिय स्तरको सुचना भन्दा स्थानीय सुचना प्रयोग गर्नु उचित हुन्छ । स्थानीय तहमा समेत छरिएर रहेका तथ्याङ्कलाई एउटै ठाँउबाट प्रयोगकर्ताहरूलाई उपलब्ध गराउन सकेमा निर्णय प्रकृत्यामा समेत तथ्याङ्कको प्रयोग बढी हुन सक्छ । यही उद्देश्य प्राप्तिको लागि आर्थिक सामाजिक लगायत अन्य क्षेत्रका तथ्याङ्कहरू समेत एकिकृत गरि काठमाडौँ जिल्लाको वस्तुगत विवरण प्रकाशन गर्न लागिएको हो । यस प्रकाशनबाट भक्तपुर जिल्लाको बारेमा जानकारी राख्न चाहनेहरूलाई थोरै भए पनि सहयोग पुग्ने आशा लिएको छु ।

यस वस्तुगत विवरण तयार गर्ने क्रममा तथ्याङ्कको संकलन तथा प्रशोधन कार्यमा महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउनु हुने यस कार्यालयका तथ्याङ्क अधिकृत अनिता काफ्ले र खरिदार कवीन्द्रप्रसाद लम्साललाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु । त्यस्तै सुपरीवेक्षकहरू साधना के.सी., भावनी तन्डुकार, बलराम दुलाल, मदन कृष्ण श्रेष्ठ, किरण विष्ट, खरिदार नोर्बु लामा, ह.स.चा. विजय कुमार तामाङ र कार्यालय सहयोगीहरू रविन्द्रमान महर्जन एवं दशु पुतुवारलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । त्यस्तै यस पुस्तक प्रकाशन गर्ने क्रममा काठमाडौँ जिल्लाका धेरै सरकारी तथा गैर-सरकारी कार्यालयहरूले पनि तथ्याङ्क उपलब्ध गराई सहयोग पुऱ्याउनु भएकोमा धन्यवाद दिदै आउने दिनमा पनि सहयोगको अपेक्षा राखेको छु । त्यसैगरी पुस्तक प्रकाशन गर्ने क्रममा हौसला दिनु हुने केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागका महानिर्देशक ज्यु तथा उप-महानिर्देशकज्युहरूप्रति पनि कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु ।

स्थानीय तहको पुनर्संरचना बमोजिम जिल्लाका विभिन्न नगरपालिका तथा तिनका वडाहरूको समेत तथ्याङ्क, सूचना तथा विवरणहरू समेटी प्रोफाइल तयार गर्दा जुनसुकै प्रयोजनको लागि भएपनि ती तथ्याङ्कहरू प्रत्यक्ष तथा परोक्ष रूपमा भएपनि योगदान पुऱ्याउने छन् भन्ने अपेक्षा गरेको छु ।

प्रस्तुत जिल्ला वस्तुगत विवरण तयार गर्ने क्रममा कतिपय प्राविधिक तथा कमी कमजोरीहरू भएका हुन सक्छन् । ती कमी कमजोरीहरूलाई औल्याई आगामी प्रकाशनका लागि रचनात्मक सुझाव प्रदान गर्नुहुन सम्पूर्ण पाठक वर्गहरूमा अनुरोध गर्दछु ।

मिति: २०७५ आषाढ २५ ।

राम बन्धु रेग्मी
(निर्देशक)

खण्ड-१

जिल्लाको परिचय (Introduction to District)

१.१ पृष्ठभूमि (Background)

- काठमाडौंको ऐतिहासिक पृष्ठभूमितर्फ नियाल्दा लिच्छवीकालको पूर्वार्द्धसम्म यस भूमिको नाम 'काठमाडौं' थिएन भन्न सकिन्छ । त्यसताकासम्म नेपाल उपत्यका, पशुपति क्षेत्र, मञ्जुपतन आदि नाम रहेको अड्कल काटिएको पाइन्छ ।
- वि.सं. १०४३ तिर प्रसिद्ध लिच्छवी राजा गुणकामदेवले यस क्षेत्रमा यो शहरको विकास गरेपछि यहाँको नाम **काष्ठमण्डप** रहन गएको हो भनिन्छ ।
- अर्को भनाइ अनुसार वि.सं. १२०० तिर काठमाडौं शहरको दक्षिण-पश्चिम भागमा एउटा ठूलो रुखवाट काठैकाठको सत्तल बनेको हुँदा यसलाई काष्ठमण्डप भनिएको पाइन्छ । संस्कृत शब्द काष्ठमण्डपको नेपाली रुपान्तरण काठमाडौं भएकोले पछि यस क्षेत्रलाई काठमाडौं भनिन थालियो, तर मल्लकालमा यसलाई कान्तिपुर पनि भनिन्थ्यो । यसरी संक्षेपमा यो क्षेत्रको नाम विभिन्न समयमा विभिन्न रूपले बदलिँदै काठमाडौं रहन आएको हो भन्न सकिन्छ ।

पशुपतिनाथ, स्वयम्भूनाथ, बूढानीलकण्ठ, गुह्येश्वरी, बज्रयोगिनी आदि देवीदेवताहरू भएको यस पवित्रभूमि प्राचीनकालदेखि नै एक सुसंगठित समृद्धशाली शहरको रूपमा विकसित हुँदै आएको छ । नेपाली कला संस्कृति, साहित्य आदि क्षेत्रलाई अक्षुण्ण राख्ने कार्यमा काठमाडौं जिल्लाको भूमिका उल्लेखनीय छ ।

भौगोलिक विभाजन अनुसार काठमाण्डौ जिल्ला हालको प्रदेश नं. ३ मा पर्दछ । काठमाडौं उपत्यकाभित्रका तीन जिल्लामध्ये काठमाडौं देशको राजधानी समेत भएको एक मुख्य जिल्ला हो । यो जिल्ला २७°२७' देखि २७°४९' उत्तरी अक्षांशसम्म र ८५°१०' देखि ८५°३२' पूर्वी देशान्तरसम्म फैलिएको यो जिल्ला पूर्वमा भक्तपुर तथा काभ्रेपलाञ्चोक, पश्चिममा धादिङ्ग र नुवाकोट, उत्तरमा नुवाकोट र सिन्धुपाल्चोक तथा दक्षिणमा ललितपुर र मकवानपुरको बीचमा अवस्थित छ । समुन्द्री सतहबाट करिब १२६२ मिटर देखि करिब २७३२ मिटरसम्मको उचाइमा रहेको यस जिल्लामा चन्द्रागिरी, शिवपुरी र नागार्जुन गरी तीन उच्च पहाडी श्रृङ्खलाहरू पर्दछन् । यस जिल्लाको क्षेत्रफल ३९५ वर्ग कि.मी. अर्थात् ३९,५०० वर्ग हेक्टर रहेको छ । देशको कूल क्षेत्रफलमध्ये काठमाडौं जिल्लाले ०.२७% भाग ओगटेको छ । काठमाडौं जिल्ला मुलुकका भक्तपुर, ललितपुरपछि देशकै तेस्रो सानो जिल्लाको रूपमा रहको छ ।

काठमाडौं जिल्ला पूर्वबाट पश्चिमतिर फैलिँदै दक्षिणतर्फ मोडिएको छ । यस जिल्लाको चारैतिर हरिया डाँडा तथा पहाडी शृङ्खलाहरू रहेका छन् । काठमाडौं जिल्लाको सीमाना सिन्धुपाल्चोक, काभ्रेपलान्चोक, भक्तपुर, ललितपुर, मकवानपुर, धादिङ्ग र नुवाकोट गरी ७ जिल्लाहरूसँग जोडिएको छ ।

विश्वसम्पदा सूचीमा परेका सांस्कृतिक सम्पदास्थलहरू हनुमानढोका दरवार स्क्वायर, स्वयम्भूनाथ, पशुपतिनाथ लगायतका धार्मिक तथा सांस्कृतिक महत्व भएका पवित्र तिर्थस्थलहरू यसै काठमाडौं शहरभित्र अवस्थित छन् ।

नेपाल चार वर्ण छत्तीस जातको साभा फूलवारी हो । तर राजधानी काठमाडौंमा भने नेवार, ब्राम्हण, क्षेत्री, गुरुङ्ग, तामाङ आदि जातिको बाहुल्यता रहेको छ । यसबाहेक सबै जातिका धेरथोर मानिसहरू यहाँ बस्ने गर्दछन् । यहाँका बासिन्दाहरू सबै प्रकारका चाडपर्व एवं जात्राहरूलाई विशेष हर्ष तथा उल्लासका साथ सामूहिक रूपमा मनाउने गर्दछन् । दशैं, तिहार, लक्ष्मीपूजा, शिवरात्री तथा तीज जस्ता प्रचलित चाडपर्व ब्राम्हण तथा क्षेत्रीले मनाउने गरेका छन् । त्यस्तै यस जिल्लामा नेवार जातको वस्ती बढी भएकोले उनीहरूले म्हापूजा, गाईजात्रा, इन्द्रजात्रा, घोडेजात्रा, कुमारी पूजा गुफा तथा भोटेजात्रा जस्ता चाडपर्वहरू बढी मनाउने गर्दछन् । साथै तामाङ, मगर र गुरुङहरूले ल्होसार पर्व मनाउने गर्छन् । यसका अलवा न्यून संख्यामा रहेका मधेश क्षेत्रका जातजातिहरूले छठ, फागुपूर्णिमा, माघी, रामनवमी आदि पर्व समेत मनाउने गरेका छन् ।

काठमाडौं देशकै केन्द्रीय राजधानी भएकोले होला विभिन्न धर्मका मानिसहरू यहाँ बस्छन् । राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ को नतिजा अनुसार यस जिल्लामा सबैभन्दा बढी हिन्दू धर्मावलम्बी छन् भने त्यस पश्चात् बौद्ध, क्रिश्चियन, ईस्लाम, किराँत तथा जैन जस्ता धर्म मान्ने धर्मावलम्बीहरूको बसोबास बढी देखिन्छ । अन्य धर्मावलम्बीहरूको बसोबास न्यून देखिन्छ ।

क्षेत्रफलको दृष्टिकोणले नेपालका ७७ जिल्लाहरू मध्ये तेश्रो सानो जिल्ला (क्षेत्रफल ३९५ व.कि.मि.) भएतापनि जनसंख्याको दृष्टिकोणले भने सबैभन्दा ठूलो जिल्ला काठमाडौं नै हो । यस जिल्लामा एक महानगरपालिका, १० नगरपालिका छन् भने गाउँपालिकाको संख्या शून्य रहेको छ । यस जिल्लाको बढी जनसंख्या नगर क्षेत्रमा नै बसोबास गर्दछन् तर हाल आएर नगर क्षेत्रमा पानीको अभाव, वातावरणीय प्रदूषण, फोहरमैला आदिका कारणले मानिसहरू ग्रामीण क्षेत्रतर्फ बसोबास गर्न आकर्षित भई कृषियोग्य भूमिहरू धमाधम घरघडेरीमा परिणत भइरहेको स्पष्ट देख्न सकिन्छ ।

१.२ जिल्लाको भौगोलिक अवस्था

काठमाडौं जिल्ला मध्यमाञ्चल विकास क्षेत्र अन्तर्गत बाग्मती अञ्चलमा अवस्थित छ । यसको धरातलीय स्वरूप हेर्दा समुद्री सतहबाट १२६२ मिटर देखि लगभग २७३२ मिटरको उचाइ सम्ममा पर्दछ । विश्व मानचित्रमा काठमाडौं जिल्ला २७°२७' देखि २७°४९' उत्तरी अक्षांश र ८५°१०' देखि ८५°३२' पूर्वी

देशान्तरको बीचमा पर्दछ । यस जिल्लामा चन्द्रागिरी, शिवपुरी र नागार्जुन गरी तीन उच्च पहाडी श्रृंखलाहरू मुख्य रूपमा रहेका छन् ।

तालिका नं. १

विवरण	तथ्य
अक्षांश	२७°२७' देखि २७°४९' उत्तरी अक्षांश
देशान्तर	८५°१०' देखि ८५°३२' पूर्वी देशान्तर
विकास क्षेत्र	मध्यमाञ्चल विकास
सदरमुकाम	काठमाडौँ
क्षेत्रफल	३९५ वर्ग कि.मी.
अञ्चल	बागमती
प्रदेश नं.	३
औसत उचाइ	१,३०० मीटर (१,२६२ मि. देखि २,७३२ मि.)
जनघनत्व	४,४१६ (२०६८ सालको जनगणनाअनुसार)

१.३ भौगोलिक अवस्था तथा बनोट

१.३.१ सीमाना

यस जिल्लाको सिमाना पूर्वमा कात्तिके खोला, मनोहरा खोला र बागमती नदीले भक्तपुर र ललितपुर जिल्लासँग, पश्चिममा कोल्फु खोला, नागार्जुन डाँडा, दहचोक, चन्द्रागिरी पहाड आदिले नुवाकोट, धादिङ र मकवानपुर जिल्ला, उत्तरमा जर्के खोला, सिन्धु खोला, ठाडो खोला र शिवपुरी लेकले सिन्धुपाल्चोक, काभ्रेपलाञ्चोक र नुवाकोट जिल्लाहरूसँग तथा दक्षिणमा महादेवटारका डाँडा, रातेमाटे खोलाले मकवानपुर जिल्लासँग छुट्याएको छ ।

यसको भौगोलिक बनावट हेर्दा उपत्यकाका केही समथर भू-भाग छोडेर बाँकी सबै भू-भाग डाँडाकाँडा, भीर पाखाले भरिएको छ । यहाँको समथर उपत्यकाको भूमि समुन्द्र सतहबाट ४,५०० फीट (१,३७२ मिटर) भन्दा होचो छ भने अधिकांश अग्ला-होचा डाँडाहरू ४,४२८ फीट (१,३५० मीटर) देखि ८,९६२ फीट (२,७३२ मीटर) सम्म रहेका छन् । विविध किसिमको धरातलीय स्वरूप बोकेको यस जिल्लामा चन्द्रागिरी, शिवपुरी तथा नागार्जुन गरी ३ पहाडी श्रृंखलाहरू रहेका छन् ।

पूर्वबाट पश्चिम हुँदै दक्षिणतर्फ फैलिएको काठमाडौँ जिल्लाको सीमानालाई सात जिल्लाहरूले भेटेका छन् ।

विवरण	सिमाना
पूर्व	भक्तपुर तथा काभ्रेपलाञ्चोक
पश्चिम	धादिङ तथा नुवाकोट
उत्तर	नुवाकोट र सिन्धुपाल्चोक
दक्षिण	ललितपुर र मकवानपुर

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौँ ।

१.३.२ भू-उपयोगिताको विवरण तालिका

काठमाडौं जिल्लाको कुल क्षेत्रफल ३९५ व.कि.मि. रहेको छ, जसलाई भू-उपयोगिताको आधारमा निम्न प्रकारले छुट्याईएको छ ।

तालिका नं. २

सि.नं.	विवरण	क्षेत्रफल (हेक्टर)	प्रतिशत (%)	कैफियत
१.	खेति गरिएको जमिन	१९२०५	४६ . ६०	
२.	खेति योग्य जमिन	५४००	१३ . १०	
३.	रुखले ढाकेको वन क्षेत्र	९६४८	२३ . ४१	
४.	भाडी, बुट्यानले ढाकेको वन क्षेत्र	४१०३	९ . ७९	
५.	घाँसले ढाकेको वन क्षेत्र	३६७	० . ९०	
६.	अन्य (वाटो, चिहान, आदी) क्षेत्र	२४७९	६ . २०	
कुल जम्मा		४१२०२	१००%	

स्रोत: एल. आर. एम.पि. को सर्वेक्षण तथा जिल्ला वन कार्यालय, काठमाडौं ।

१.४ जातजाती र भाषा

यस जिल्लामा नेवार, तामाङ्ग, बाहुन, क्षेत्री, गुरुङ्ग, मगर आदि जातका बासिन्दाहरू रहेका छन् । जिल्लामा अधिकांशले नेपाली भाषा बोल्ने गरे तापनि कतिपय जनजातीहरूले जात अनुसारको आफ्नै भाषा बोल्ने गरेको पाइन्छ ।

१.५ धर्म र चाडपर्व (Religion and Festivals)

२०६८ को जनगणना अनुसार यस जिल्लामा हिन्दु धर्म मान्ने मानिसहरूको बाहुल्यता रहेको छ । अन्य धर्महरूमा बौद्ध, ईस्लाम, किरात, क्रिश्चियन, प्रकृति, वन, जैन, वहई र शिख छन् । हिन्दुहरूले मनाउने चाडपर्वहरूमा दशै, तिहार र माघे संक्रान्ति आदि पर्दछन् भने किराँतहरूले मनाउने माघे संक्रान्ति, साउने

संक्रान्ति, दशैं तिहार आदी पर्दछन् । यसैगरी बौद्ध धर्मावलम्बिहरूले खासगरि ल्होसार र बुद्ध जयन्ति मनाउने गर्दछ । यस जिल्लाको धर्मका आधारमा जनसंख्याको वितरण निम्नानुसार रहेको छ ।

१.६ बसाइसराइ (Migration)

जिल्लाको बसाइसराइको एकिन विवरण नभएपनि विगतका जनगणनाहरूको जनसंख्या, औषत परिवार संख्या तथा वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदरहरूको आंकलन गर्दा यस जिल्लाभित्र बाहिरबाट बसाई सराई गरी आउनेहरूको चाप अत्यधिक रहेको अनुमान गर्न सकिन्छ । खासगरी उपत्यका र नगर क्षेत्र वरपरका गा.वि.स. क्षेत्रहरूमा बसाइ सरी आउने क्रम तिब्र गतिमा बढ्दो छ भने जिल्ला बाहिर बसाइ सरी जाने क्रम नगण्य मात्रामा छ ।

१.७ धरातलीय स्वरूप (Topography)

यसको धरातलीय स्वरूप हेर्दा प्रस्ताव कार्यान्वयन क्षेत्र समुद्री सतहबाट १२६२ मिटर देखि लगभग २७३२ मिटरको उचाई सम्ममा पर्दछ । यस जिल्लामा चन्द्रागिरी, शिवपुरी र नागार्जुन गरी तीन उच्च पहाडी श्रृंखलाहरू मुख्य रूपमा छन् ।

१.७.१ भू-बनोट

यस जिल्लाका छेउछाउका पर्वतहरू नेपालको अन्य महाभारत श्रृंखला जस्तै आग्नेय (Igneous) पत्रे (Sedimentary) र परिवर्तित (Metamorphic) चट्टानहरूबाट नै बनेका छन् । आग्नेय चट्टानमा ग्रेनाईट (Granite) जितपुरफेदी र बज्रयोगिनीमा पाईन्छ । पत्रे चट्टानमा चुनदुङ्गा (Limestone) किर्तिपुर न.पा. को चोभार, चाल्नाखेल, दहचोक, जितपुरफेदी गा.वि.स. मा पाईन्छन् । बलौटे दुङ्गा (Sand stone) दहचोक जितपुरफेदी र साँखु क्षेत्रतिर पाईन्छन् । परिवर्तित चट्टानमा क्वार्ज्जिट (Quartzite) चाल्नाखेलमा, फेल्डस्पार (Feldspar) दहचोक, गोलदुङ्गा, कपन र साँखु क्षेत्रमा पाईन्छ । निस (Gneiss) चाहिँ बज्रयोगिनी क्षेत्रमा पाईन्छ ।

काठमाडौँ उपत्यका करिव १० लाख वर्ष यताको भौगर्भिक क्रियाशीलताको उपज मानिन्छ । शुरूमा यो उपत्यका सानो थियो, भौगर्भिक प्रकृयाको फलस्वरूप यसको विस्तार हुँदै गयो । यस विस्तार प्रकृत्यालाई मोटामोटी तीन चरणमा विभाजन गर्न सकिन्छ ।

क) पहिलो चरण ५ लाख वर्षसम्म खोलानाला तथा नदीको प्रभावमा चट्टानी पीँधमाथि २०० मिटरको बलौटे परत थोग्रिन गयो ।

ख) ५ लाख वर्षको दोश्रो चरणमा यहाँ तालको विकास र विस्तार भयो र पहिलेको बलौटे परत माथि करिब २०० मि. देखि ३०० मिटर मोटाइ भएको खास प्रकारको चिम्टी माटो थपियो ।

ग) ताल सुकेपछिका तेश्रो ५० हजार वर्षको चरणमा ठाउँ हेरी २० मिटर मोटाइ भएको चिम्टी माटो र बालुवाको मिश्रण थोग्रिन गएको छ । यस प्रकार काठमाडौँ उपत्यकाको करिब ५ सय मिटर मोटाइसम्म अबै चट्टानमा परिणत नभई सकेको परत (Layers) विद्यमान छ ।

काठमाडौँमा प्राकृतिक ग्यासको उपलब्धता बारे गरिएको अन्वेषणको क्रममा परीक्षण बोरिङ्ग गर्दा भृकुटीमण्डपमा १८४६ फिट मुनि र कालीमाटी क्षेत्रमा १४५६ फिट मुनी कडा चट्टान पाइएको छ । यस जिल्लाको चट्टानी पीँध पनि समथर नभै थुम्का, थुम्की, उचनीच, खोल्सा इत्यादिले भरिपूर्ण छ । यस जिल्लाको भू-बनोटलाई भिरालोपनाको आधारमा निम्न अनुसार वर्गीकरण गरिएको छ ।

तालिका नं.-३: भिरालोपनको आधारमा भू-बनोटको वर्गीकरण

सि.नं.	भिरालोपना (डिग्रीमा)	विवरण	क्षेत्रफल (प्रतिशतमा)
१	०-३	लगभग सम्म परेको भूमी	२७.५०
२	३-१५	अलिअलि उतार चढाव भएको भूमी	३३.८०
३	१५-३०	बढी उतार चढाव भएको भूमी	२९.९०
४	३०-६०	मध्यम भिरालोपन भएको	८.८०
५	६० भन्दा माथि	अति भिरालो क्षेत्र	०.००
	जम्मा		१००.००

स्रोत: जिल्ला भू-संरक्षण कार्यालयको वार्षिक प्रतिवेदन

१.७.२ माटो (Soil)

काठमाडौँ जिल्लाको माटोको पि.एच. मान औषत ५.५ देखि ६.५ सम्म छ । यहाँको माटोलाई संरचना (Texture) को आधारमा मुख्य तीन प्रकारमा विभाजन गर्न सकिन्छ ।

क) बलौटे दोमट माटो (**Sandy Loam**): यस्तो खालको माटो मुख्य रूपमा काठमाडौँ उपत्यकामा उपलब्ध छ । त्यस कारण यहाँको माटोमा उर्वरा शक्ती बढी भएको पाइन्छ ।

ख) पाङ्गो दोमट माटो (**Clay Loam**) : यस प्रकारको माटो खासगरी अलि कम भिरालो जग्गाहरूमा पाइन्छ । मकै खेतीको लागि यो माटो उपयुक्त मानिन्छ ।

ग) चिम्टाइलो माटो (**Silty Loam**) : यो माटो अलि बढी भिरालो तथा काठमाडौंको उच्च क्षेत्रहरूमा पाइन्छ । यो माटो खेतीको लागि त्यति उपयुक्त मानिंदैन ।

१.८ हावापानी (Climate)

काठमाडौं जिल्ला हिमालयको निकट, वरीपरी महाभारत लेक र उचाइको कारणले गर्दा ग्रीष्म ऋतुमा समेत त्यति गर्मी हुँदैन, तर हिउँदमा बढी नै जाडो हुन्छ । कहिलेकाहिँ हिउँदमा तापक्रम शून्य भन्दा पनि तल भरी ऋणात्मक अंकमा पुग्दछ । हिउँद ऋतुका केही दिन दिनभरी नै हुस्सु लागेको हुन्छ भने प्राय जसो दिनमा विहान नौ बजेसम्म बाक्लो हुस्सुको कारण वातावरण भन चिसो हुने गर्दछ । सबैभन्दा बढी तापक्रम वैशाख जेष्ठमा ३२ डिग्री सेल्सियस र सबैभन्दा कम तापक्रम पुष माघ महिनामा सरदर १.१ डिग्री सेल्सियस सम्म पुगेको रेकर्डबाट देखिन्छ । यहाँको वार्षिक वर्षाको रेकर्ड हेर्दा सबैभन्दा बढी वर्षा थानकोटमा २४६०.५० मि.लि. सम्म पानी परेको देखिन्छ । त्यस्तै सबैभन्दा कम वर्षा एयरपोर्टमा १०६८ मि.लि. पानी परेको देखिन्छ । यसैगरी सुन्दरीजलमा ११७६ मि.लि. पानी परेको देखिन्छ । यस जिल्लाको हावापानीलाई तापक्रम र वर्षाको हिसाबले दूई भागमा विभाजन गर्न सकिन्छ ।

क) १०००-२००० मीटर उपोष्ण हावापानी

ख) २००० मीटर भन्दा माथि शितोष्ण हावापानी ।

तर यस जिल्लाको अधिकांश भू-भाग २००० मीटर भन्दा कम उचाईमा रहेको हुनाले उपोष्ण हावापानी बढी पाइन्छ । विगत १० वर्षको तापक्रम र वर्षाको विवरण निम्न तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं-४: विगत १० वर्षको न्यूनतम् अधिकतम् र औसत तापक्रमको विवरण (त्रि. अ. विमानस्थल)

सि.नं.	साल	तापक्रम (डिग्री सेन्टीग्रेट)		
		न्यूनतम	अधिकतम	औषत
१	२००३	२.०	२९.७	१५.९
२	२००४	३.१	२९.१	१६.१
३	२००५	३.५	३०.५	१७.०
४	२००६	२.०	२९.६	१५.८
५	२००७	२.९	२९.८	१६.४
६	२००८	३.०	२९.५	१६.३
७	२००९	३.७	३१.४	१७.६

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

८	२०१०	२.९	३१.९	१७.४
९	२०११	२.४	२९.५	१६.०
१०	२०१२	२.७	३१.४	१७.१

स्रोत: जिल्ला वन कार्यालय, काठमाडौं ।

तालिका नं.- ५: विगत १० वर्षको वृष्टिको विवरण (त्रिभुवन अन्तराष्ट्रिय विमानस्थल)

महिना	वर्ष/वृष्टि (मि.लि.)									
	२००३	२००४	२००५	२००६	२००७	२००८	२००९	२०१०	२०११	२०१२
जनवरी	१९.५	२६.९	५५.१	०.०	०.०	४.९	०.०	१.९	६.२	१७.८
फेब्रुअरी	६८.४	०.०	१७.०	०.०	७२.८	०.०	०.०	२३.३	५४.९	४१.८
मार्च	८५.९	३२.३	५०.१	३०.९	३६.३	३५.९	२८.४	३५.७	१६.४	१५.६
अप्रिल	३८.०	१६४.१	३४.८	१३२.८	७७.९	४३.७	२१.३	४५.३	५६.८	८०.१
मे	३७.७	१६८.८	४०.६	१४५.५	९०.७	९९.९	१३२.०	१४८.०	१६७.४	४२.२
जून	२२२.३	१८३.०	२२२.९	२१६.२	२६३.०	२३७.७	१२५.०	१४१.७	३०६.०	१४९.२
जुलाई	५९१.५	४५९.५	२५३.३	३३७.७	२२७.३	२५५.५	३२६.३	३५४.४	४३७.७	४५२.३

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

			५	०		४		९	८	
अगस्ट	३४७. ०	२१९. ४	३०९. ३	२४८. ४	२२३.७	२४०.८	३८२. ९	४८६. ३	२६५. ४	२८९.६
सेप्टेम्ब र	२९३.४	१९९.१	१२६. ५	२१७. ५	३३२.५	२९१.३	११३.४	२१७.१	३१८. ०	३६२.२
अक्टोब र	१७.७	१२०. ५	१२६.१	४३.९	१८.५	१०.३	७१.५	२४.५	१३.०	१३.२
नोभेम्ब र	०.०	३६.०	०.०	१.५	३.२	०.०	१.०	०.०	१२.९	०.७
डिसेम्ब र	१८.६	०.०	०.०	१७.५	०.०	०.०	३.६	०.०	०.०	०.०
जम्मा	१७४०. ०	१६०९. ६	१२३५. ९	१३९१. २	१३४५. ९	१२१९.९	१२०५. ४	१४७८. ७	१६५४. ८	१४६४. ७

१.९ भू-क्षयको अवस्था

यस जिल्लामा भू-क्षयको अवस्था सामान्य रहेको छ । तरपनि जिल्लाको केही भागहरूमा भिरालो जमिन भएको कारण वर्षातको समयमा खोलाहरूको छेउछाउमा सामान्य सतही भू-क्षय हुने गरेको छ । यी ठाउँहरूमा कहिलेकाही बाढी पहिरो समेत आई धनजनको क्षति हुने गरेका केही घटनाहरू समेत घटेको पाइन्छ । जिल्लामा भू-संरक्षण कार्यालय, जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण विभागको शाखा कार्यालय र अन्य संघ संस्थाहरूबाट भू-क्षय नियन्त्रण सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन भै रहेका छन् ।

१.१० नदी खोला, पोखरी र ताल

नदी नालाको धनी देश नेपालको राजधानी जिल्ला काठमाण्डौं पनि नदी तालको धनी जिल्ला नै रहेको छ । यहाँका मुख्य नदी, खोलाहरूको विवरण निम्न प्रकार छ :-

तालिका नं. ६ : नदी खोलाको नाम

क्र.स.	नदी खोलाको नाम	पर्ने स्थान
१	पोखरे खोला , नाङ्गलेभारे खोला	नाङ्गलेभारे
२	शाली नदी	लप्सीफेदी
३	गडगडे खोला, नारायण खोला	सुन्टोल
४	घटे खोला, काभ्रे खोला	गागलफेदी
५	महादेव खोला	इन्द्रायणी
६	मरूवा खोला	आलापोट
७	कागेश्वरी खोला	आलापोट , गागलफेदी
८	ढकाल खोला	गागलफेदी
९	वाग्मती	सुन्दरीजल
१०	ठाडो खोला	वालुवा
११	रूद्रमती खोला (धोवी खोला)	विष्णु बुढानिलकण्ठ
१२	महादेव खोला	चपली
१३	साले खोला	साइला
१४	विष्णुमती खोला	टोखा
१५	महादेव खोला	धर्मस्थली
१६	फेदीखोला	गोलढुङ्गा
१७	आदेश्वर खोला	इचंगुनारायण
१८	घटे खोला	रामकोट
१९	मनमती खोला	भिमढुङ्गा
२०	बगर घटे खोला	दहचोक
२१	इन्द्रमती	वाङ्भञ्ज्याङ्ग
२२	बल्खु खोला	तीनधारा
२३	बोसत खोला	चम्पादेवी
२४	डल्लु खोला	शेषनारायण
२५	दुर्लुग खोला (दक्षिणकाली)	टल्कुडुडेचौर
२६	माईती खोला	छैमले
२७	सामाखुसी	धापासी
२८	टुकुचा धुम्बाराही	लाजिम्पाट

माथि उल्लेखित नदी खोला बाहेक यस जिल्ला भित्र ऐतिहासिक, सांस्कृतिक तथा धार्मिक दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण केहि पोखरी, मुल, कुण्ड, ताल तथा दहहरू पनि छन् । तिनको विवरण निम्न प्रकार छन् :-

तालिका नं. ७: ताल पोखरी को नाम

सि.नं.	ताल पोखरी मूलहरूको नाम	पर्ने स्थान
१	शेषनारायण कुण्ड, नौमुले	शेषनारायण
२	तोथली, सातमूले, कुठती (पावर हाउस)	सेतिदेवी
३	मातातिर्थ कुण्ड	मातातिर्थ
४	मच्छेनारायण कुण्ड	मच्छेनारायण
५	टौदह	किर्तिपुर नगरपालिका
६	इन्द्रदह	दहचोक
७	रानी पोखरी, नागपोखरी, कमलपोखरी, गहना खोज्ने पोखरी	काठमाडौं म.न.पा.
८	मणिचुर कुण्ड	बज्रयोगिनी

१.११ मुख्य झरनाहरू :

१. सुन्दरीजल २. मातातिर्थ ३. चोभार ४. वौडेश्वर ५. कागेश्वरी

(स्रोत: जिल्ला सिंचाइ कार्यालय, काठमाडौं)

१.१२ पार्क / पिकनिक एवम् मनोरञ्जन स्थलहरू

तालिका नं. ८

सि.नं.	पार्कहरूको नाम	पर्ने स्थान
१	रत्नपार्क	का.म.न.पा.
२	बालाजु पार्क	बालाजु
३	फपिङ्ग विद्युत गृह पार्क	सेतीदेवी
४	गणेशमान शान्ति बाटिका	का.म.न.पा.
५	शिवपुरी	बुढानिलकण्ठ
६	चोभार क्षेत्र, जल विनायक पार्क	किर्तिपुर न.पा./चोभार
७	साँखु बज्रयोगिनी	बज्रयोगिनी
८	जरसिंहपौवा	लप्सेफेदी

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

९	बुढानिलकण्ठ	बुढानिलकण्ठ
१०	त्रिभुवन पार्क	थानकोट
१२	शंख पार्क	चक्रपथ
१३	शहिद/निजामती पार्क	जगडोल, गोकर्णेश्वर
१४	सुन्दरीजल	सुन्दरीजल
१५	दक्षिणकाली	दक्षिणकाली
१६	टोखा	टोखा
१७	सलम्बु वन	पुखुलाछी,साँखु
१८	कार्तिके भञ्ज्याङ्ग	सुन्दोल
१९	हात्तीवन डाँडा	सेतीदेवी
२०	स्वीट्जरल्याण्ड पार्क	दहचोक

१.१३ काठमाण्डौबाट अन्य जिल्ला जाने प्रमुख सडकहरू

तालिका नं. ९, मार्गहरूको नाम

सि.न.	मार्गहरूको नाम
१	बल्खु फपिङ्ग कुलेखानी हेटौडा सडक
२	बालाजु मनमैजु धर्मस्थली जीतपुरफेदी नुवाकोट सडक
३	सामाखुसी टोखा भोर जीतपुरफेदी नुवाकोट सडक
४	बालाजु मनमैजु फुटुङ्ग साङ्गला गुर्जेभञ्ज्याङ्ग
५	साँखु जरसिंहपौवा फड्केश्वर
६	साँखु पालुवारी कार्तिके भञ्ज्याङ्ग नगरकोट सडक
७	सीतापाईला रामकोट भिमढुङ्गा धादिङ्ग सडक
८	सुन्दरीजल चिसापानी गोसाईकुण्ड सडक

१.१४ प्रमुख होटलहरू

तालिका नं १०: होटलहरूको नाम

सि.न.	होटलहरूको नाम	स्थान
१	सोल्टी होटल	कालिमाटी
२	एभरेष्ट होटल	नया बानेश्वर
३	अन्नपूर्ण होटल	दरबारमार्ग

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

४	र्याडिसन होटेल, साग्रीला होटेल	लाजिम्पाट
५	मल्ल होटेल	लैनचौर
६	याक एण्ड एती होटेल	दरवारमार्ग
७	द्वारिका होटेल	गौशाला
८	हायात होटेल	बौद्ध, टुसाल
९	गोकर्ण रिसोर्ट	मूलपानी
१०	हात्तिवन रिसोर्ट	सेतीदेवी
११	पार्क भिलेज रिसोर्ट	बुढानिलकण्ठ

१.१५ काठमाण्डौ जिल्लाको गाविसहरूको विशेषताहरू

तालिका नं . ११ : विभिन्न स्थानहरूका विशेषताहरू:

क्र.स.	स्थानहरू	विशेषताहरू
१	आलापोट	आलु खेती, नाथेश्वरी मन्दिर
२	वाडभञ्ज्याङ्ग	उपत्यकाको प्रमुख प्रवेशद्वार, प्रमुख भञ्ज्याङ्ग मध्ये एक
३	वज्रयोगिनी सांखु	वज्रयोगिनी मन्दिर
४	बलम्बु	च्याउ खेती
५	बालुवा	तारेभीर
६	भद्रवास	आलुखेती
७	भिमढुंगा	होमस्टे सञ्चालन
८	बुढानिलकण्ठ	बुढानिलकण्ठ मन्दिर, शिवपुरी राष्ट्रिय निकुञ्ज
९	चाल्नाखेल	चम्पादेवी पाउ मन्दिर
१०	चपलीभद्रकाली	वाघद्वार (वाग्मती नदीको उद्गमस्थल)
११	छैमले	नास्पाती
१२	दहचोक	इन्द्रदह, कालु पाण्डेको समाधीस्थल
१३	चुनीखेल	नौलिन भद्रकाली मन्दिर
१४	डाँछी	थलीको चौर (ठुलो खुल्ला मैदान)
१५	दक्षिणकाली	दक्षिणकाली मन्दिर ,कटुवालदह
१६	धापासी	वसुन्धारा मन्दिर, कृष्ण मन्दिर
१७	धर्मस्थली	महाकाल मन्दिर

१८	फुटुङ्ग	नागपोखरी
१९	गागलफेदी	कागेश्वरी मन्दिर, शहिद पार्क
२०	गोकर्णेश्वर	गोकर्ण मन्दिर, शहिद निजामती पार्क, उत्तरवाहिनी
२१	गोलढुंगा	ओसो तपोवन, पुरानो गुहेश्वरी, भ्यु टावर
२२	गोंगबु	मनहर तिर्थ, विनायक मन्दिर
२३	गोठाटार	नवतनधाम
२४	इचंगुनारायण	ईचंगुनारायण मन्दिर, भ्यु टावर
२५	इन्द्रायणी	गोलभेडा खेती
२६	भोर महाकाल	वैडेश्वर महादेव, वैडेश्वर गुफा
२७	जीतपुरफेदी	भुवनेश्वरी मन्दिर, तारकेश्वर मन्दिर, ट्राउट माछा
२८	जोरपाटी	खगेन्द्र नवजीवन केन्द्र
२९	काभ्रेस्थली	प्राङ्गारीक खेती
३०	कपन	हेण्डबल, बास्केटबल मैदान
३१	खड्गभद्रकाली	नौलिन भद्रकाली मन्दिर, लिच्छवीकालीन शिलालेख (धर्मपुर)
३२	लप्सेफेदी	जरसिंहपौवा पार्क, लघु जलविद्युत उत्पादन
३३	मच्छेगाउँ	मच्छेनारायण मन्दिर
३४	महादेवस्थान	महादेव मन्दिर, मातातिर्थ कुण्ड
३५	महाकाल	महाकाल मन्दिर, पहिलो खुला दिशामुक्त गाविस
३६	मनमैजु	मनमैजु मन्दिर
३७	मातातिर्थ	मातातिर्थ देउराली हेटौडा जाने मार्ग
३८	मूलपानी	क्रिकेट रंगशाला
३९	नाङ्गलेभारे	हेलम्बु, मेलम्ची प्रवेशद्वार
४०	नैकाप नयाँ	फुटबल मैदान
४१	पुखुलाछी	सलम्बु पार्क
४२	रामकोट	कालु पाण्डेको समाधीस्थल, घुन्सा दुर्घटना स्मृति शालिक निर्माणस्थल
४३	साँझला	कुरिलो खेती
४४	सेतीदेवी	प्रथम जलविद्युत (फपिङ्ग जलविद्युत गृह) जलविद्युत सग्राहलय
४५	सतुंगल	विष्णुदेवी मन्दिर

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

४६	स्युचाटार	हसनटार सामुदायिक वन, पञ्चकन्या मन्दिर
४७	शेषनारायण	शेषनारायण मन्दिर (चार नारायण मध्ये एक), शेषनारायण कुण्ड
४८	सितापाईला	सितापाईला मन्दिर
४९	सुन्दरीजल	दोस्रो जविद्युत आयोजना
५०	सुन्टोल	शालीनदी
५१	टल्कु	लप्सी, हुमाने भञ्ज्याङ्ग
५२	थानकोट	त्रिभुनपार्क, चन्द्रागिरी
५३	तिनथाना	विष्णुदेवी मन्दिर
५४	टोखाचण्डेश्वरी	चण्डेश्वरी मन्दिर, सपनतिर्थ
५५	टोखासरस्वती	सरस्वती मन्दिर
५६	नैकाप पु. भञ्ज्याङ्ग	कंकाली मन्दिर
५७	नयाँ पाटी	वि.पी.सग्राहलय

तालिका नं १२: ऐतिहासिक, पुरातात्विक र पर्यटकीय महत्वपूर्ण क्षेत्र

क्र.स.	नाम	क्र.स.	नाम
१	नागार्जुन	१७	ज्योतिर्लिङ्गेश्वर
२	स्वयम्भूनाथ	१८	रक्तकाली मन्दिर
३	चम्पादेवी (ध्यानोच्च)	१९	वत्सलादेवी मन्दिर
४	रानीपोखरी	२०	इन्द्रायणी मन्दिर
५	गुह्येश्वरी	२१	वासुकी मन्दिर
६	हनुमानढोका दरवार	२२	पशुपतिनाथ मन्दिर
७	चन्द्रागिरी	२३	शोभा भगवती मन्दिर
८	दहचोक (ईन्द्रदह)	२४	विजेश्वरी मन्दिर
९	कीर्तिपुर	२५	बौद्धनाथ
१०	साँखु	२६	अजिमा मन्दिर
११	गुह्येश्वरी मन्दिर	२७	कृष्ण मन्दिर
१२	गहनापोखरी	२८	भाटभटेनी मन्दिर

१३	मैतिदेवी	२९	नारायणहिटी धारा
१४	सन्तानेश्वर महादेव मन्दिर	३०	कमलपोखरी
१५	धर्मचक्र महाविहार	३१	द्यौपाटन
१६	चावहिल	३२	गोकर्ण

१.१७ भौतिक पुर्वाधार

१.१७.१: काठमाडौं जिल्लाको भौतिक प्रगतिको विवरण

तालिका नं १३

क्र. स.	क्षेत्र	सुचक	ईकाई	लक्ष्य	प्रगति	प्रगति प्रतिशत
१	सडक	नयां ट्रयाक (माटे सडक)	कि.मी.	२.६५	२.५४	९५.८५
		कच्ची सडक	कि.मी.	८.४५	१०.४८	१२४.०२
		ग्राभेल सडक	कि.मी.	११.४०	११.४४	१००.३५
		कालो पत्रे सडक	कि.मी.	२.७२	३.०१	११०.६६
		ढलान	कि.मि	४.४७	४.३१	९६.४२
		ढुगां छाप्ने	कि.मि	२.१३	१.९२	९०.१४
		रिट्टेनिगं वाल	कि.मि	३.२७	३.५४	१०८.१६
		सडक नाली	कि.मि.	२.९९	२.७९	९३.३१
		ढल/ह्युम पाईप	कि.मि.	४.६८	४.२१	८९.९६
२	खानेपानी	सम्पन्न खानेपानी योजना	संख्या	२०	८	४०
		खानेपानी लाईन विस्तार	कि.मि.	२२.६२	१९.८८	८७.८९

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

		खा.पा.ट्यांकी निर्माण/मर्मत	वटा	९	५	५५.५६
३	सिंचाई	नहर, कुलो	वटा	१७	८	४७.०६
४	झोलुगेपुल	पुल	वटा	३	३	१००
५	सडक पुल	पुल	वटा	५	१	२०
६	आवास तथा भवन	विध्यालय भवन निर्माण/मर्मत	वटा	३४	१९	५५.८८
		अन्य सार्वजनिक भवन/मर्मत	वटा	७६	६०	७८.९५
७	ऊर्जा एवं विध्युतीकरण	सौर्य वती	वटा	११८२		११६७
८	मन्दिर निर्माण/मर्मत	वटा	वटा	९५		६५

स्रोत: जि.स.स. काठमाडौं (२०७४)

१.१८ हुलाक तथा सञ्चार सेवा

तालिका नं १४: विद्युत सेवा

विद्युत सुविधा उपभोग गर्ने परिवारको अनुपात	९७.६	विद्युत सेवा कभरेज	९६.७४ प्रतिशत
जिल्लामा उपलब्ध विद्युत क्षमता	११० मे.वा.	वार्षिक विद्युत कभरेज	२९०६११००० युनिट
विद्युत मिटर जडान भई वत्ति वालेका ग्राहक संख्या	१३५१६८	४००/२३० भोल्टको वितरण लाइन	१२७५ कि.मी.
विद्युतसेवा पुग्न बाँकी	विकट गाविसका	विभिन्न क्षमताका	१६१९ थान

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

गा.वि.स.	केही वडाहरू	ट्रान्सफरमरहरू	
११ हजार भोल्टको वितरण लाइन	१२७५		

स्रोत: काठमाडौं जिल्ला पार्श्वचित्र

१.१८.१ हुलाक सेवा

यस जिल्लाको सम्पूर्ण न.पा. र म.न.पा. मा विद्युत् तथा टेलिफोनको नेटवर्क भि. एच. एफ. मार्टसको सुविधा पुगिरसकेको छ । यसैगरी यस जिल्लामा गोश्वरा हुलाक १, इलाका हुलाक २० र अतिरिक्त हुलाक ५३ रहेका छन् ।

१.१९ काठमाडौं जिल्लामा रहेका उद्योगहरूको संख्या

आ.व.२०६९/७० सम्ममा हेर्दा काठमाडौं जिल्लामा सवैभन्दा बढी सेवाजन्य किसिमका १५८६८ उद्योगहरू रहेको पाइन्छ । त्यस्तै दोस्रोमा उत्पादनमूलक ९१०१ तथा तेस्रोमा पर्यटनमूलक उद्योगहरू ८७८५ सञ्चालनमा रहेको देखिन्छ ।

तालिका नं १५: उद्योगको किसिम

आ.व.	उद्योगको किसिम							
	उत्पादनमूलक	ऊर्जामूलक	पर्यटनमूलक	कृषि तथा वनजन्य	खनिजजन्य	सेवा	निर्माण	जम्मा
शुरुदेखि २०६८/६९ सम्मको	८३३६	१३३	७८६६	३८९	०	१४३३४	८६	३११४४
आ.व. २०६९/७०	७६५	३६	९१९	८२	०	१५३४	०	३३३६
आ.व. २०६९/७० सम्मको	९१०१	१६९	८७८५	४७१	०	१५८६८	८६	३४४८०

स्रोत: घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय, काठमाण्डू

गरिबीको अवस्था

नेपालको सालाखाला गरिबीको रेखा प्रतिव्यक्ति प्रतिवर्ष रु. १९,२६१ निर्धारण गरिएको छ । खाद्य तथा गैर खाद्यमा गरी कुल प्रतिव्यक्ति १९,२६१ भन्दा मुनी उपभोग खर्च भएका व्यक्तिहरूलाई गरिब मानिएको छ । विगत नेपालमा गरिबीको लघुक्षेत्र अनुमान गर्दा काठमाण्डौ जिल्लामा गरिबीहरूको अवस्था यस प्रकार छ :

तालिका नं १६: गरिबीको दर अनुसार जिल्लाहरूको समृद्धिस्तर २०५८ र २०६८

उच्च समृद्धिस्तर भएका जिल्लाहरू	२०५८	२०६८
जिल्लाको नाम	गरिबीको दर (प्रतिशत)	गरिबीको दर (प्रतिशत)
काठमाण्डौ	४.४ (Rank 1)	७.६ (Rank 4)

स्रोत: नेपालमा गरिबीको लघुक्षेत्र अनुमान, २०६३

तालिका नं १७: गरिबीको दर अनुसार नगरपालिकाहरूको समृद्धिस्तर, २०५८

उच्च समृद्धिस्तर भएका न.पा.हरू	
न.पा.को नाम	गरिबीको दर (प्रतिशत)
काठमाण्डौ म.न.पा.	२.१ (Rank 2)
कीर्तिपुर न.पा.	५.२ (Rank 6)

स्रोत : नेपालमा गरिबीको लघुक्षेत्र अनुमान २०६३

तालिका नं १८ : गरिबीको दर अनुसार नगरपालिकाहरूको समृद्धिस्तर, २०६८

मध्यम समृद्धिस्तर भएका न.पा.हरू	
न.पा.को नाम	गरिबीको दर (प्रतिशत)
काठमाण्डौ म.न.पा.	१०.९ (Rank 25)
किर्तीपुर न.पा.	१२.७ (Rank 29)

तालिका नं १९ : नगरपालिकाहरूको गरिबीको दर, गरिबीको विषमता र गरिबीको गहनता २०६८

क्र.सं	नगरपालिकाको नाम	गरिबीको दर (प्रतिशत)	गरिबीको विषमता (प्रतिशत)	गरिबीको गहनता (प्रतिशत)	गरीबहरूको संख्या
१	काठमाण्डौ महानगरपालिका	१०.८७(०.९)	२.१३(०.२४)	०.६५(०.०९)	१०५८२६

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाण्डौ ।

२	किर्तीपुर नगरपालिका	१२.७३(२.५४)	२.७८(०.६८)	०.९२(०.२६)	८३२७
---	------------------------	-------------	------------	------------	------

स्रोत: नेपालमा गरिबि लघुक्षेत्र अनुमान, २०६८

१.२१ जिल्ला अदालतको तर्फको विवरण संख्या

तालिका नं २०: आ.व.२०७४/७५ मा यस अदालतमा परेका दुनियाँवादी देवानी, दुनियाँवादी फौजदारी र सरकारवादी फौजदारी तथा रिट मुद्दाहरूको लगत तथा फछ्यौट स्थिति निम्नानुसार रहेको पाइन्छ:

मुद्दाको प्रकार	लगत	लगत प्रतिशत	फछ्यौट	फछ्यौट प्रति.	बाँकी	कैफियत
दुनियाँवादी देवानी	९२७७	४३.४९	४४९६	३६.४६	४७८१	
दुनियाँवादी फौजदारी	८६५५	४०.५६	५७८२	४६.८९	२८७३	अवहेलना समेत
सरकारवादी फौजदारी	२८७३	१३.४६	१७५३	१४.२१	११२०	
पुनरावेदन	१२५	०.५८	४४	०.३५	८१	
रिट (बन्दी प्रत्यक्षीकरण र निषेधाज्ञा)	४०१	१.८७	२५४	२.०६	१४७	
जम्मा	२१३३१	१००	१२३२९	१००	९००२	

स्रोत: जिल्ला अदालत, काठमाडौँ ।

१.२२: काठमाडौँ जिल्लाको स्थानीय तह, प्रतिनिधसभा र प्रदेशसभा निर्वाचन, २०७४ को संक्षिप्त भलक

सामान्य परिचय (General Introduction):

काठमाडौँ जिल्लामा एक महानगरपालिका र दश नगरपालिकासहित जम्मा ११ वटा स्थानीय तह रहेका छन् । त्यस्तै प्रतिनिधि सभा निर्वाचनका लागि यस जिल्लामा जम्मा १० वटा निर्वाचन क्षेत्र रहेका छन् । वि.सं. २०७४ मा विभिन्न

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौँ ।

मितिमा सम्पन्न भएका स्थानीय तह, प्रतिनिधि सभा तथा प्रदेश सभा निर्वाचनको संक्षिप्त विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २१: स्थानीय तह निर्वाचन, २०७४ को संक्षिप्त भलक

सि.नं.	नगरपालिका	निर्वाचित प्रमुख	प्राप्त मत	राजनैतिक दल	कैफियत
१	का.म.न.पा.	विद्या सुन्दर शाक्य	६४९१३	एमाले	
२	कीर्तिपुर न.पा.	रमेश महर्जन	७३६०	एमाले	
३	कागेश्वरी-मनोहरा न.पा	कृष्णहरि थापा	८९६९	एमाले	
४	टोखा न.पा.	प्रकार अधिकारी	८८९५	एमाले	
५	तारकेश्वर न.पा.	रामेश्वर बोहरा	९३२६	एमाले	
६	बुढानीलकण्ठ न.पा.	उद्धव पंसाद खरेल	१३२४६	एमाले	
७	शंखरापुर न.पा.	सुवर्ण श्रेष्ठ	४८६९	एमाले	
८	दक्षिणकाली न.पा.	मोहन बस्नेत	४६९८	नेपाली कांग्रेस	
९	नागार्जुन न.पा.	मोहन बहादुर बस्नेत	६९६१	नेपाली कांग्रेस	
१०	गोकर्णेश्वर न.पा.	सन्तोष चालिसे	९००९	नेपाली कांग्रेस	
११	चन्द्रागिरी न.पा.	घनश्याम गिरी	१३३०९	नेपाली कांग्रेस	

तालिका नं. २२: प्रतिनिधिसभा निर्वाचन, २०७४ को संक्षिप्त भलक

क्र.सं.	निर्वाचन क्षेत्र नं.	निर्वाचित उम्मेदवार	प्राप्त मत	राजनैतिक दल	जम्मा मतदाता
१	१	प्रकाश मान सिंह	१०९३६	नेपाली कांग्रेस	४२४३०
२	२	माधव कुमार नेपाल	२७३६६	एमाले	७४७५५
३	३	कृष्ण बहादुर राई	१९१६९	एमाले	५३८२४
४	४	गगन कुमार थापा	२१५५८	नेपाली कांग्रेस	६३२१५
५	५	ईश्वर कुमार पोखरेल	२३०२९	एमाले	६४५५०
६	६	भीमसेन दास प्रधान	१६७८५	नेपाली कांग्रेस	५८१८५
७	७	राम वीर मानन्धर	१८१०२	एमाले	५७५५८
८	८	जीवन राम श्रेष्ठ	१३३९७	एमाले	५००८८
९	९	कृष्ण गोपाल श्रेष्ठ	२२८५२	एमाले	६७६५१
१०	१०	राजेन्द्र श्रेष्ठ	२४१९०	नेपाली कांग्रेस	७१२०१
	जम्मा				६०३४५७

तालिका नं. २३: प्रदेशसभा निर्वाचन, २०७४ को संक्षिप्त भलक

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

क्र.सं.	प्रदेशसभा निर्वाचन क्षेत्र नं.	निर्वाचित उम्मेदवार	प्राप्त मत	राजनैतिक दल	कैफियत
१	क	दीपेन्द्र श्रेष्ठ	६२३१	नेपाली कांग्रेस	
	ख	गणेश प्रसाद दुलाल	४२४२	एमाले	
२	क	सानु कुमार श्रेष्ठ	८९३६	एमाले	
	ख	मणिराम फुयाल	१६५७५	एमाले	
३	क	छिरिङ दोर्जे लामा	६४४८	नेपाली कांग्रेस	
	ख	रामेश्वर फुयाल	१०८८६	एमाले	
४	क	नरोत्तम वैद्य	८७१९	नेपाली कांग्रेस	
	ख	कुसुम कुमार कार्की	१२३४७	एमाले	
५	क	नारायण ब. सिलवाल	७७९०	एमाले	
	ख	दीपक निरौला	१३८७९	एमाले	
६	क	केशव स्थापित	८०२२	एमाले	
	ख	योगेन्द्रराज संग्रौला	१२८१२	एमाले	
७	क	वसन्त कुमार मानन्धर	८८००	एमाले	
	ख	प्रकाश श्रेष्ठ	६०२२	एमाले	
८	क	राजेश शाक्य	७७८०	एमाले	
	ख	अष्टलक्ष्मी शाक्य	५१६९	एमाले	
९	क	अजय कान्ती शाक्य	९५३१	एमाले	
	ख	केशव प्रसाद पोखरेल	१२१५६	एमाले	
१०	क	पुकार महर्जन	१४७२९	नेपाली कांग्रेस	
	ख	रमा आले मगर	९९०३	एमाले	

खण्ड - २

जनसाङ्ख्यिक अवस्था

२.१ जनसङ्ख्या तथ्याङ्कको आवश्यकता/महत्व:

जनसंख्यासम्बन्धी तथ्याङ्कको आवश्यकता कुनै एक क्षेत्र वा वर्ग विशेषमा काम गर्ने मानिसलाई मात्र नभई यससँग सम्बन्धित रहने वा जिज्ञासा राख्ने सबै क्षेत्र वा वर्गका नागरिकहरूलाई उत्तिकै पर्दछ । हरेक मानिसहरू आ-आफ्नो पेशामा वा सेवामा लागि रहेका हुन्छन्, ती सबै पेशामा लागेका मानिसहरूले आ-आफ्नो किसिमको आवश्यकता अनुरूप तथ्याङ्कहरूको प्रयोग र प्रचलनमा ल्याउने गर्दछन् । देशको स्वास्थ्य क्षेत्रको योजना बनाउने योजनाकारहरूको लागि आवश्यक पर्ने जनसंख्या तथ्याङ्क र पर्यटन व्यवसायसँग सम्बन्धितहरूले प्रयोग र प्रचलनमा ल्याउने जनसंख्या सम्बन्धी तथ्याङ्कमा उद्देश्यात्मक विभेद रहेको पाइन्छ । त्यसैगरी राष्ट्र र समाजका हरेक अंगमा रहेर काम गर्ने जो कोही सचेत नागरिकहरूलाई यसको सहायता विना भविष्यको योजना बनाउन र बितेका समयमा भए गरेको कामहरूको सहि मुल्याङ्कन गर्न अष्टेरो पर्दछ । जनसंख्या सम्बन्धी तथ्याङ्कको उपयोग सरकार, स्थानीय सरकार, सरकारी र गैह्र सरकारी संस्था तथा अध्ययन र अनुसन्धानका क्षेत्रमा लागेका मानिसहरूलाई अत्यधिक पर्ने गर्दछ । यस प्रकार समग्र रूपमा भन्नु पर्दा जनसंख्या तथ्याङ्कको आवश्यकता कुनै एक क्षेत्र विशेषको साँघुरो घेराभित्र मात्र नरही व्यापक क्षेत्रको मानिससँग सम्बन्धित रहेको हुन्छ र मानिसको अस्तित्व रहनुजेलसम्म यसको आवश्यकता निरन्तर कायम नै रहने छ ।

क) राष्ट्रिय जनगणना: कुनै पनि राष्ट्रको भौगोलिक सिमाभित्र कुनै निश्चित समय र परिधिभित्र रहेर त्यस क्षेत्रमा बसोवास गर्ने सम्पूर्ण नागरिकहरूको गणना गर्ने प्रकृतिलाई राष्ट्रिय जनगणना भनिन्छ । अर्को शब्दमा भन्नुपर्दा जनताहरूको सम्पूर्ण विवरण सहितको तथ्याङ्क संकलनलाई जनगणना भनिन्छ । जनगणना गर्नुको मुख्य उद्देश्य त्यस क्षेत्रमा रहने मानिसको निश्चित संख्याको यकिन गर्नु हो । यसको लागि कुनै क्षेत्र विशेषमा रहेको निश्चित घरहरूको संख्यालाई लिइन्छ र उक्त घरमा रहेका परिवार संख्या, महिला/पुरुष, रहन सहनको स्तर, बसाइ-सराइ, शिक्षाको अवस्था तथा जन्म तथा मृत्युको सम्पूर्ण बानौट आदिलाई समावेश गरी तथ्याङ्क संकलन गरिन्छ ।

जनगणनाबाट संकलन भएको तथ्याङ्क देशको सामाजिक तथा आर्थिक विकासको लागि योजना तर्जुमा, अध्ययन एवं अनुसन्धान गर्न प्रयोग गरिने आधारभूत तथ्याङ्क भएकाले कुनै पनि देशमा राष्ट्रिय जनगणनालाई एक महत्वपूर्ण राष्ट्रव्यापी कार्यको रूपमा लिइन्छ । यस्तो आयोजना संचालन गर्नको लागि आर्थिक स्रोत जनशक्ति र साधन जुटाउनु पर्ने तथा तयारीको लागि पनि लामो समय लाग्ने भएकोले सबै जसो मुलुकहरूमा जनगणना सामान्यतया १०/१० वर्षमा गर्ने चलन रहेको छ । नेपालमा वि.सं १९६८ (सन् १९९१) देखि जनगणना गर्ने काम शुरु भएको हो । त्यसपछि लगभग प्रत्येक १०/१० वर्षमा जनगणना

सञ्चालन हुँदै आएको छ । वि.सं २०६८ (सन् २०११) को गणना नेपालको इतिहासमा ११ औं जनगणना हो ।

२.२ महत्वपूर्ण तथ्याङ्कीय परिभाषाहरू:

कुनै पनि विषयको तथ्याङ्क संकलन गर्दा सो को परिभाषा स्पष्ट उल्लेख हुनु आवश्यक हुन्छ । संकलन गरिएका तथ्याङ्कहरू परिभाषामा एकरूपता भएमा तथ्याङ्कलाई तुलनात्मक रूपमा अध्ययन गरिन सकिने भएकोले यहाँ उल्लेख गरिएको हो । नेपालमा तथ्याङ्क सम्बन्धी सरकारी आधिकारीक निकाय केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग भएकोले जनसांख्यिक तथ्याङ्क आदि संकलन गर्दा उक्त निकायले गरेको परिभाषालाई आधिकारीक मान्नुपर्छ । केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागद्वारा संचालन गरिने राष्ट्रिय जनगणनामा प्रयोग गरिएको केही परिभाषा यहाँ उल्लेख गरिएको छ ।

क) जनगणना विधि र अक्सर बसोबास : गणना गर्दाको मुख्य उद्देश्य भनेको गणनामा कोहि व्यक्ति नछुटुन् तथा कोहि नदोहरिउन् भन्नु हो । जनगणना गर्ने दुई वटा विधिहरू छन् ति हुन:

१) वास्तविक उपस्थिति विधि (*De-facto method*): यस विधिबाट तथ्याङ्क संकलन गर्नु भनेको निश्चित समयमा जो जहाँ छ त्यहिबाट तथ्याङ्क संकलन गर्नु हो । यो पद्धतिमा प्रायः निश्चित रातको समयलाई सन्दर्भ समय मानि त्यस रात जो जहाँ छ त्यहिबाट तथ्याङ्क संकलन गरिन्छ ।

२). स्थायी बसोबास गणना विधि (*De-jure method*): यस विधिबाट तथ्याङ्क संकलन गर्नु भनेको *Legal place of Residence* अर्थात कानूनी रूपमा बसोबास गरेको ठाउँबाट तथ्याङ्क संकलन गर्नु हो ।

वि. स. २००९/११ देखि प्रत्येक दश-दश वर्षमा संचालन हुँदै आएका जनगणनाहरू मोडिफाइड डि-जुरे (*Modified de-jure*) पद्धतिको आधारमा गणना हुँदै आएको छ । यस विधि अनुसार व्यक्तिको गणना गर्दा व्यक्ति प्रायःजसो जुन ठाउँमा बसोबास गर्छन्, त्यो व्यक्ति/परिवारको गणना त्यही ठाउँबाट गर्नुपर्दछ । गणनाको अवधिमा कुनै व्यक्ति छोटो समयको लागि औषधोपचार वा तीर्थयात्रा वा पर्यटनका लागि आफ्नो अक्सर बसोबासको स्थान छोडी अन्यत्र गएको भएतापनि त्यस्ता व्यक्तिहरूको गणना अक्सर बसोबासको आधारमा सम्बन्धित स्थानको भएको मानि सो स्थानबाटै गणना गरिन्छ । यस्तै यस विधिमा कामगर्ने मान्छे वा भान्से पनि एउटै परिवारमा खाने र बसोबास गर्नेगरेको भए तिनीहरूलाई त्यही परिवारमा सामेल गरी गणना गर्नुपर्दछ ।

सामान्यतया व्यक्तिहरूको गणना गर्दा अक्सर बसोबासको अवधारणाबाट नै गणना गर्नुपर्दछ । तर अक्सर बसोबास यकिन गर्न नसकिएको अवस्थामा कुनै पनि व्यक्ति ६ महिना वा सो भन्दा बढी समयको लागि स्वदेशकै अन्यत्र स्थान वा विदेशमा गएको रहेछ भने त्यस्ता व्यक्तिलाई गणना गरिएको स्थानमा समावेश गरिदैन । त्यस्तै प्रकारले कुनै पनि व्यक्ति ६ महिना वा सो भन्दा बढी

समय देखि स्वदेशकै अन्यत्र स्थान वा विदेशबाट आई यस क्षेत्रमा बसोवास गरिरहेको रहेछ भने त्यस्ता व्यक्तिलाई गणना गरिएको क्षेत्र वा स्थानमा समावेश गरिन्छ ।

- ख) घर परिवार: सामान्यतया एउटै आम्दानी तथा खर्चले व्यवहार चलाई एकै भान्सामा खानपान गरी वसेका व्यक्तिहरूको समुहलाई परिवार भनिन्छ । परिवारमा एकमात्र वा धेरै व्यक्तिहरू हुन सक्दछन् । तिनीहरू नातेदार पनि हुन सक्दछन्, नहुन पनि सक्दछन् वा कोही असम्बन्धित व्यक्ति (जस्तो कृषि काम गर्ने स्थायी कामदार, स्थायी रुपमा काम गर्ने कामदार) मिलेर पनि परिवार बन्न सक्दछ । एउटा घरमा एक वा एकभन्दा बढी परिवार पनि बसोवास गरेको हुन सक्दछ ।
- ग) परिवारमूली: परिवारको सबै सदस्यले त्यस परिवारको मुख्यरुपमा मानिआएको व्यक्ति (पुरुष वा महिला) लाई परिवारको मुली भनिन्छ । परिवारमा भै-परी आउने सबै व्यवहार चलाउने अधिकार तथा जिम्मेवारी परिवार मुलीको हुन्छ ।
- घ) अपाङ्गता : अपाङ्गता भन्नाले शरीरको कुनै एक वा एकभन्दा बढी अंगहरूले सामान्य रुपमा काम गर्न नसकेर दैनिक कार्यहरू सरलतापूर्वक गर्नु अप्ठ्यारो पर्ने अवस्था हो । यस प्रकारको अवस्था स्थायी वा अस्थायी हुनसक्दछ । विभिन्न कानूनी दस्तावेजहरू तथा अन्य सर्वेक्षणहरूले अपनाएको परिभाषा अनुसार बुँदागतरुपमा अपाङ्गता भन्नाले :
- हातखुट्टा कमजोर, लुलो भई कुनै कामकाज गर्न समस्या, हिड्दुल गर्न समस्या भएको ।
 - आँखाले देख्नमा समस्या भए ।
 - बोलमा समस्या र कानले सुन्नमा समस्या भए ।
 - उमेर अनुसार व्यवहार गर्न नसक्ने र सिक्नमा वा पढ्नमा ढिलाई वा गाह्रो हुनु ।
 - एकोहोरो भएर बस्ने, दिक्क मान्ने र दिक्कदार भई एकान्तमा बस्ने, छोप्ने जस्ता अनौठो व्यवहार गर्ने र आत्महत्या बारे भन्ने वा आत्महत्या गर्न कोशिस गर्नु जस्तो व्यवहार ।
 - छारेरोग वा छोप्ने रोग/व्यथाले ग्रसित भए ।
 - कुनै दीर्घ समस्या वा रोग भएको भए ।

२.३ जिल्लाको जनसङ्ख्या सम्बन्धी विवरण

जनसंख्याका आधारभुत तथ्याङ्कहरूको विवरण यस खण्डमा राखिएको छ । राष्ट्रिय जनगणना २०६८ का प्रकाशित तथा बेभसाइट मार्फत सार्वजनिक गरिएका तथ्याङ्कहरूलाई गणना एवं प्रशोधन गरेर केही सूचकहरू तयार गरिएको छ । जिल्लाको कोरा जन्मदर, कुल प्रजनन दर, बाल मृत्युदर, शिशु मृत्युदर, औषत आयु र मातृ मृत्युदर जनसांख्यिक गणना भएता पनि स्वास्थ्य सम्बन्धी महत्वपूर्ण सूचकको रुपमा लिइन्छ । जिल्ला स्तरमा बाल मृत्युदर तथा मातृमृत्यु दरको गणना भएको छैन । जनसांख्यिक गणनाहरू जिल्ला स्तरमा हरेक ५/५ वर्षमा सर्वेक्षण वा अनुमान गर्नु पर्ने भएता पनि हालसम्म यस्तो योजना तथा नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

नीतिहरू बनेको देखिन्दैन । १०/१० वर्षमा हुने जनगणनामा मात्र भरपर्नु पर्ने अवस्था रहेको छ । तर यी सुचकहरू तथ्यांक विभागबाट हालसम्म सार्वजनिक भएको छैन ।

यस खण्डमा जिल्लास्तरका आधारभुत जनसांख्यिक विवरण, एकल उमेर अनुसार जनसंख्या, जातजाति, मातृभाषा, धर्म, अपाङ्गता लगायतका तथ्याङ्कहरू समावेश गरिएको छ ।

२.३.१ जनसंख्या र जनघनत्व:

जिल्लाको जनघनत्व (प्रति वर्गकिलोमिटरमा बसोबास गर्ने जनसंख्या) हेर्दा २७३९ बाट ४४१६ मा पुगेको छ । यसमा पनि शहरी क्षेत्रको जनघनत्व भने निककै बढेको देखिन्छ जसअनुसार २०५८ मा ११३८२ भएकोमा २०६८ मा १६२१५.८१ पुगेको छ ।

तालिका नं. २.१ : जनसंख्या र जनघनत्व

विवरण	२०५८			२०६८		
	जिल्ला	शहरी क्षेत्र	ग्रामिण क्षेत्र	जिल्ला	शहरी क्षेत्र	ग्रामिण क्षेत्र
कुल घरधुरी	२,३५,३८७	१,६२,४३४	७२,९५३	४,३६,३४४	२,७३,७३३	१,६२,७११
कुल जनसंख्या	१०,८१,८४५	७,३०,७०५	३,५१,१४०	१७,४४,२४०	१०,४१,०५५	७,०३,१८५
पुरुष	५,७६,०१०	३,८१,७८९	१,९४,२२१	९,१३,००१	५,४८,३२१	३,६४,६८०
महिला	५,०५,८३५	३,३३,९३४	१,७१,९०४	८,३१,२३९	४,९२,७३८	३,३८,५०१
औषत परिवार संख्या	४.६०	४.४९	४.८१	४.०	३.८	४.३२
लैङ्गिक अनुपात	११३.८७	११४.३३	९६.०	१०९.८४	१११.२८	१०७.७३
जनघनत्व	२,७३९	११,३८२	१०६१	४,४१६	१६२१५.८१	२१२५.७२
वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर	४.७१			४.७८	३.६०	७.१९

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन, २०६८

क्र.सं.	विवरण	एकाइ	मान	
			२०५८	२०६८
१	प्रौढ साक्षरता	प्रतिशत	-	८४.४ (HDI Report २०१४)
२	प्रौढ निरक्षर	प्रतिशत	-	१५.६ (HDI Report

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

क्र.सं.	विवरण	एकाइ	मान	
			२०५८	२०६८
				२०१४)
३	Per capita Income	PPP\$	-	२७६४ (HDI Report २०१४)
४	औसत आयु (दुवै)	वर्ष	-	६८.५५ (HDI Report २०१४)
५	HDI (Arithmetic Mean)		-	०.६६६ (HDI Report २०१४)
६	HDI (Geometric Mean)		-	०.६३२ (HDI Report २०१४)
७	HDI Rank			१
८	असुरक्षित खानेपानी प्रयोगकर्ता	प्रतिशत	-	३०.०० (HDI Report २०१४)
९	Mean year of Schooling	वर्ष	-	७.०५ (HDI Report २०१४)
१०	अपाङ्गको जनसंख्या	जना	३२२७	१७१२२
११	निर्भरता दर	दर	५०.१९ प्रतिशत	४२.४४ प्रतिशत
१२	बाल निर्भरता दर	दर	४२.१५ प्रतिशत	३३.८४ प्रतिशत
१३	वृद्ध निर्भरता दर	दर	८.०४ प्रतिशत	८.५९ प्रतिशत
१४	७५ वर्ष वा माथिको जनसंख्या प्रतिशत	प्रतिशत	१.२२ प्रतिशत	१.५० प्रतिशत
१५	शहरी जनसंख्या प्रतिशत	प्रतिशत	२२.०८ प्रतिशत	५९.६८ प्रतिशत
१६	विदेशीको जनसंख्या प्रतिशत	प्रतिशत	१.७० प्रतिशत	५.७२ प्रतिशत

२.४ परिवार संख्या

गत २०५८ सालको जनगणनाअनुसार २३५३८७ परिवार संख्या देखिएकोमा हाल उक्त संख्या करिब २२ प्रतिशतले बढेर ४३६३४४ (संस्थागत समेत) पुगेको छ । यस प्रकार दश वर्षको अवधिमा २००९५७ परिवार थप भएका छन् ।

२.५ परिवारका बनौट

काठमाण्डौंमा हाल प्रति परिवार औषत ४ जना सदस्य संख्या रहेको छ , जुन २०५८ मा ४.६० जना थियो । परिवार औषत आकार विगत १० वर्ष भन्दा हाल घटेको देखिन्छ । ग्रामीण क्षेत्रमा ४.३२ औसत परिवार संख्या देखिन्छ । शहरी क्षेत्रमा ३.८ जना औसत परिवार संख्या देखिन्छ । यसले गर्दा ग्रामीण क्षेत्र भन्दा शहरी क्षेत्रमा सानो परिवार प्रतिको आकर्षण बढेको देखिन्छ ।

२.६ शहरी जनसंख्या

राष्ट्रिय जनगणना - २०६८ अनुसार काठमाण्डौ जिल्लाको शहरी जनसङ्ख्या करिब ५९.६८ प्रतिशत रहेको देखिएको छ । दश वर्ष अघि २०५८ सालमा यसको ६५.८८ प्रतिशत थियो । हाल जनसंख्याको बढी चाप रहेको का.म.न.पा सँग जोडिएका गाविसहरु भएकोले २०५८ को सालमा शहरी जनसंख्या घटेको हुनसक्छ ।

२.७ सवैभन्दा धेरै र कम जनसङ्ख्या भएको नगरपालिका/गाविस

वि.स. २०६८ को राष्ट्रिय जनगणना अनुसार काठमाण्डौको सवैभन्दा धेरै जनसङ्ख्या काठमाण्डौ महानगरपालिकामा ९,७५,४५३ देखिएको छ, जुन दश वर्ष अघि ६,७१,८४६ थियो ।

काठमाडौ महानगरपालिकाको जनसङ्ख्या विगत दश वर्षमा ४५ प्रतिशतले बृद्धि भएको देखिएको छ ।

२.८ लिङ्ग र उमेर अनुसार परिवारमूली

यस जनगणनामा गणना प्रयोजनका लागि १० वर्ष उमेर पुगेको र परिवारमा अक्सर उपस्थित/बसोबास गर्ने पुरुष वा महिला सदस्य जसले परिवारको व्यवहार चलाउने अर्थात मुख्यरूपमा निर्णय लिने गर्दछन्, त्यस्ता व्यक्तिलाई परिवारमूली मानिएको छ । नतीजाअनुसार विगत दश वर्षको अवधिमा परिवारमूली महिला रहेका परिवारहरूको प्रतिशतमा उल्लेख्य वृद्धि भएको देखिन्छ ।

तालिका २.२ : लिङ्गानुसार परिवारमूली

लिङ्गानुसार परिवारमूली	जम्मा	उमेर समूह							
		१४- १९	१५-१९	२०-२९	३०-३९	४०-४९	५०-५९	६०-६९	७० & ७०+
दुवै	४,३६,३४४	६४५	१०,९२७	१,०९,५८१	१,१७,२१२	८९,३९९	५५,५०८	३३,२१२	१९,८६०
प्रतिशत	१००	०.१५	२.५०	२५.११	२६.८६	२०.४९	१२.७२	७.६१	४.५५
पुरुष	३,१५,०५७	३९८	६९,८३३	७१,३१०	८४,६७२	७०,३१८	४३,७७६	२४,२४४	१३,३५६
प्रतिशत	७२.८	०.१३	२.२२	२२.६३	२६.८८	२२.३२	१३.८९	७.७०	४.२४
महिला	१,२१,२८७	२४७	३९,४४४	३८,२७१	३२,५४०	१९,०८१	११,७३२	८,९६८	६,५०४
प्रतिशत	२७.८	०.२०	३.२५	३१.५५	२६.८३	१५.७३	९.६७	७.३९	५.३६

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०६८

२.९ घर तथा आवासीय इकाइको स्वामित्व र बनौटः

२.९.१ घर वा आवासीय इकाइको स्वामित्व (Ownership of house/housing unit)

तालिका नं. २.३: घर वा आवासीय इकाइको स्वामित्व

गणना वर्ष	जम्मा	घर वा आवासीय इकाइको स्वामित्व			
		आफ्नै	भाडामा	संस्थागत	अन्य
२०६८	४,३५,५४४	१,७१,८२८	२,५५,४४४	४,६७५	३,५९७
प्रतिशत	१००	३९.४५	५८.६४	१.०८	०.८३
२०५८	२,३५,३८७	१,१३,९३६	१,१४,०१२	६,२११	१,२२८
प्रतिशत	१००	४८.४०	४८.४४	२.६४	०.५२

२.९.२ घर/आवासीय इकाइको बनौट

यस गणनामा परिवार बसोबास गरिरहेको घर वा आवासीय इकाइको बनौटलाई सो घर/आवासीय इकाइको भौतिक संरचनाका मुख्य अङ्गहरू जग, बाहिरी गारो र छानाको बनावटको आधारमा विश्लेषण गरिएको छ । नतिजाअनुसार परिवारहरूले प्रयोग गरिरहेको घरहरूमध्ये ४०.१६ प्रतिशतको ढलान पिल्लर, ३८.०४ प्रतिशतको सिमेन्ट जडित इटा/दुङ्गा, १८.५५ प्रतिशतको जग माटो जडित इटा/दुङ्गाबाट बनेको, ०.५८ प्रतिशतको काठको खाँबो गाडिएका बनेको र बाँकी अन्य बनौटको रहेको देखिएको छ । यस सम्बन्धी तथ्याङ्कलाई नगरपालिकास्तरीय जनसंख्यामा देखाइएको छ ।

तालिका नं. २.५ : घरको बाहिरी बनौट अनुसार परिवार संख्या

घरको बाहिरी गारोको हकमा कुल परिवारले बसोबासका लागि प्रयोग गरिरहेका घरहरू मध्ये अधिकांश (१५.०५ प्रतिशत) माटो जडित इटा/दुङ्गाबाट, ८०.४२ प्रतिशतको सिमेन्ट जडित इटा/दुङ्गाबाट, ०.८२ बाँस, ०.५६ काठ/दाउरा, ०.४६ प्रतिशतको काँचो ईटाबाट र बाँकी अन्य सामग्रीबाट बनेको देखिएको छ । यस सम्बन्धी विस्तृत तथ्याङ्कलाई नगरपालिकास्तरीय जनसंख्यामा देखाइएको छ ।

२.९ पिउने पानीको मुख्य श्रोत (Main source of drinking water)

यस जिल्लाको कूल घरधुरी मध्ये राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को नतिजा अनुसार खानेपानीका लागि पाईप/धारा सुविधा भएका २,६९,९०९ (६१.९७ %), ट्युबवेल भएका ३४९,७७(८.०३ %), छोपिएको इनार/कुवा २९०८५(६.६८ %), नछोपिएको इनार/कुवा ५५६५(१.२८ %), मूलको पानी १९२६३ (४.४२ %), नदी/खोलाको खानपानी प्रयोग गर्ने १४७१ (०.३४ %), अन्य श्रोत उपयोग गर्ने ७२०५१ (१६.५४%) र थाहा नभएको घरधुरी ३२२३(०.७४ %) छन् । यस आँकडालाई हेर्दा खानेपानीको सुविधा राम्रो देखिएतापनि

विशेष गरी सुख्खा मौसममा पानीको अभाव हुने गरेको अवस्था छ । यस सम्बन्धी विस्तृत तथ्याङ्कलाई नगरपालिकास्तरीय जनसंख्यामा देखाइएको छ ।

२.१० खाना पकाउन अक्सरप्रयोग गरिने ईन्धन (Main source of cooking)

रा.ज.ग. २०६८ को नतिजा अनुसार यस जिल्लाका ८८.४३% घरधुरीले ईन्धनको रूपमा एल.पी. ग्याँस प्रयोग गर्दछन् । अन्य ईन्धनको श्रोतहरूमा दाउरा ७.६३%, मट्टितेल २.८०%, गोबर ग्याँस ०.०५%, विद्युत ०.०५%, गुईठा ०.०४%, अन्य ०.२२% र थाहा नभएको ०.७९% छन् ।

यस सम्बन्धी विस्तृत तथ्याङ्कलाई नगरपालिकास्तरीय जनसंख्यामा देखाइएको छ ।

२.११ बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने साधन (Main source of Lighting)

रा.ज.ग. २०६८ को नतिजा अनुसार यस जिल्लामा मुख्य बत्तीको श्रोत विद्युत नै हो । यस जिल्लाका ९८.१२% घरधुरीमा राष्ट्रिय प्रसारणको विद्युत सुविधा पुगेको छ । ०.५३% घरधुरीले मट्टितेल, ०.४२% ले गोबर ग्याँस, ०.०५% ले सोलार र ०.०९% ले अन्य श्रोत उज्यालोको लागि प्रयोग गर्दछन् । ०.७९ % घरधुरीहरूको भने विद्युतको श्रोत बारे थाहा नभएको अवस्था छ । यस सम्बन्धी विस्तृत तथ्याङ्कलाई नगरपालिकास्तरीय जनसंख्यामा देखाइएको छ ।

२.१२ परिवारले उपयोग गरेका साधन र सुविधा (Access to Household facilities)

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार काठमाण्डौ जिल्लामा टेलीभिजन, कम्प्युटर, इन्टरनेट, टेलीफोन, मोबाइल फोन, मोटर, मोटरसाईकल, साईकल, अन्य सवारी साधन र रेफ्रिजेरेटर मध्ये कम्तिमा एक किसिमको सुविधा उपलब्ध भएका परिवार कुल परिवार सङ्ख्याको ९८.३४ प्रतिशत रहेका छन् । जम्मा जम्मी १.६६ प्रतिशत परिवारमा यस्ता कुनैपनि सुविधाहरू उपलब्ध नभएको देखिएको छ । नेपालको राष्ट्रिय स्तरमाभन्दा काठमाण्डौ जिल्लामा यस किसिमको सुविधा प्रयोग गर्ने परिवारसंख्या बढी छ ।

तालिका २.३ : परिवारले उपयोग गरेका साधन र सुविधा अनुसार परिवार संख्या

सुविधा	नेपाल	शहरी क्षेत्र	काठमाण्डौ
रेडियो	५०.८२	५३.५६	५६.०५
टेलीभिजन	३६.४५	६०.६७	७४०७६
केबलटेलीभिजन	१९.३३	५३.८०	६५.४१
कम्प्युटर	७.२८	२३.६६	३५.४८

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

इन्टरनेट	३.३३	१२.११	१९.३७
टेलिफोन	७.३७	२२.६६	२७.९
मोबाइल फोन	६४.६३	८४.०७	९०.७३
मोटर,	१.५७	४.०३	५.३३
मोटरसाईकल	९.५८	२३.६२	२९.५७
साईकल	३२.३८	२९.९५	९.९३
रेफ्रिजरेटर	७.१६	२३.२१	२७.७३
अन्य सवारी साधन	०.६८	.६५	०.३१

२.१३ उमेर समूह अनुसार यस जिल्लाको जनसंख्या

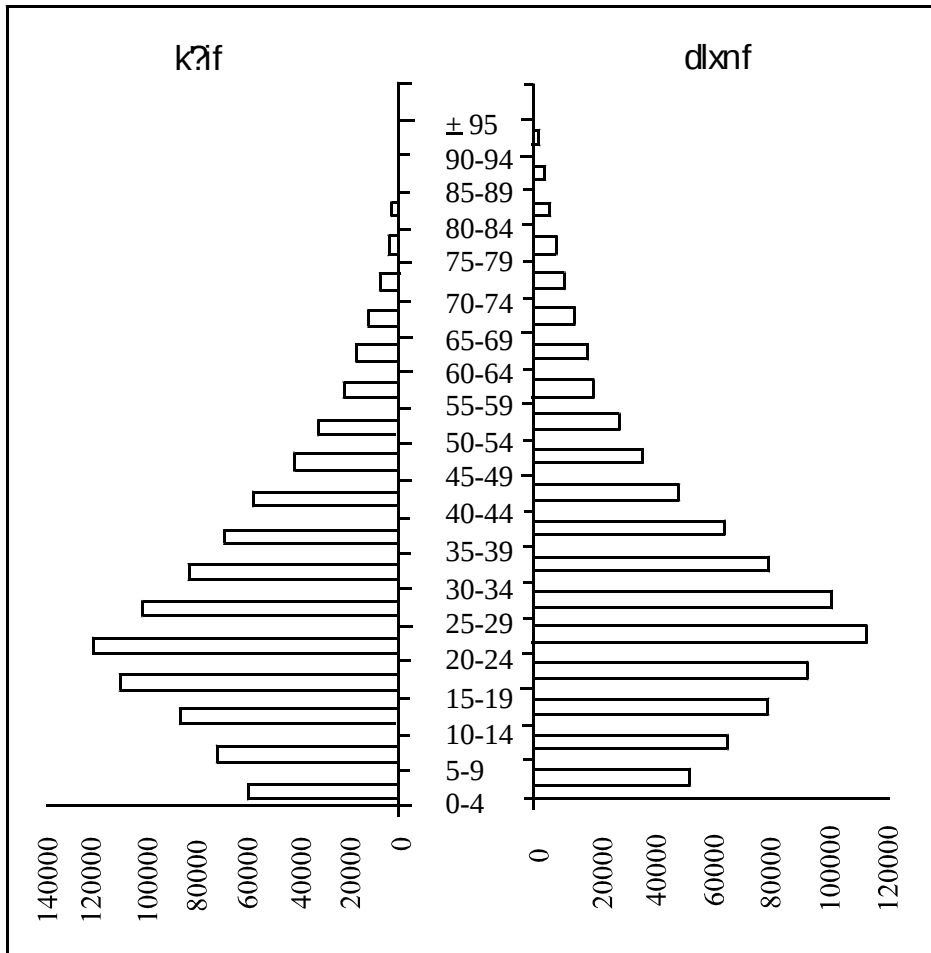
तालिका २.४ : उमेर समूह अनुसार जिल्लाको जनसंख्या

	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
उमेर समूह	१७४४२४०	१००	९१३००१	१००	८३१२३९	१००
०-४	१११६००	६.४०	५९५१५	६.५२	५२०८५	६.२७
५-९	१३७१६२	७.८६	७२९२७	७.९९	६४२३५	७.७३
१०-१४	१६५६७९	९.५०	८७४६६	९.५८	७८२१३	९.४१
१५-१९	२०२१७४	११.५९	११०८३४	१२.१४	९१३४०	१०.९९
२०-२४	२३३७९४	१३.४०	१२२०३६	१३.३७	१११७५८	१३.४४
२५-२९	२०२४१७	११.६०	१०२३३७	११.२१	१०००८०	१२.०४
३०-३४	१६२७४६	९.३३	८३८१७	९.१८	७८९२९	९.५०
३५-३९	१३४०२१	७.६८	६९६३८	७.६३	६४३८३	७.७५
४०-४४	१०६५५८	६.११	५७६२६	६.३१	४८९३२	५.८९
४५-४९	७८६७८	४.५१	४२२७५	४.६३	३६४०३	४.३८
५०-५४	६०७५४	३.४८	३२४१७	३.५५	२८३३७	३.४१
५५-५९	४३३५४	२.४९	२२७९१	२.५०	२०५६३	२.४७

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

६०-६४	३४९४६	२.००	१७१८८	१.८८	१७७५८	२.१४
६५-६९	२५९५०	१.४९	१२४४१	१.३६	१३५०९	१.६३
७०-७४	१८२०५	१.०४	८३९४	०.९२	९८११	१.१८
७५-७९	१३२२०	०.७६	५८४९	०.६४	७३७१	०.८९
८०-८४	७४८२	०.४३	३१७६	०.३५	४३०६	०.५२
८५-८९	३६६०	०.२१	१५६४	०.१७	२०९६	०.२५
९०-९४	१३१४	०.०८	४९४	०.०५	८२०	०.१०
९५+	५२६	०.०३	२१६	०.०२	३१०	०.०४

पिरामिड

२.१४ जातजाति अनुसार जनसंख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार काठमाण्डौमा १२१ जातजाति रहेको छ । सवैभन्दा बढी ब्राम्हण-पहाडी जनसंख्या ४१०१२६ (२३.५१ प्रतिशत) रहेको छ । त्यसैगरी दोस्रो ठुलो नेवार जाति हो ।

वि.स. २०५८ को राष्ट्रिय जनगणना अनुसार काठमाण्डौमा ९९ जातजाति रहेको थियो । जसमा सवैभन्दा बढी नेवार जाति ३२०२४४ (२९.६०%) रहेको थियो ।

यस सम्बन्धी विस्तृत तथ्याङ्कलाई नगरपालिकास्तरीय जनसंख्यामा देखाइएको छ ।

२.१५ मातृभाषा अनुसार जनसंख्याको संरचना

राष्ट्रिय जनगणना -२०६८ को प्रतिवेदन अनुसार काठमाण्डौ जिल्ला भित्र ७९ मातृभाषा देखिएको छ । विगतको जनगणनामा ६२ वटा मातृभाषा रहेको थियो ।

यस जनगणनामा पनि विगतको जस्तै सवैभन्दा बढी प्रयोग हुने मातृभाषा नेपाली ६२.७० प्रतिशत रहेको छ । त्यस्तै दोस्रो ठुलो मातृभाषा नेवार १६.९४ प्रतिशत रहेको देखिन्छ । विगत १० वर्षमा नेवारी मातृभाषा हुनेहरूको संख्या बढेको छ । तर प्रतिशतमा भन्ने न्युनरूपमा घटेको देखिन्छ । त्यसैगरी अन्य मातृभाषाहरूको बारेमा तल उल्लेख गरिएको छ ।

यस सम्बन्धी विस्तृत तथ्याङ्कलाई नगरपालिकास्तरीय जनसंख्यामा देखाइएको छ ।

२.१६ धर्म

यस जनगणनाले काठमाण्डौभित्र विभिन्न १० वटा धर्म मान्ने व्यक्तिहरू रहेको देखाएको छ । यस अनुसार २०६८ सालको जनगणनामा सवैभन्दा बढी धर्मावलम्बीहरू मध्ये हिन्दुहरूको सङ्ख्या ८०.०१ प्रतिशत पुगेको देखिन्छ । भन्ने विगतको जनगणनामा हिन्दुहरूको संख्या ७५.४९ प्रतिशत रहेको थियो । दोस्रोमा बौद्ध धर्मावलम्बीहरू कुल जनसङ्ख्याको १५.३९ प्रतिशत रहेका छ । अन्य धर्मावलम्बीहरूको बारेमा तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका- २.५: धर्म अनुसार जनसंख्या

	धर्म अनुसार जनसंख्या							
	२०५८				२०६८			
धर्मको नाम	महिला	पुरुष	जम्मा	प्रतिशत	महिला	पुरुष	जम्मा	प्रतिशत

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

हिन्दू	378745	437961	816706	७५.४९	6,60,933	7,34,605	1395538	८०.०१
बौद्ध	114153	120220	234373	२१.६६	1,33,707	1,34,772	268479	१५.३९
इस्लाम	3768	8214	11982	१.१०८	6808	15058	21866	१.२५४
किरात	3655	3968	7623	०.७०५	6495	6884	13379	०.७६७
क्रिस्तीयन	4395	4187	8582	०.७९३	21346	19246	40592	२.३२७
प्रकृती	0	0	0	०	419	479	898	०.०५१
वन	0	0	0	०	103	111	214	०.०१२
जैन	455	558	1013	०.०९४	384	445	829	०.०४८
वहई	35	26	61	०.००६	23	32	55	०.००३
शिख	129	274	403	०.०३७	22	41	63	०.००४
थाहा नभएको	500	602	1102	०.१०२	999	1328	2327	०.१३३
जम्मा	505835	576010	1081845	१००	36599	43624	1744240	१००

२.१७ बसाइसराइ

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को लगत २ को नतिजाअनुसार काठमाण्डौ जिल्लामा बसोबास गर्नेहरू मध्ये स्वदेशमा ९६.७६ प्रतिशत र विदेशमा २.६६ प्रतिशत जन्मेको देखिन्छ । स्वदेशमा जन्मेका मध्ये काठमाण्डौ जिल्लामा जन्मेका ४६.९७ प्रतिशत र अन्य जिल्लामा जन्म भई यस जिल्लामा बसोबास गरेका ४९.७९ प्रतिशत देखिएको छ ।

लैङ्गिकरूपमा हेर्दा अर्को जिल्लाबाट जन्म भई यस जिल्लामा बसाई सरी आउनेमा महिला ४९.८९ र पुरुष ४९.७० प्रतिशत देखिन्छ । यसरी अन्य जिल्लाबाट बसाई सरी आउनुको प्रमुख कारणमा अध्ययन, नोकरी, आश्रित, र विवाह, क्रमशः २८.३१, २१.४७, १५.२१, र १४.२१ प्रतिशत रहेको छ । अध्ययनमा महिलाको २२.१२ प्रतिशत र पुरुषको ३४.१० रहेको छ भने नोकरीमा पुरुषको ३२.२५ र महिला ९.९४ प्रतिशत देखिन्छ ।

तालिका - २.६: जन्मस्थानको आधारमा जनसंख्या

जन्मस्थान	दुवै	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
-----------	------	---------	-------	---------	-------	---------

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

स्वदेश	१,६४४,२१७	९६.७६	८४८,८३४	९६.४९	७९५,३८३	९७.०५
उही जिल्ला	७९८,०९५	४६.९७	४११,६४०	४६.७९	३८६,४५५	४७.१५
अर्को जिल्ला	८४६,१२२	४९.७९	४३७,१९४	४९.७०	४०८,९२८	४९.८९
विदेश	४५१८१	२.६६	२५७५०	२.९३	१९४३१	२.३७
नखुलेको	९,८९१	०.५८	५,१२४	०.५८	४,७६६	०.५८
जम्मा	१,६९९,२८९	१००.००	८७९,७०८	१००.००	८१९,५८०	१००.००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन, २०६८

तालिका -२.७: स्वदेशमा जन्मेको व्यक्ति हाल बसेको जिल्लामा बसाइ सरी आउनुको मुख्य कारण

बसाई सर्नुको कारण	अध्ययन	नोकरी	आश्रित	विवाह	व्यापार/ व्यावसाय	कृषि	ढन्ड	अन्य	उल्लेख नभएको	जम्मा
दुवै	२३९,५४३	१८१,६६९	१२८,६८९	१२०,२७१	८२,७५०	१०,२३१	३६८७	३७,८३४	४१,४४८	८४६,१२२
प्रतिशत	२८.३१	२१.४७	१५.२१	१४.२१	९.७८	१.२१	०.४४	४.४७	४.९०	१००.००
पुरुष	१४९०९१	१४१,००६	४१५९४	२२८१	५८४३२	५२०४	२०८३	१८९१४	१८५८९	४३७,१९३
प्रतिशत	३४.१०	३२.२५	९.५१	०.५२	१३.३७	१.१९	०.४८	४.३३	४.२५	१००.००
महिला	९०,४५२	४०६६३	८७,०९५	११७,९९०	२४३१८	५०२७	१६०५	१८९२०	२२,८५९	४०८,९२९
प्रतिशत	२२.१२	९.९४	२१.३०	२८.८५	५.९५	१.२३	०.३९	४.६३	५.५९	१००.००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन: २०६८

तालिका-२.८: बसाइ सरेर आएर बसेको अवधि अनुसार जनसंख्या

बसाई अवधि	दुवै	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
१ वर्ष भन्दा कम	३८,८०९	४.५९	२०१५७	४.६१	१८,६५२	४.५६
१ देखि ५ वर्ष	२९३,०९९	३४.६४	१५५,६९५	३५.६१	१३७,४०४	३३.६०
६ देखि १० वर्ष	२१९,८१८	२५.९८	११३,६५५	२६.००	१०६,१६३	२५.९६
१० वर्ष भन्दा बढी	२६३,४०२	३१.१३	१३४,५०६	३०.७७	१२८,८९६	३१.५२
नखुलेको	३०,९९५	३.६६	१३१८१	३.०१	१७,८१४	४.३६
जम्मा	८४६,१२३	१००.००	४३७,१९४	१००.००	४०८,९२९	१००.००

२.२० अपाङ्गता

काठमाडौँ जिल्लाको कुल जनसङ्ख्याको ०.९८ प्रतिशत हिस्सामा कुनै एक वा बढी प्रकारको अपाङ्गता रहेको देखिएको छ । शारीरिक तथा मानसिक अपाङ्गता भएका कुल व्यक्तिहरू मध्ये ५३.४० प्रतिशत पुरुष र बाँकी ४६.६० प्रतिशत महिला रहेको देखिन्छ । अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू मध्ये ३५.२१ प्रतिशतमा शारीरिक अपाङ्गता, २१.६२ प्रतिशतमा दृष्टिसम्बन्धी अपाङ्गता, १३.८० प्रतिशतमा सुनाइसम्बन्धी अपाङ्गता, १.८० प्रतिशतमा श्रवण दृष्टिविहिनता, १०.६० प्रतिशतमा स्वर बोलाइसम्बन्धी अपाङ्गता, ६.६४ प्रतिशतमा मानसिक अपाङ्गता र ३.३८ प्रतिशतमा बौद्धिक अपाङ्गता र ६.८९ प्रतिशतमा बहुअपाङ्गता भएको पाइएको छ ।

तालिका- २.९: अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको विवरण

अपाङ्गताको प्रकार	पुरुष		महिला		जम्मा	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
शारीरिक अपाङ्गता	३,४०७	३७.२५	२,६२३	३२.८८	६,०३०	३५.२१
दृष्टिसम्बन्धी अपाङ्गता	१,९१७	२०.९६	१,७८६	२२.३९	३,७०३	२१.६३
सुनाइसम्बन्धी अपाङ्गता	१,१३०	१२.३५	१,२३८	१५.५२	२,३६८	१३.८३
श्रवणसम्बन्धी अपाङ्गता	१४७	१.६१	१६२	२.०३	३०९	१.८०
स्वर/बोलाई सम्बन्धी अपाङ्गता	९९८	१०.९१	८१७	१०.२४	१८१५	१०.६०
मानसिक अपाङ्गता	५८५	६.४०	५५२	६.९२	११३७	६.६४
बौद्धिक अपाङ्गता	३२४	३.५४	२५६	३.२०	५८०	३.३९
बहुअपाङ्गता	६३६	६.९६	५४४	६.८२	११८०	६.८९
जम्मा	९१४४	१००	७९७८	१००	१७१२२	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन: २०६८

२.२१ अनुपस्थित जनसंख्या

विगत जनगणना, २०५८ मा काठमाण्डौमा अनुपस्थित जनसंख्या १८३५८ भएकोमा रा.ज.ग., २०६८ अनुसार काठमाण्डौमा पुरुष ७१८३७ र महिला २७९६७ गरी जम्मा ९९८०५ जना अनुपस्थित भएको पाइयो । यो तथ्याङ्क विश्लेषण गर्दा काठमाण्डौ जिल्लामा विदेश जाने क्रम निकै बढ्दो अवस्थामा रहेको मान्न सकिन्छ । सबैभन्दा बढी निजी नोकरी गर्ने उद्देश्यले ३८८१४ जना र अध्ययनको उद्देश्यले ३६०५३ विदेशिएको देखिन्छ । विदेशमा गएका मध्ये सबैभन्दा बढी मध्य पुर्वराष्ट्र २७०७८ जना र उत्तरी अमेरिकी राष्ट्र २१६७२ जना गएको देखिन्छ । यसको विवरण निम्न अनुसारको तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिका नं २.१०: अनुपस्थित हुनाको कारण

अनुपस्थितको कारण	निजी नोकरी	संस्थागत नोकरी	अध्ययन	आश्रित	व्यापार	द्वन्द	अन्य	नखुलेको	जम्मा
जम्मा	३८८१४	११७५५	३६०५३	७१६५	९०३	१७५	२०१९	२९२१	९९८०५
प्रतिशत	३८.८९	११.७८	३६.१२	७.१८	०.९०	०.१८	२.०२	२.९३	१००.००
पुरुष	३२१५१	९९९१	२२८४४	२९३३	७१०	१२१	१२००	१८८७	७१८३७
प्रतिशत	४४.७६	१३.९१	३१.८०	४.०८	०.९९	०.१७	१.६७	२.६३	१००.००
महिला	६६६३	१७६४	१३२०९	४२३२	१९३	५४	८१९	१०३४	२७९६८
प्रतिशत	२३.८२	६.३१	४७.२३	१५.१३	०.६९	०.१९	२.९३	३.७०	१००.००

तालिका नं २.११: अनुपस्थित बाहिर गएका देश र संख्या

विदेशिएको राष्ट्र / क्षेत्र	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
मध्यपुर्व क्षेत्र	२७०७८	२७.१३	२३१५५	३२.२३	३९२३	१४.०३
आशियान क्षेत्र	६६९५	६.७०	५९५९	८.२९	७३६	२.६३
भारत	६४१९	६.४३	४४२७	६.१६	१९९२	७.१२
अन्य एशियन क्षेत्र	७८२६	७.८४	५७४६	७.९९	२०८०	७.४३
उत्तर अमेरिकी देश	२१६७२	२१.७१	१३२२१	१८.४	८४५१	३०.२२
युरोपियन युनियन क्षेत्र	१४६६८	१४.७	९२८५	१२.९३	५३८३	१९.२५
एशियन प्यासिफिक राष्ट्र	१०३६१	१०.३८	६३०३	८.७७	४०५८	१४.५१
सार्क (भारत बाहेक)	१६२७	१.६३	१२९४	१.८०	३३३	१.१९
अफ्रिकन राष्ट्र	८९९	०.९०	६९९	०.९७	२००	०.७१
अन्य युरोपियन राष्ट्र	६०७	०.६०	४३७	०.६०	१७०	०.६०
दक्षिण अमेरिकी / क्यारेबियन क्षेत्र	३११	०.३१	२४१	०.३३	७०	०.२५
अन्य	४२२	०.४२	३०९	०.४३	११३	०.४०
उल्लेख नभएको	१२२०	१.२२	७६१	१.०५	४५९	१.६४
जम्मा जनसंख्या	९९८०५	१००	७१८३७	१००	२७९६८	१००

खण्ड - ३

आर्थिक तथा रोजगारी

३.१ आर्थिकरूपमा सक्रिय तथा अक्सर आर्थिक रूपमा सक्रिय जनसङ्ख्या

आर्थिक रूपमा सक्रिय जनसङ्ख्या (**Economically Active Population**) : दश वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेरका कुल जनसङ्ख्या मध्ये विगत १२ महिना (गणनाको दिनको) मा कम्तिमा एक महिना आर्थिक काम (कृषि/आफ्नै खेतिपाती, तलव/ज्याला, आफ्नै गैरकृषि व्यावसाय, विस्तारित आर्थिक काम र कामको खोजी) मा संलग्न जनसङ्ख्या नै आर्थिकरूपमा सक्रिय जनसङ्ख्या हो ।

३.१.१: अक्सर आर्थिकरूपमा सक्रिय जनसङ्ख्या (**Usually Economically Active Population**) दश वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेरका आर्थिक रूपमा सक्रिय कुल जनसङ्ख्या मध्ये विगत १२ महिना (गणनाको दिनको) मा कम्तिमा ६ महिना वा सो भन्दा बढि अवधि आर्थिक काम (कृषि/आफ्नै खेतिपाती, तलव/ज्याला, आफ्नै गैरकृषि व्यावसाय, विस्तारित आर्थिक काम र कामको खोजी) मा संलग्न जनसङ्ख्या नै अक्सर आर्थिक रूपमा सक्रिय जनसङ्ख्या हो ।

राष्ट्रिय जनगणना - २०६८ अनुसार काठमाण्डौ जिल्लामा १० वर्ष र सो माथि १४,५४,१०८ जनसंख्या मध्ये ६६१४७१ (४५.४८ प्रतिशत) आर्थिक रूपले सक्रिय भएको पाइयो भने ७७८०६४ (५३.५ प्रतिशत) आर्थिक रूपले निष्क्रिय भएको देखिन्छ भने १४५७२ (१.०२ प्रतिशत) पेशा उल्लेख नगरेको पाइन्छ ।

तालिका - ३.१

१० वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनसंख्या	१० वर्ष वा सो भन्दा माथिका आर्थिक रूपले सक्रिय						आर्थिक रूपले निष्क्रिय		उल्लेख नभएको	
	प्रायः सक्रिय				प्रायः निष्क्रिय					
	रोजगार		बेरोजगार							
जम्मा	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
१४५४१०८	४२४९५४	१९८२०८	१०९९१	४८९९	६५८९	१५८३०	२९९५४९	४७८५१५	७३४२	७२३०

३.१.२ उमेर र लिंग अनुसार आर्थिक रूपले सक्रियता

उमेर समूहको आधारमा आर्थिकरूप ले सक्रिय जनसंख्यामा २५-२९ वर्षका उच्च संलग्नता रहेको छ । त्यसपछि ३०-३४ वर्ष ३५-३९ वर्ष, २०-२४ वर्ष र ४०-४४ वर्षका व्यक्तिहरूको संलग्नता क्रमशः बढी रहेको छ । महिला र पुरुषको तुलना गर्दा आर्थिक रूपले पुरुषको संलग्नता बढी देखिएको छ ।

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

तालिका - ३.२: आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या

उमेर समुह	आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या					
	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
१०-१४	२८०३	०.४४	१७९५	०.४१	१००८	०.५०
१५-१९	२४७८२	३.८८	१६९४६	३.८९	७८३७	३.८६
२०-२४	७९५३०	१२.४४	४९५६७	११.३७	२९९६३	१४.७५
२५-२९	११५१००	१८.०१	७३१९५	१६.७९	४१९०५	२०.६३
३०-३४	१०८८११	१७.०३	७३१४९	१६.७८	३५६६२	१७.५६
३५-३९	९४४३३	१४.७८	६३९५८	१४.६७	३०४७५	१५.००
४०-४४	७४५४६	११.६७	५३५३७	१२.२८	२१०१०	१०.३४
४५-४९	५२९०४	८.२८	३८६६८	८.८७	१४२३६	७.०१
५०-५४	३७३३५	५.८४	२७९४६	६.४१	९३८९	४.६२
५५-५९	२२४७६	३.५२	१७१८२	३.९४	५२९४	२.६१
६०-६४	१२९२६	२.०२	९८३४	२.२६	३०९१	१.५२
६५-६९	७५८४	१.१९	५६४९	१.३०	१९३६	०.९५
७०-७४	३३६६	०.५३	२५९०	०.५९	७७५	०.३८
७५+	२४५६	०.३८	१९२९	०.४४	५२७	०.२६
जम्मा	६३९०५२	१००.००	४३५९४५	१००.००	२०३१०८	१००.००

तालिका - ३.३: अक्सर आर्थिकरूपमा सक्रिय नहुनुको प्रमुख कारण अनुसार जनसंख्या १० वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेर

सक्रिय नहुनुको कारण	१० वर्ष वा माथिल्लो उमेरको जनसङ्ख्या					
	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
अध्ययन	४५४६०६	५६.२०	२४७४४८	८०.८३	२०७१५८	४१.९१
घरधन्दा	२६२५३१	३२.२०	१३६०४	४.४४	२४८९२७	५०.३५
वृद्धावस्था	३८६९०	४.८४	१५६११	५.१०	२३०७९	४.६७

सक्रिय नहुनुको कारण	१० वर्ष वा माथिल्लो उमेरको जनसङ्ख्या					
	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
पेन्सन/आयस्ता	१३५७२	१.६९	११५८१	३.७८	१९९१	०.४०
अपाङ्गता	२७७७	०.३५	१६१२	०.५३	११६४	०.२४
जीर्ण रोगी	६५७९	०.८२	३५७०	१.१७	३००९	०.६१
अन्य	१३६४४	१.५८	८९३५	२.९२	४७१०	०.९५
उल्लेख नभएको	८०८३	१.००	३७७६	१.२३	४३०७	०.८७
सबै कारण	८००४८३	१००	३०६१३८	१००	४९४३४५	१००

३.१.३ पेशा अनुसार रोजगारीको विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ का अनुसार काठमाण्डौ जिल्लामा सबै भन्दाबढी सेवा तथा विक्री कामदार २५.६७ प्रतिशत, औजार र सम्बन्धित सामानका विक्री कामदार १७.३३ प्रतिशत, पेशाविद् १०.१२ प्रतिशत, कृषि, वन र माछापालन सम्बन्धी कामदार ९.१३ प्रतिशत, प्राविधिक र सहायक पेशाविद् ८.३६ प्रतिशत, प्राथमिक पेशाकर्मी ७.७३ प्रतिशत, रहेको छ। महिला र पुरुषको संरचना हेर्दा पुरुषको अत्यधिक रोजगारीमा संलग्नता रहेको पाइन्छ।

तालिका-३.४: मुख्य पेशाअनुसार जनसंख्या १० वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेरका

मुख्य पेशा	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
सशस्त्र सैनिक	८,११४	१.३०	७६२१	१.७८	४९२	०.२५
व्यवस्थापक	३६,८४४	५.९०	२६८२२	६.२९	१००२२	५.०४
पेशाविद्	६३,२१९	१०.१२	३९६५८	९.३०	२३५६१	११.८६
प्राविधिक र सहायक पेशाविद्	५२,२३८	८.३६	३८९६७	९.१४	१३२७२	६.६९
कार्यालय सहायक	३०,०८५	४.८१	१७४८८	४.१०	१२५९६	६.३४
सेवा र विक्री कामदार	१६०३९१	२५.६७	११४४७३	२६.८७	४५९१९	२३.१२
कृषि, वन र माछापालन सम्बन्धी कामदार	५७०५४	९.१३	२६५६८	६.२४	३०४८५	१५.३५
औजार र सम्बन्धित सामानका विक्री कामदार	१०८३१३	१७.३३	७९२५१	१८.६०	२९०६२	१४.६२
यन्त्र र मेशिन सञ्चालक तथा एसेम्ब्लर्स	३३८१४	५.४२	३०९१५	७.२५	२९००	१.४६

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं।

मुख्य पेशा	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
प्राथमिक पेशाकर्म	४८३०२	७.७३	२६३०८	६.१७	२१९९४	११.०७
उल्लेख नभएको	२६३७१	४.२३	१८०३३	४.२३	८३३९	४.२०
जम्मा	६२४७४५	१००	४२६१०४	१००	१९८६४१	१००.०

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन: २०६८

३.१.४ आर्थिक तथा गैरआर्थिक क्रियाकलाप:

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार विगत १२ महिनामा १० वा सो भन्दा माथिका व्यक्तिहरू १२ महिना तल उल्लेखित एक वा सो भन्दा बढी काममा संलग्न भएको रहेको पाइएको छ । यसरी हेर्दा काठमाण्डौ जिल्लामा विगत १२ महिनामा १० वा सो भन्दा बढी उमेरका व्यक्तिहरूले गरेको आर्थिक तथा गैरआर्थिक क्रियाकलाप हेर्ने हो भने सबभन्दा बढी अध्ययन गर्ने ४६२६०४ जना, तलब ज्यालामा काम गर्ने ३९१०८२ जना, घरधन्दामा ३१४८९६ जना, आफ्नै गैरकृषि व्यावसाय गर्ने १८६३५० जना, कुनै काम नगरेको ११७२८३ जना, कृषि/आफ्नै खेतिपाती गर्ने ७३३८० जना रहेका छन् ।

तालिका-३.५: १० वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेरका व्यक्तिले विगत १२ महिनामा गरेको क्रियाकलाप (आर्थिक तथा गैर-आर्थिक)

क्रियाकलाप	जम्मा	पुरुष	महिला
कृषि/आफ्नै खेतिपाती	७३३८०	३५०४७	३८३३३
तलब/ज्याला	३९१०८२	२७७३६९	११४४३३
आफ्नै गैरकृषि व्यावसाय	१८६३५०	१२९२०१	५७१४९
विस्तारित आर्थिक काम	३५३१८	१४०५७	२१२६१
कामको खोजी	२९६९०	१९४८५	१०२०४
घरधन्दा	३१४८९६	२४०९२	२९०८०४
अध्ययन	४६२६०४	२५२५५२	२१००५२
कुनै काम नगरेको	११७२८३	६४२१६	५३०६७
उल्लेख नभएको	१४५७२	७३४२	७२३०

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन: २०६८

खण्ड-८

शिक्षा

४.१ पृष्ठभूमि

शिक्षा विकासको मेरुदण्ड हो । जहाँ शिक्षाको स्तर उच्च रहन्छ । त्यहाँ विकास पनि उच्च हुन्छ । यही कुरालाई मध्य नजर राख्दै शिक्षामा सबैको पहुँच पुर्याउन उद्देश्यले नेपालको अन्तरिम संविधान २०६३ ले समेत मौलिक हक अन्तर्गत नैसर्गिक अधिकारको रूपमा नागरिकको माध्यमिक तहसम्म निशुल्क शिक्षा प्राप्त गर्ने आधारभुत अधिकार प्रत्याभुत गरेको छ । हरेक व्यक्तिलाई गुणस्तरीय शिक्षाको अवसर प्रदान गरी मुलुकको आर्थिक एवं सामाजिक रुपान्तरणमा योगदान गर्न सक्ने, विश्वव्यापिकरणको युगमा अन्तराष्ट्रिय स्तरमा प्रतिस्पर्धा गर्न सक्ने र राष्ट्र निर्माणको दायित्वलाई बहन गर्न सक्ने देश भक्त नागरिक तयार गर्न सरकार प्रयासरत रहेको छ । सोही अनुरूप विगतका उपलब्धिहरूलाई सुदृढ गर्दै विविध विधा र तहको शिक्षामा समतामुलक पहुँच सुनिश्चित गर्ने नेपाल सरकारको नीति रहेको छ । शिक्षा क्षेत्रमा विगतमा भएका नीतिगत, कानुनी, संस्थागत, कार्यक्रमगत र मानविय विकासका प्रयासहरूले शिक्षा क्षेत्रमा महत्वपूर्ण उपलब्धि भएको छ । तीन वर्षे अन्तरिम योजनामा छ वर्षमाथि र १५ वर्ष माथि उमेर समूहको साक्षरता दर क्रमशः ७६ र ६६ प्रतिशत पुर्याउने लक्ष्य राखिएकोमा उक्त दर क्रमशः ६३.७ र ५५.६ पुगेको छ । समृद्ध, आधुनिक र न्यायपूर्ण नेपाल निर्माण गर्ने लोकतान्त्रिक समावेशी एवम् समतामुलक गुणस्तरीय आधारभुत शिक्षा सुनिश्चित गरी सचेत, सक्षम र उत्पादनशिल नागरिक र राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय बजारको माग अनुसार ग्राह्य हुने मानव श्रोतको सुनिश्चित गर्नु शिक्षा क्षेत्रको दीर्घकालिन सोच हुनेछ भन्ने उल्लेख भए अनुरूप काठमाडौँ जिल्लाको शैक्षिक अवस्थालाई सुनिश्चित गर्न निम्न अनुसारका शैक्षिक पूर्वाधार तथा शैक्षिक जनशक्ति विद्यमान रहेको छ ।

४.१.१ काठमाण्डौ जिल्लाको स्थानीय निकायगत विद्यालय संख्या विवरण २०७४:

क) स्थानीय तहगत बालविकास केन्द्र, विद्यालय, सा सि के र अनौपचारिक खुला विद्यालय विवरण

तालिका नं. ८.१: (सामुदायिक तर्फ)

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौँ ।

क्र सं	नगरपालिका को नाम	प्रा वा वि के		जम्मा प्रा वा वि के संख्या						जम्मा विद्यालय संख्या	सामुदायिक सिकाइ केन्द्र	स्रोत केन्द्र संख्या	अनौपचारिक खुला विद्यालय
		विद्यालय मा आधारित	समुदायमा आधारित		कक्षा १-५	कक्षा १-८	कक्षा १-९	कक्षा १-१०	कक्षा १-१२				
१	शंखरापुरनपा	२५	०	२५	१४	३		३	५	२५	३	१	०
२	गोकर्णेश्वरनपा	१७	०	१७	४	३		५	३	१५	०	१	०
३	बुढानिलकण्ठनपा	१८	०	१८	३	६		५	५	१९	२	१	२
४	टोखा नपा	१३	०	१३	०	१		३	४	८	३	१	०
५	तारकेश्वरनपा	३२	०	३२	६	०		६	९	२१	३	१	०
६	नागार्जुननपा	२४	०	२४	५	४		७	३	१९	३	१	१
७	चन्द्रागिरीनपा	३०	०	३०	६	२		१४	२	२४	०	१	०
८	किर्तिपुरनपा	१३	१	१४	३	०		७	३	१३	३	१	०
९	दक्षिणकाली नपा	२१	१	२२	५	६		७	२	२०	०	१	२
१०	कागेश्वरीमनहरा नपा	२३	०	२३	३	४		४	५	१६	१	१	०
११	काठमाण्डौ महानगरपालिका	१०२	६	१०८	१०	२२		३८	२२	९२	१४	११	२
	जम्मा	३१८	८	३२६	५९	५१		९९	६३	२७२	३२	२१	७

सामुदायिक तर्फ : २७२ = २७२ (आधारभूत तह ११० , माध्यमिक तह १६२) र शिक्षक अनुदान (२)

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

- वाल विकास केन्द्र वा प्रारम्भिक वाल शिक्षा : ३२६ (समुदायमा आधारित ८) , विद्यालयमा आधारित : ३१८
- अनौपचारिक वैकल्पिक वा प्रौढ विद्यालय : ५९ वटा , आधारभूत तह : ३९ वटा र माध्यमिक तह : २० वटा
- सामुदायिक सिकाइ केन्द्र : ३२ (३ वटा नविकरण नभएका)
- खुला विद्यालय : ८ (आधारभूत ४ र माध्यमिक ४)
- वैकल्पिक विद्यालय : २५ (आधारभूत १३ र माध्यमिक १२)
- अनौपचारिक प्राथमिक शिक्षा कार्यक्रम (FSP) : ११
- समाहित शिक्षा : १

ख) स्थानीय तहगत वालविकास केन्द्र विद्यालय र अनौपचारिक खुला विद्यालयविवरण

तालिका नं. ४.२: (निजी तर्फ)

क्र सं	नगरपालिकाको नाम	पूर्व प्राथमिक कक्षा					जम्मा विद्यालय संख्या	अनौपचारिकखुला विद्यालय		
								निमा	माध्यमिक	जम्मा
			कक्षा १-५	कक्षा १-८	कक्षा १- १०	कक्षा १- १२				
१	शंखरापुर नपा		२		६	१	९	०	०	०
२	गोकर्णेश्वर नपा		१२	४	५५	१५	८६	०	०	०
३	वुढानिलकण्ठ नपा		१६	८	६२	५	९१	०	०	०
४	टोखा नपा		९	१०	४०	१४	७३	०	०	०
५	तारकेश्वर नपा		७	५	४१	५	५८	०	०	०
६	नागार्जुन नपा		५	६	३०	११	५२	०	०	०
७	चन्द्रागिरी नपा		८	८	३२		४८	०	०	०
८	किर्तिपुर नपा		६	०	१६	४	२६	०	०	०
९	दक्षिणकाली नपा		२	०	५	२	९	०	०	०
१०	कागेश्वरी मनहरा नपा		९	४	३७	२	५२	०	०	०
११	काठमाण्डौ महानगरपालिका		१००	३८	३९१	१०९	६३८	०	०	०
	जम्मा		१७६	८३	७१५	१६८	११४२	०	०	०

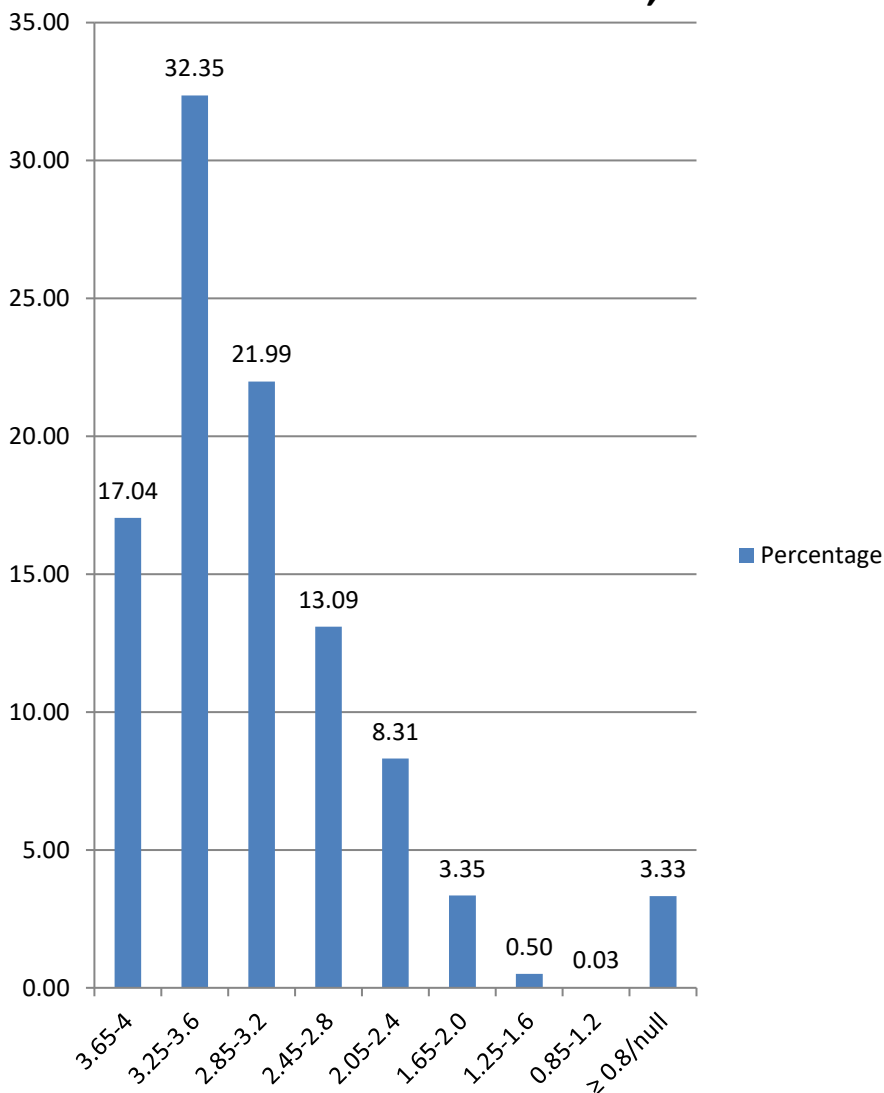
स्रोत: जिल्ला शिक्षा कार्यालय, काठमाण्डौ (२०७४/७५)

४.१.५ वि.स. २०७४ मा एस.ई.ई.मा सम्मिलित तथा उत्तीर्ण विद्यार्थीको विवरण

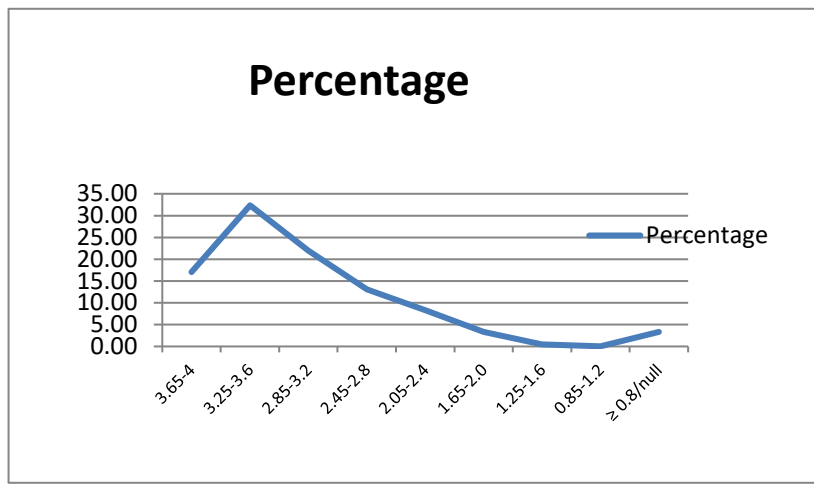
तालिका नं. ४.३

						SEE Result, 2074				
GPA	No of Students	3.65-4	3.25-3.6	2.85-3.2	2.45-2.8	2.05-2.4	1.65-2.0	1.25-1.6	≥ 0.8/null	Total
4	26	6092	11564	7859	4680	2970	1196	180	1190	35743
3.95	112	17.04	32.35	21.99	13.09	8.31	3.35	0.50	3.33	100.00
3.9	508									
3.85	729									
3.8	1019									
3.75	1153									
3.7	1241									
3.65	1304									
3.6	1504									
3.55	1481									
3.5	1526									
3.45	1487									
3.4	1488									
3.35	1420									
3.3	1426									
3.25	1232									
3.2	1149									
3.15	1165									
3.1	1085									
3.05	1032									
3	940									
2.95	871									
2.9	816									
2.85	801									
2.8	683									
2.75	672									
2.7	631									
2.65	572									

SEE Result Kathmandu, 2074

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत

४.१.८ काठमाण्डौ जिल्लाको स्रोत केन्द्रहरू

(क) स्रोतकेन्द्र र स्रोतव्यक्तिको विवरण :

तालिका नं. ८.८

क्र.स.	स्रोतव्यक्तिको नाम	स्रोतकेन्द्रको नाम र ठेगाना	फोन नम्बर
१	खगराज नोशी	पद्मकन्या विद्याश्रम मा.वि., डिल्लीवजार	९८४१३७६६१८
२	शर्मिला देवकोटा	महेन्द्र बौद्ध मा.वि., बौद्ध	९८४१३५४१२४
३	राजन थापा	कोटेश्वर सरस्वती मा.वि., कोटेश्वर	९८४१२६८६००
४	यामनाथ चौलागाइ	गीतामाता मा.वि., विजेश्वरी	९८४१३८९६४०
५	कृष्ण विष्ट	रत्नराज्य मा.वि., वानेश्वर	९८४८६२५२४१
६	लक्ष्मी मल्ल	पशुपति मा.वि., चावहिल	९८५१०८६५७७
७	रुद्र कार्की	शान्ति शिक्षा मा.वि., ठह्ठी	९८५१२४९४४४
८	कृष्ण बहादुर लुइटेल	नन्दी मा.वि., नक्साल	९८५१०६४०४०
९	बाबुराम वाग्ले	गणेश मा.वि., चपली	९८५१२९५४८०
१०	उमा रेग्मी	जनप्रभात मा.वि., कालिमाटी	९८४१६५८६२६
११	हरिहर भण्डारी	गुहेश्वरी मा.वि., सिनामंगल	९८५११८०५२१
१२	रामेश्वर पौडेल	नेपाल राष्ट्रिय मा.वि., नेपालटार	९८६०७७८७४६

१३	लोकनाथ गुरागाई	मनोहर मा.वि., गंगवु	९८४१३४५४४२
१४	रामनारायण शाह	सहयोगी मा.वि., गोकर्ण	९८५१११७९२३
१५	श्रीकृष्ण रेग्मी	सिताराम मा.वि., रामकोट	९८५६०४००६६
१६	नारायण धिमाल	भाग्यदय मा.वि., साँखु	९८४११३७२७१
१७	कृष्ण बहादुर कार्की	कान्ति भैरव मा.वि., डाँछी	९८४३४१७५३६
१८	वासुदेव रेग्मी	किर्तीपुर मा.वि., किर्तीपुर	९८४१२४५८०५
१९	राजेश श्रेष्ठ	फपिङ मा.वि., फपिङ	९८४१२६७८९०
२०	हरिकृष्ण अर्याल	प्रभात मा.वि., थानकोट	९८५१०७२९५६
२१	बाबुराम वाग्ले	तरुण म.वि., वालाजु	९८५१२९५४८०

स्रोत: जिल्ला शिक्षा कार्यालय, काठमाण्डौ (२०७४/७५)

४.१.९ शैक्षिक उपलब्धि र उत्तिर्ण गरेको तह:

पाँच वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेरका साक्षर व्यक्तिहरूले हासिल गरेको शैक्षिक उपलब्धीलाई उनीहरूले उत्तीर्ण गरेको शैक्षिक तहका आधारमा उल्लेख गरिएको छ । प्राप्त नतिजाअनुसार कुल साक्षर जनसङ्ख्याको सबै भन्दा ठूलो हिस्सा अर्थात २०.४१ प्रतिशत व्यक्तिहरूले प्राथमिक तह (कक्षा १ देखि ५ सम्म) उत्तीर्ण गरेको पाइएको छ । निम्न माध्यामिक तह (कक्षा ६ देखि ८ सम्म) उत्तीर्ण गरेका व्यक्तिहरू १४.६८ प्रतिशत अंशसहित दोस्रो बहुसङ्ख्यामा रहेको देखिन्छ । एस.एल.सि. वा सो सरह उत्तीर्ण गर्ने व्यक्तिहरू कुल जनसङ्ख्याको १५.३८ प्रतिशत देखिन्छन् भने एस.एल.सि. भन्दा माथिल्लो तह उत्तीर्ण गर्नेहरू ३०.८० प्रतिशत नै देखिएका छन् । जम्माजम्मी ३.५५ प्रतिशत व्यक्तिहरूले अनौपचारिक शिक्षा हासिल गरेको देखिएको छ ।

तालिका ४.५: ५ वा सो भन्दा बढी उमेरका जनसङ्ख्याको शैक्षिक उपलब्धि र उत्तिर्ण गरेको तह

उत्तिर्ण गरेको तह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
पूर्व प्राथमिक तह	४२,८२५	३.०३	२३,०८८	२.९३	१९,७३७	३.१७

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौँ ।

प्राथमिक तह (१-५ कक्षा)	२८८,२२८	२०.४१	१५४,०७७	१९.५३	१३४,१५१	२१.५३
निम्न माध्यमिक तह (६-८ कक्षा)	२०७,३२१	१४.६८	११३,७३१	१४.४२	९३,५९०	१५.०२
माध्यमिक तह (९-१० कक्षा)	१६४,७९५	११.६७	८९,६५९	११.३७	७५,१३६	१२.०६
एस.एल.सि. वा सो सरह	२१७,२०७	१५.३८	१२१,७५१	१५.४३	९५,४५६	१५.३२
प्रमाणपत्र वा सो सरह	२२७,००८	१६.०८	१२६,३४८	१६.०२	१००,६६०	१६.१५
स्नातक वा सो सरह	१४३,११७	१०.१४	८८,७९४	११.२६	५४,३२३	८.७२
स्नातकोत्तर वा सो सरह	६३,२६६	४.४८	४४,४६३	५.६४	१८८०३	३.०२
अन्य	१५१७	०.११	९७४	०.१२	५४३	०.०९
अनौपचारिक शिक्षा	५०,१८२	३.५५	२२,३०५	२.८३	२७,८७७	४.४७
तह उल्लेख नभएको	६,५१३	०.४६	३६१३	०.४६	२९००	०.४७
जम्मा	१,४११,९७९	१००.००	७८८,८०३	१००.००	६२३,१७६	१००.००

स्रोत - जिल्ला शिक्षा कार्यालय, कठमाण्डौ

४.१.१० अध्ययन गरेको विषय तथा क्षेत्र:

यस जनगणनामा एस.एल.सि. भन्दा माथिल्लो तह उत्तीर्ण गरेका व्यक्तिहरूले अध्ययन गरेको विषय/क्षेत्रको विवरण International Standard Education Classification (ISEC) अनुसारको वर्गिकरणमा आधारित भएर विश्लेषण गरिएको छ । यसअनुसार सबै भन्दा धेरै व्यक्तिहरू ३६.७७ प्रतिशतले व्यापार र प्रशासन (Business and Administration) क्षेत्रको अध्ययन गरेको देखिएको छ । मानविकी र कला क्षेत्रमा २३.२४ प्रतिशत व्यक्तिहरू अध्ययनरत छन् । त्यसैगरी विज्ञान, शिक्षा, सामाजिक तथा व्यवहारिक विज्ञान, इन्जिनियरिङ तथा उद्योग र निर्माण, स्वास्थ्य, कानून, विषयमा अध्ययन गर्ने व्यक्तिहरू क्रमशः १०.०३ प्रतिशत, ७.२४ प्रतिशत, ४.३६ प्रतिशत, २.९१ प्रतिशत, २.३८ प्रतिशत, १.३८ प्रतिशत रहेको देखिएको छ ।

लैङ्गिक आधारमा विश्लेषण गर्दा पुरुषहरू ३९.०१ प्रतिशत तथा महिला ३३.४२ प्रतिशत दुवैले सबैभन्दा बढी व्यापार र प्रशासन विषय अध्ययन गरेको देखिएका छन् । पुरुष २०.३८ प्रतिशत र महिला २७.५१ प्रतिशतले मानविकी र कला मा अध्ययन गरेको पाइएको छ ।

तालिका ४.६: एस.एल.सि भन्दा माथिल्लो तह उत्तिर्ण गरेका व्यक्तिहरूले अध्ययन गरेको विषय क्षेत्र

उत्तिर्ण गरेको तह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
मानविकी र कला	१००,७०२	२३.२४	५२,८९७	२०.३८	४७,८०५	२७.५१
व्यापार र प्रशासन	१५९,३३९	३६.७७	१०१,२६५	३९.०१	५८,०७४	३३.४२
शिक्षा	३१,३९१	७.२४	१३,५१८	५.२१	१७,८७३	१०.२८
विज्ञान	४३,४५५	१०.०३	२९,९२४	११.५३	१३,५३१	७.७९
स्वास्थ्य	१०,२९९	२.३८	४१५४	१.६०	६१४५	३.५४
इन्जिनियरि, उद्योग र निर्माण	१२,५९४	२.९१	१०८१४	४.१७	१७८०	१.०२
कानुन	५,९६९	१.३८	४९३४	१.९०	१०३५	०.६०
सामाजिक र व्यवहारिक विज्ञान	१८,८८७	४.३६	१०८५६	४.१८	८०३१	४.६२
गणित तथा तथ्याङ्क	२,३८३	०.५५	१८६३	०.७२	५२०	०.३०
कृषि, वन तथा माछापालन	१,३१३	०.३०	९६५	०.३७	३४८	०.२०
कम्प्युटर	२,४३५	०.५६	१९३२	०.७४	५०३	०.२९
पत्रकारिता र सूचना	१,१११	०.२६	७०२	०.२७	४०९	०.२४
अन्य	२२८	०.०५	१४६	०.०६	८२	०.०५
उल्लेख नभएको	४३,२८५	९.९९	२५,६३५	९.८७	१७,६५०	१०.१६
जम्मा	४३३,३९१	१००.००	२५९,६०५	१००.००	१७३,७८६	१००.००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन, २०६८

४.१.११ साक्षर जनसंख्या: राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को प्रतिवेदन अनुसार काठमाडौं जिल्लाको साक्षरता ८६.२५ प्रतिशत रहेको छ । महिला साक्षरता ७९.७६ प्रतिशत र पुरुष साक्षरता ९२.१७ प्रतिशत रहेको छ । नेपालको सबैभन्दा बढी जिल्ला काठमाडौं हो ।

तालिका नं ४.७

स्थान	५ वर्ष वा सो भन्दा माथि	पढ्न लेख्न जान्ने		पढ्न मात्रै जान्ने		पढ्न र लेख्न दुवै नजान्ने		साक्षरता दर
	जनसंख्या	संख्यामा	प्रतिशत	संख्यामा	प्रतिशत	संख्यामा	प्रतिशत	
आलापोट	२९७५	२४४४	८२.१५	२५	०.८४	५०६	१७.०१	८२.१५
बाड भञ्ज्याङ्ग	३४९७	२५३८	७२.५८	१७	०.४९	९४२	२६.९४	७२.५८
बज्रयोगिनी सांखु	४०३४	२९१४	७२.२४	६७	१.६६	१०५०	२६.०३	७२.२४
बलम्बु	६७६७	५३३०	७८.७६	१४४	२.१३	१२९२	१९.०९	७८.७६
बालुवा	५०७१	३६२५	७१.४८	२२०	४.३४	१२०८	२३.८२	७१.४८
भद्रबास	२२३४	१८५८	८३.१७	२४	१.०७	३५२	१५.७६	८३.१७
भिमढुंगा	२७२१	२०५२	७५.४१	५३	१.९५	६१४	२२.५७	७५.४१
बुढानिलकण्ठ	१४३५३	११५०६	८०.१६	३३९	२.३६	२५०७	१७.४७	८०.१६
चाल्ताखेल	४०३८	३०८०	७६.२८	८८	२.१८	८६२	२१.३५	७६.२८
चपली भद्रकाली	१००६७	८४६७	८४.११	१४९	१.४८	१४५१	१४.४१	८४.११
छैमले	३८२८	२५३३	६६.१७	१४१	३.६८	११३७	२९.७०	६६.१७
दहचोक	३७९६	२८७९	७५.८४	८२	२.१६	८२९	२१.८४	७५.८४
चुनीखेल	४१५२	२९२७	७०.५०	५२	१.२५	११७२	२८.२३	७०.५०
डाँछी	१०४६९	८२८०	७९.०९	३०५	२.९१	१८८२	१७.९८	७९.०९
दक्षिणकाली	४४९०	३६२९	८०.८२	४३	०.९६	८१६	१८.१७	८०.८२
धापासी	२९३०३	२६१३०	८९.१७	३१८	१.०९	२८४९	९.७२	८९.१७
धर्मस्थली	६०८६	४६१७	७५.८६	१६४	२.६९	१३०२	२१.३९	७५.८६
फुटुङ	४४८८	३६०१	८०.२४	७५	१.६७	८१२	१८.०९	८०.२४
गागलफेदी	५१६१	४०२३	७७.९५	५७	१.१०	१०८१	२०.९५	७७.९५
गोकर्णेश्वर	६९४३	५२००	७४.९०	२१७	३.१३	१५२३	२१.९४	७४.९०

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

स्थान	५ वर्ष वा सो भन्दा माथि	पढ्न लेख्न जान्ने		पढ्न मात्रै जान्ने		पढ्न र लेख्न दुवै नजान्ने		साक्षरता दर
	जनसंख्या	संख्यामा	प्रतिशत	संख्यामा	प्रतिशत	संख्यामा	प्रतिशत	
गोलढुंगा	१४९८५	१२०५०	८०.४१	२८४	१.९०	२६४९	१७.६८	८०.४१
गोगबु	५०२९१	४४५९३	८८.६७	७५३	१.५०	४९४१	९.८२	८८.६७
गोठाटार	२४०७१	२०३२३	८४.४३	५५३	२.३०	३१८५	१३.२३	८४.४३
इचंगुनारायण	२२६३७	१९६३६	८६.७४	२३८	१.०५	२७५२	१२.१६	८६.७४
इन्द्रायणी	३१५८	२४४२	७७.३३	५५	१.७४	६६०	२०.९०	७७.३३
भोर महाकाल	३७८९	२७०७	७१.४४	५९	१.५६	१०२३	२७.००	७१.४४
जीतपुरफेदी	४८२२	३६७५	७६.२१	१००	२.०७	१०२९	२१.३४	७६.२१
जोरपाटी	७७९८१	६२२४३	७९.८२	१८६०	२.३९	१३८००	१७.७०	७९.८२
काभ्रेस्थली	४४४२	३५०१	७८.८२	२७	०.६१	९०८	२०.४४	७८.८२
कपन	४४९२८	३८७७७	८६.३१	६६१	१.४७	५४६८	१२.१७	८६.३१
काठमाण्डौ म.न.पा	९१५५४३	८१०४७२	८८.५२	१२५२९	१.३७	९२३०२	१०.०८	८८.५२
खड्गभद्रकाली	१००५१	८५६६	८५.२३	१०३	१.०२	१३८२	१३.७५	८५.२३
किर्तिपुर न.पा	६२१२१	५३९२३	८६.८०	७७५	१.२५	७४१२	११.९३	८६.८०
लप्सेफेदी	५२१५	३३७८	६४.७७	१५३	२.९३	१६७८	३२.१८	६४.७७
मच्छेगाउ	३५७२	२७९४	७८.२२	८३	२.३२	६९५	१९.४६	७८.२२
महादेवस्थान	१४३९९	११९१७	८२.७६	२६७	१.८५	२२११	१५.३६	८२.७६
महाकाल	१६८००	१४८३८	८८.३२	१३४	०.८०	१८२५	१०.८६	८८.३२
मनमैजु	३७२०५	३२२६७	८६.७३	४९६	१.३३	४४२४	११.८९	८६.७३
मातातिर्थ	५५९४	४५१०	८०.६२	१०५	१.८८	९७८	१७.४८	८०.६२
मुलपानी	१०९५८	८५९८	७८.४६	४६३	४.२३	१८९४	१७.२८	७८.४६
नाडुलेभारे	४१२४	२८६८	६९.५४	९५	२.३०	११५६	२८.०३	६९.५४

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

स्थान	५ वर्ष वा सो भन्दा माथि	पढ्न लेख्न जान्ने		पढ्न मात्रै जान्ने		पढ्न र लेख्न दुवै नजान्ने		साक्षरता दर
	जनसंख्या	संख्यामा	प्रतिशत	संख्यामा	प्रतिशत	संख्यामा	प्रतिशत	
नैकाप नयाँ	७३८१	६२३८	८४.५१	११७	१.५९	१०२०	१३.८२	८४.५१
नैकाप पुरानो	४२४१	३६१३	८५.१९	४७	१.११	५८०	१३.६८	८५.१९
नयाँपाटी	६७१५	५२५४	७८.२४	१८६	२.७७	१२७०	१८.९१	७८.२४
पुखुलाछी	२५१७	१९७४	७८.४३	११	०.४४	५२६	२०.९०	७८.४३
रामकोट	८१६०	६५४८	८०.२५	१९४	२.३८	१४१३	१७.३२	८०.२५
साँडला	३३३५	२५२३	७५.६५	४२	१.२६	७७०	२३.०९	७५.६५
सेतीदेवी	४००९	२९३०	७३.०९	१९१	४.७६	८८८	२२.१५	७३.०९
सतुंगल	९६२६	८०१७	८३.२८	१०५	१.०९	१४९९	१५.५७	८३.२८
स्युचाटार	१२५४४	१०९७२	८७.४७	१९८	१.५८	१३६७	१०.९०	८७.४७
शेषनारायण	३६४८	२८८८	७९.१७	१११	३.०४	६४९	१७.७९	७९.१७
सितापाईला	१६६१०	१४१२७	८५.०५	४०८	२.४६	२०७०	१२.४६	८५.०५
सुन्दरीजल	२३६४	१८६५	७८.८९	४९	२.०७	४४८	१८.९५	७८.८९
सुन्टोल	४४८७	३३४२	७४.४८	६६	१.४७	१०७९	२४.०५	७४.४८
टल्कु	२६५६	१९८५	७४.७४	११	०.४१	६६०	२४.८५	७४.७४
थानकोट	१११४४	८६८०	७७.८९	१८४	१.६५	२२७८	२०.४४	७७.८९
तिनथाना	९००९	७६१८	८४.५६	२८२	३.१३	१०६९	११.८७	८४.५६
टोखा चन्डेश्वरी	३७०६	२६१५	७०.५६	५४	१.४६	१०३५	२७.९३	७०.५६
टोखा सरस्वती	४८०४	३६७९	७६.५८	७६	१.५८	१०४९	२१.८४	७६.५८
संस्थागत	४४५२५	४१६२०	९३.४८	९०२	२.०३	१९९६	४.४८	९३.४८
जम्मा	१६३२६४०	१४०८१९९	८६.२५	२५६०७	१.५७	१९८२२५	१२.१४	८६.२५

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

खण्ड ५

स्वास्थ्य तथा सरसफाइ

५.१ स्वास्थ्य क्षेत्र

परिचय

काठमाडौं जिल्लाको स्वास्थ्य सेवाको स्थिति हेर्दा सरकारी तर्फ केन्द्रीय अस्पतालको संख्या ११, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र ८, स्वास्थ्य चौकी ५८ छन् भने उपस्वास्थ्य चौकीको संख्या ३२ रहेको छ। प्राथमिक स्वास्थ्य सेवालार्इ जनताको घरदैलोमा पुराउन १३४ वटा प्राथमिक सेवा गाउँघर क्लिनिक र २५४ वटा खोप केन्द्रहरू छन्। निजी क्षेत्रको विशेष उपस्थिती रहेको यस जिल्लामा प्राइभेट अस्पताल ७२, नर्सिङहोम, पोलिक्लिनिक, हेल्थ क्लिनिक, डायग्नोस्टिक केन्द्रतथा शिक्षण अस्पताल ३ वटा गरी करिब ४१० स्वास्थ्य संस्थाहरू रहेका छन्। समुदाय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाको संख्या भने १७१३ रहेको छ। त्यसैगरी स्वास्थ्य क्षेत्रमा काम गर्ने विभिन्न गैरसरकारी संस्थाहरूबाट समेत स्वास्थ्य सेवाहरू सञ्चालित छन्। यस जिल्लामा वीरअस्पताल, क्षेत्रपाटी र प्रसुतीगृहमा संस्थागत क्लिनिक स्थापना गरी परिवार नियोजन तथा सुरक्षित मातृत्व सेवा संचालन भइरहेको छ। काठमाडौं महानगरपालिकाबाट समेत विभिन्न वडाहरूमा २७ वटा क्लिनिकहरू संचालन गरी प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा संचालन भइरहेको छ।

तालिका न. ५.१ स्वास्थ्य संस्थाहरू

सि.नं.	विवरण	संख्या	सि.नं.	विवरण	संख्या
१	सरकारी अस्पताल	११	२	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	८
३	स्वास्थ्य चौकी	५८	४	शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक	२७
५	गाउँघर क्लिनिक	१३४	६	खोप केन्द्र	२५४
७	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका	१७१३	८	शिक्षण अस्पताल	३
९	गैरसरकारी संस्था	५४	१०	गैरसरकारी अस्पताल	१२
११	स्वास्थ्य क्लिनिक	१०६	१२	पोलिक्लिनिक	१२२
१३	नर्सिङ होम	४	१४	प्राइभेट अस्पताल	७१
१५	२५ बेड भन्डामुनीको अस्पताल	३३	१६	२६ देखि ५० बेड सम्मको अस्पताल	८
१७	५१ देखि २०० बेड सम्मको अस्पताल	२८	१८	निदान केन्द्र	७५

Table No. 5.1.1: Basic Demographic Information of FY 2072/73

S.N.	Demographic Variables	2072/73
1	Total Population	2041388
2	Under 1 Year Population	47389
3	Under 5 Year Population	212192
4	Total No. of Central Hospitals	11
5	Total No. of PHCs	8
6	Total No. of HPs	58
7	Total No. of Outreach Clinics	134
8	Total No. of EPI Clinics	254
9	Total No. of FCHVs	1713
10	Total No. of Private Health Facilities	500

तालिका नं ५.२ : शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक तथा संस्थागत क्लिनिक विवरण :

क्र.सं.	स्वास्थ्य संस्था	ठेगाना
१	संस्थागत क्लिनिक, प्रसूतीगृह	थापाथली, काठमाडौं
२	संस्थागत क्लिनिक क्षेत्रपाटी	क्षेत्रपाटी, काठमाडौं
३	संस्थागत क्लिनिक वीर अस्पताल	महावौद्ध, काठमाडौं
४	शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक, UHC -1	नक्साल, काठमाडौं
५	शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक, UHC -3	लाजिम्पाट, काठमाडौं
६	शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक, UHC -4	धुमवाराही, काठमाडौं

७	शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक, UHC -6	वौद्ध, काठमाडौं
८	शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक, UHC -7	मित्रपार्क, काठमाडौं
९	शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक, UHC -8	जयबागेश्वरी, काठमाडौं
१०	शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक, UHC -10	बानेश्वर, काठमाडौं
११	शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक, UHC -12	ह्युमनटोल, काठमाडौं
१२	शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक, UHC -14	कुलेश्वर, काठमाडौं
१३	शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक, UHC -15	स्वयम्भु, काठमाडौं
१४	शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक, UHC -16	बालाजु, काठमाडौं
१५	शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक, UHC -17	क्षेत्रपाटी, काठमाडौं
१६	शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक, UHC -18	नरदेवी, काठमाडौं
१७	शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक, UHC -23	ओमबहाल, काठमाडौं
१८	शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक, UHC -28	न्यौखा, काठमाडौं
१९	शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक, UHC -29	लैनचौर, काठमाडौं
२०	शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक, UHC -30	इनवहाल, काठमाडौं
२१	शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक, UHC -31	बागवजार, काठमाडौं
२२	शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक, UHC -32	डिल्लीवजार, काठमाडौं
२३	शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक, UHC -34	भिमसेनगोला, काठमाडौं
२४	शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक, UHC -35	कोटेश्वर, काठमाडौं

स्रोत: जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, काठमाडौं

तालिका नं ५.३ : काठमाडौं जिल्ला स्थित प्रमुख सरकारी अस्पतालहरू तथा स्वीकृत वेड संख्या

सि.नं.	अस्पतालको नाम	स्वीकृत वेड संख्या	उपलब्ध वेड संख्या
१	वीर अस्पताल, काठमाडौं	३७१	३७१
२	कान्ति वाल अस्पताल, महाराजगंज	३००	२९७
३	शुक्रराज ट्रपिकल अस्पताल, टेकु	१००	१००
४	प्रसूतीगृह थापाथली, काठमाडौं	३५०	३३६
५	गंगालाल मुटुरोग अस्पताल, बाँसवारी	१३६	१३६
६	नेपाल आँखा अस्पताल, त्रिपुरेश्वर	१५०	१५०
७	टीयू टिचिङ अस्पताल, महाराजगञ्ज	४४१	४४१
८	वीरेन्द्र सैनिक अस्पताल, छाउनी	७००	७००
९	वीरेन्द्र प्रहरी अस्पताल, महाराजगंज	२००	२००
१०	निजामति अस्पताल, मिनभवन	१३६	१३६
११	सशस्त्र प्रहरी अस्पताल, बलम्बु	१००	१००
	जम्मा	२८८४	२८६७

स्रोत: जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, काठमाडौं

तालिका नं ५.४: मेडिकल कलेज तथा स्वीकृत वेड संख्या

सि.नं.	मेडिकल कलेजको नाम	स्वीकृत वेड संख्या	उपलब्ध वेड संख्या
१	नेपाल मेडिकल कलेज, जोरपाटी, काठमाडौं	७००	७००
२	काठमाडौं मेडिकल कलेज, सिनामंगल, काठमाडौं	७४६	७४६
	जम्मा	१४४६	१४४६

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

स्रोत : जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, काठमाडौं ।

तालिका नं. ५.४ कः स्वास्थ्य सूचकहरु			
IMMUNIZATION COVERAGE			
s.no	Indicators	2013/014	2014/15
1	BCG	100	89
2	DPT/Hep B-Hib 3	77	71
3	Polio-3	77	71
4	Measles	77	73
5	J.E	81	61
6	% of pregnant women who received TD 2 & 2+ vaccine	41	43
NUTRITION			
1	New growth monitoring visit as % of 2 years children	25.51	46.65
2	% of newborn with low birth weight (<2.5 kg)		31.55
3	% of pregnant women receiving Iron tablets	12.28	13.68
4	% of postpartum Mother receiving Vitamin A	10.05	7.86
ACUTE RESPIRATORY INFECTION (ARI)			
1	ARI incidence rate among children under five years (per 1,000)	256	215
2	Incidence of pneumonia among children under five years (per 1,000)	34	14
3	Proportion of Severe Pneumonia among new cases(%)	0.21	0.21
4	ARI case fatality rate among children under five years (per 1,000)	0	0
DIARRHOEAL DISEASES			
1	Diarrhoea incident rate among children under five years (per 1,000)	185	136

2	% of children under five years with diarrhea suffering from dehydration (facility, outreach and community)	0.08	0.09
3	Diarrhoea case fatality rate among children under five years(per 1,000)	0	0
SAFE MOTHERHOOD			
1	% of pregnant women who had at least ANC checkup	87	100
2	% of pregnant women who had four ANC checkups as per protocol	67	63
3	% of births attended by a skilled (SBA)	61	69
4	% of births attended by a health worker other than SBA	0.41	0.03
5	% of women who had three postnatal check-ups as per protocol	5033	7.12
6	No of CAC (Surgical and Medical Abortion)	14267	13609
7	Proportion of <20 yrs women receiving abortion post service	27.31	25.27
8	No of PAC	1825	1576
9	Proportion of Long term contraception among post abortion contraception used	11.52	13.56
FAMILY PLANNING			
1	Contraceptive Prevalence Rate	26.25	20.49
2	% of FP new acceptor method mix	5.58	4.36
3	Target Vs Achievement - as % of current Users	79.25	79.3
4	Taget Vs Achievement - % of VSC new Cases	40.4	67.92
5	% of new acceptors of apacing FP method	5.45	4.2
6	% of services provided by NGOs to total new acceptors of FP (VSC)	35.76	36.87
MALARIA / KALA-AZAR			

1	Annuual Blood Slide Examination Rate (ABER) PER 100	0	0
2	Annual Parasite Incidence (API) per 1,000	0	0
3	Proportion P. falciparum (PF %)	0	0
4	Clinical Malaria Incidence (CMI) per 1000	0	0
5	Incidence of Kala-azar per 10,000 Risk population	0	0
TUBERCULOSIS			
1	TB Case Finding Rate	37.3	36.49
2	Sputum Conversion Rate	84.9	88.3
3	TB Cured Rate	81.3	81.11
4	Treatment Success Rate	84.6	90
LEPROSY			
1	New case detection rate of leprosy [Pausi Besilli (PB) and Multi Besilli (MB)]	0.06	0.02
2	Prevsence of leprosy per 10,000 population	0.66	0.36
3	% of new leprosy cases presenting with a grade -2 disability	1	2
HIV/AIDS & STI			
1	Number of people counseled	8174	14863
2	Number of HIV +ve cases	324	53
3	Number pf persons receiving ART	2820	484
CURATIVE SERVICES			
1	Total OPD new visits as % of total population	49.37	54.41

५.२ सरसफाई तर्फ

शौचालयको सुविधा (Toilet facility) : काठमाण्डौका १.१५ प्रतिशत परिवारहरूसंग आफू बस्ने घरमा अझै पनि शौचालयको सुविधा नभएको तथ्याङ्क राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को नतिजाले देखाएको छ । कुल घर परिवार संख्य मध्ये ६८.७६ प्रतिशतले सार्वजनिक ढलमा जोडिएको प्लस भएको सौचालय, १९.६५ प्रतिशतले सेप्टिक टैंकमा जोडिएको सौचालय, ९.४७ प्रतिशतले साधारण सौचालय प्रयोग गरेको देखिन्छ, र ०.७९ प्रतिशत घर परिवारले शौचालय प्रयोग सम्बन्धमा उल्लेख गरेनन् ।

तालिका नं. ५.५

परिवार संख्या	परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकार				उल्लेख नभएको
	शौचालय नभएको	फ्लस भएको (सार्वजनिक ढल)	फ्लस भएको (सेप्टिक ट्याङ्क)	साधारण	
४३६३४४	५०३४	३०००१४	८५७२८	४१३०१	३४६७
प्रतिशतमा	१.१५	६८.७६	१९.६५	९.४७	०.७९

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना-२०६८

खण्ड ६

महिला तथा बालबालिका

६.१ परिवारमा महिलाको नाममा रहेको जग्गा (Female ownership in house & land)

काठमाडौं जिल्लामा कुल परिवारको २२.३५ प्रतिशत परिवारहरूमा महिलाको नाममा घर वा जग्गा रहेको देखिएको छ ।

तालिका नं. ६.१

जिल्ला	जम्मा परिवार संख्या	परिवारका महिलाको नाममा घरजग्गा			उल्लेख नभएको
		घर र जग्गा दुवै भएको	जग्गा मात्रै भएका	घर र जग्गा दुवै नभएको	
काठमाण्डू	४,३५,५४४	५९,११९	३८,२४७	३,३४,६९९	३,४७९
	प्रतिशतमा	१३.५७	८.७८	७६.८४	०.८१

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना प्रतिवेदन, २०६८

६.१.१ वैवाहिक अवस्था

यस जनगणनामा देशका हरेक परिवारमा अक्सर बसोबास गर्ने १० वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेरका व्यक्तिहरूको वैवाहिक स्थिति लाई हेर्दा १० वर्ष भन्दा माथिल्लो उमेरका कुल १४९५४७८ जना मध्ये ५९७९०८ जना (भण्डै ४० प्रतिशत) अविवाहित रहेको देखिएको छ । दश वर्ष भन्दा माथिल्लो उमेरका ७८०५५९ जना पुरुष मध्ये ४४.९७ प्रतिशत र ७९४९१९ जना महिला मध्ये ३४.५४ प्रतिशत अविवाहित रहेको पाइयो । दश वर्ष माथिका व्यक्तिहरू मध्ये ५६.१७ प्रतिशतको एक विवाह भएको देखिएको छ । एक विवाह भएका पुरुष र महिलाहरूको प्रतिशत क्रमशः ५९.९६ र ६०.७६ रहेको छ । त्यसैगरी ०.९६ प्रतिशत व्यक्तिहरूको बहुविवाह भएको देखिन्छ । बहुविवाह गर्ने पुरुष र महिला क्रमशः १.५९ र ०.२७ प्रतिशत रहेका छन् । दश वर्ष भन्दा माथिल्लो उमेरका जम्माजम्मी २.१४ प्रतिशत व्यक्ति विधुर/विधवा रहेको, ०.४ प्रतिशत व्यक्तिहरूको पुनर्विवाह भएको, ०.१२ प्रतिशतको पारपाचुके भएको र ०.२४ प्रतिशत छुट्टिएर बसेको अवस्था देख्न सकिन्छ ।

तालिका ६.२ - वैवाहिक स्थिति १० वर्ष माथिको संख्या

वैवाहिक स्थिति	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत	दुवै	प्रतिशत
विवाह नभएका	३५१००९	४४.९७	२४६८९९	३४.५४	५९७९०८	३९.९८
एक विवाह	४०५५५९	५९.९६	४३४४०४	६०.७६	८३९९६३	५६.१७
बहुविवाह	१२४४८	१.५९	१९०५	०.२७	१४३५३	०.९६
पुनर्विवाह	४४७६	०.५७	१४८३	०.२१	५९५९	०.४०
विधुर/विधवा	५५६१	०.७१	२६४२९	३.७०	३१९९०	२.१४
पारपाचुके	६१०	०.०८	११३३	०.१६	१७४३	०.१२
छुट्टिएको	८९६	०.११	२६६६	०.३७	३५६२	०.२४
जम्मा जनसंख्या	७८०५५९	१००.००	७९४९१९	१००.००	१४९५४७८	१००.००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना प्रतिवेदन २०६८

६.१.२: पहिलो विवाह गर्दाको उमेर

दश वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेरका व्यक्तिहरूको पहिलो पल्ट विवाह हुँदा पुरा भएको उमेरको आधारमा पुरुष र महिलाको पहिलो विवाह गर्दाको औषत उमेर गणना गरिन्छ । यो सूचक जनसङ्ख्याको प्रजननयोग्य व्यवहारसँग पनि प्रत्यक्ष सम्बन्धित रहेको छ । राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को नतिजाले यस जिल्लामा धेरैजसो व्यक्तिहरूको पहिलो विवाह २० देखि २४ वर्षको उमेरमा भएको देखाएको छ । यो उमेरभित्र ३६.३८ प्रतिशत विवाहित व्यक्तिहरू रहेको देखिन्छ । यसपछि १५ देखि १९ वर्षको उमेरमा पहिलो विवाह हुने व्यक्तिहरूको संख्या ३२.९६ प्रतिशत रहेको देखिन्छ । दश वर्षमूनीको कलिलो उमेरमा पहिलो विवाह भएका व्यक्तिहरू ०.७८ प्रतिशत रहेको देखिएको छ । १४ वर्षमूनीको उमेरमा पहिलो विवाह हुनेहरू ६.२६ प्रतिशत रहेका छन् । पचास वर्षको उमेर पार गरीसकेपछि पहिलो विवाह हुनेहरू २९९ जना रहेको देखिन्छ । उमेर समूह अनुसार पहिला विवाह गर्दाको जनसंख्या विवरण तलको तालिकामा दिईएको छ ।

तालिका ६.३ - पहिलो विवाह गर्दाको उमेर

उमेर अनुसार पहिलो पटक विवाह भएको संख्या						
उमेर समूह	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत	दुवै	प्रतिशत
१० वर्ष मूनी	१३०४	०.३०	५६५३	१.२१	६९५७	०.७८
१०-१४ वर्ष	९२२१	२.१५	३९९८७	८.५४	४९२०८	५.४८
१५-१९ वर्ष	८४८४८	१९.७५	२१०९५५	४५.०७	२९५८०३	३२.९६
२०-२४ वर्ष	१६८५४६	३९.२४	१५८०२२	३३.७६	३२६५६८	३६.३८
२५-२९ वर्ष	११६४४४	२७.११	४३५८७	९.३१	१६००३१	१७.८३
३०-३४ वर्ष	३९९५८	९.३०	७४८०	१.६०	४६४३८	५.१७

३५-३९ वर्ष	७८६२	१.८३	१७००	०.३६	९५६२	१.०७
४०-४४ वर्ष	१६८०	०.३९	४४४	०.०९	२१२४	०.२४
४५-४९ वर्ष	४५०	०.१०	१३०	०.०३	५८०	०.०६
५० वर्ष माथि	२३७	०.०६	६२	०.०१	२९९	०.०३
सबै उमेरका	४२९५५०	१००.००	४६८०२०	१००.००	८९७५७०	१००.००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना प्रतिवेदन, २०६८

६.१.३ विवाहित महिला र जन्माएका बालबच्चा सम्बन्धी विवरण:

यस जनगणनामा १५ देखी ४९ उमेरका विवाहित महिलाहरूलाई हालसम्म कति बटा जीवित सन्तान जन्माउनुभएको छ भनि प्रश्न सोधिएको थियो । यस प्रश्न Lifetime fertility निकाल्ने प्रयोजनको लागि हो । सो अनुसार यस जिल्लामा जम्मा ३,६४,२८० विवाहित महिलामध्ये बच्चा नभएका ५३,८७२ जना र बाँकी महिलाले १ देखि ९ वा सो भन्दा बढी बच्चा जन्माएको देखिन्छ जसमा ९ भन्दा बढी सन्तान जन्माउने २१३ जना देखिएको छ ।

तालिका ६.४ : १५-४९ वर्षका बच्चा जन्माएका आधारमा विवाहित महिला

विवरण	जम्मा	आमाहरूको उमेर						
		१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९
बच्चा नभएका	५३८७२	६६८३	१७६८६	१३६३७	६३३७	४१६४	३०४३	२३२२
१ बच्चा भएका	९९२३७	२४४०	२४१६३	३३२२०	१९९४९	१००४८	५६८९	३७२८
२ बच्चा भएका	१२६०८	२००	६४५५	२४९२	३२९२९	२९६३६	१९८३९	१२३६३
३ बच्चा भएका	४५७९१	३७	९२३	४५४०	९०९३	१११७९	१०९४१	९०७९
४ बच्चा भएका	१४६२७	०	९५	८२२	१९७९	३५११	४१६५	४०५५
५ बच्चा भएका	४४३१	०	९	२१८	५६३	१०११	१२९१	१३३९

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

विवरण	जम्मा	आमाहरूको उमेर						
		१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९
६ बच्चा भएका	१७०४	०	०	५०	१०१	३४३	४४१	७६९
७ बच्चा भएका	७१०	०	०	२५	५०	१२२	१८८	३२४
८ बच्चा भएका	२२३	०	०	८	८	४९	३३	१२५
९ वा सो भन्दा बढी	२१३	०	०	०	०	४१	९०	८२
नखुलेको	१७३९३	०	५४९०	४७२०	२७३१	१९०५	१४५२	१०९३
जम्मा विवाहित महिला	३६४२८ ०	९३६०	५४८२ १	८२१६ ९	७३७४ ०	६१७३९	४७१७३	३५२७ ८

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना प्रतिवेदन २०६८

तलको तालिका अनुसार कुल ५८८४४८ बच्चाहरू जन्मेकोमा छोरा ३,१०,४६५ र छोरी २,७७,९८३ जना रहेका छन् । शुरुको जन्म हेर्दा छोरा नै बढी जन्मिएको देखिन्छ ।

तालिका ६.५: १५-४९ वर्षका विवाहित महिलाले गणनाको दिनसम्म जन्माएका बालबच्चा

महिलाको उमेर समूह	विवाहित महिला	हालसम्म जन्मेका					
		जम्मा बच्चा	प्रतिशत	छोरा	प्रतिशत	छोरी	प्रतिशत
१५-१९	९३६०	२,९५१	०.५०	१६३४	०.५३	१३१७	०.४७
२०-२४	५४८२१	४०,२६४	६.८४	२१,३२६	६.८७	१८,९३८	६.८१
२५-२९	८२१६९	१,०१,६१८	१७.२७	५३,२०६	१७.१४	४८,४१२	१७.४२
३०-३४	७३७४०	१,२४,८३८	२१.२१	६६,२७७	२१.३५	५८,५६१	२१.०७
३५-३९	६१७३९	१,२५,१२४	२१.२६	६५,५७२	२१.१२	५९,५५२	२१.४२
४०-४४	४७१७३	१०६,३७८	१८.०८	५५,७४४	१७.९६	५०,६३४	१८.२१
४५-४९	३५२७८	८७,२७५	१४.८३	४६,७०६	१५.०४	४०,५६९	१४.५९
जम्मा	३६४,२८०	५८८,४४८	१००.००	३१०,४६५	१००.००	२७७,९८३	१००.००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना प्रतिवेदन, २०६८

यस जनगणनामा वर्तमान जन्मदर (current fertility) प्रयोजनार्थ १५ देखी ४९ उमेरका विवाहित महिलाहरूलाई विगत १२ महिनामा कति बटा जिवित सन्तान जन्माउनुभएको छ भनि प्रश्न सोधिएको थियो । सो अनुसार यस जिल्लामा १२ महिनामा कुल १६५३१ बच्चाहरू मध्ये छोरा ८,७८५ र छोरी ६,६४६

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

जना जन्मेको देखिन्छ । उमेर समुह अनुसार हेर्दा सबैभन्दा बढी २५-२९ वर्षका महिलाहरूले ५९३७ जना र सबैभन्दा कम ४५-४९ वर्षका महिलाहरूले ३३ जना बच्चा जन्माएको देखिन्छ । पछिल्लो समयमा १ वा २ मात्र सन्तान जन्माउने गरेको तथ्याङ्क तलको तालिकाले देखाउँछ ।

तालिका नं. ६.६ : १५-४९ वर्षका विगत १२ महिनामा बच्चा जन्माए अनुसार विवाहित महिला

महिलाको उमेर समूह	विवाहित महिला	बच्चा नभएका	१ बच्चा भएका	२ बच्चा भएका	३ वा सो भन्दा बढी बच्चा भएका	नखुलेको
१५ - १९	९३६०	८३६९	९९१	०	०	०
२० - २४	५४८२१	४०४८१	५७६४	३५	०	८५४२
२५ - २९	८२१६९	६५७२७	५८१९	५९	०	१०५६४
३० - ३४	७३७४०	६२०८६	२६१२	५१	०	८९९१
३५ - ३९	६१७३९	५३९३८	८५२	१६	०	६९३३
४० - ४४	४७१७३	४१७३९	१२३	८	०	५३०४
४५ - ४९	३५२७८	३१०७७	३३	०	०	४१६७
जम्मा	३६४,२८०	३०३४१६	१६१९४	१६८	०	४४५०१

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना प्रतिवेदन २०६८

तालिका नं. ६.७: १५-४९ वर्षका विवाहित महिलाले वितेको १२ महिनामा जन्माएका बालबच्चा

महिलाको उमेर समूह	विवाहित महिला	विगत १२ महिना (गणनाको दिनअघिसम्म) मा जन्मेका			
		जम्मा बच्चा	छोरा	छोरी	उल्लेख नभएको
१५ - १९	९३६०	९९१	५६०	३५४	७७
२० - २४	५४८२१	५८३३	२९५५	२४९८	३८०
२५ - २९	८२१६९	५९३७	३२२०	२३२३	३९४
३० - ३४	७३७४०	२७१४	१५१८	१०२०	१७६
३५ - ३९	६१७३९	८८४	४७५	३६१	४९
४० - ४४	४७१७३	१३९	४९	७४	१६
४५ - ४९	३५२७८	३३	८	१७	८
जम्मा	३६४,२८०	१६५३१	८७८५	६६४६	१०९९

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना प्रतिवेदन, २०६८

६.१.४ बालबालिकाको आश्रित अवस्था

यस जनगणनामा १६ वर्ष मुनिका बालबालिकाको आश्रित अवस्था अनुसार यस जिल्लामा कुल १६ वर्ष मुनिका १,२६,१२५ उमेरका बालबालिका मध्ये १,१४,८६८ जना अर्थात् ९१.०७ प्रतिशत आफ्नै आमाबुवासँग बसेको देखिन्छ भने आमासँग मात्र ५.१६ प्रतिशत, बुवासँग मात्र ०.५४ प्रतिशत, बुवा तथा सौतेनी आमासँग १५८ जना, आमा तथा सौतेनी बुवासँग २९ जना, अन्य नातेदार सँग २८४ जना र काम लगाउने व्यक्तिकहाँ ५९ जना बसेको देखिन्छ।

तालिका नं ६.८: बालबालिकाको आश्रित अवस्था

आश्रित अवस्था	जम्मा	प्रतिशत	बालक	प्रतिशत	बालिका	प्रतिशत
आमाबुवा	३८०,९८९	८७.१८	२००,५४७	८७.००	१८०,४४२	८७.३९
आमा	३०,११७	६.८९	१५,५३३	६.७४	१४,५८४	७.०६
बुवा	४१८२	०.९६	२६५८	१.१५	१५२४	०.७४
बुवा र सौतेनी आमा	५०४	०.१२	३०४	०.१३	२००	०.१०
आमा र सौतेनी बुवा	१३४	०.०३	५१	०.०२	८३	०.०४
अन्य नातेदार	४०५९	०.९३	२१९६	०.९५	१८६२	०.९०
काम लगाउने व्यक्ति	२३४४	०.५४	१०२९	०.४५	१३१५	०.६४
अन्य	१०,५६७	२.४२	५,९४७	२.५८	४,६२१	२.२४
नखुलेको	४,१००	०.९४	२२४३	०.९७	१८५७	०.९०
कुल जम्मा	४३६,९९६	१००.०	२३०,५०८	१००.००	२०६,४८८	१००.००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना प्रतिवेदन २०६८

खण्ड ७

कृषि तथा पशु

७.१ राष्ट्रिय कृषि गणना, २०६८

राष्ट्रिय कृषिगणना, २०६८ मा केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागले जिल्लास्तरसम्मका कृषि क्रियाकलाप, कृषि उत्पादन तथा संरचनागत विवरण संकलन गरेको छ । वि.सं. २०१८ सालमा पहिलो पटक कृषिगणना भएको थियो भने त्यसपछि प्रत्येक दश-दश वर्षमा कृषिगणना हुदै आएको छ । राष्ट्रिय कृषिगणना २०६८ छैटौँ कृषिगणना हो । राष्ट्रिय कृषिगणनाले देहाय बमोजिमको परिभाषाभित्र परेका कृषक परिवारलाई समेटेरी तथ्याङ्क संकलन गर्ने गर्दछ ।

गणना विधि

विगतको कृषिगणनामा जस्तै छनौट विधि अपनाई ७५ वटै जिल्लाबाट कृषक परिवारको प्रतिनिधित्व हुने गरी छानिएका कृषक परिवारहरूसँग अन्तरवार्ता लिइ गणना कार्य गरिएको हो । छनौट कार्य दुई चरणमा गरिएको थियो । छनौटको पहिलो चरणमा कृषि विकास मन्त्रालयबाट प्राप्त प्रमुख नौ वटा बालीहरू (धान, मकै, गहुँ, कोदो, जौ, तेलहन, आलु, उखु र तरकारी) को तीन वर्षको औषत क्षेत्रफलको आधारमा ७५ जिल्लाबाट ५२०० गणना क्षेत्र छनौट गरिएको थियो । यसरी छनौट गर्दा एउटा जिल्ला बाट बढीमा १०७ र कमिमा ५० वटा गणना क्षेत्रहरू छानिएका थिए । तर मनाङ जिल्लामा भने पूर्णगणना गरिएको थियो ।

गणना प्रयोजनको लागि गणना क्षेत्र भन्नाले साधारणतया वडालाई मानिएको थियो । कतिपय अवस्थामा ठूला वडालाई वडा खण्डमा र साना वडालाई २ वा २ भन्दा बढी वडा गाभेर गणना क्षेत्र निर्धारण गरिएको थियो । छनौटको दोस्रो चरणमा छानिएका प्रत्येक गणना क्षेत्रबाट सम्पूर्ण कृषक परिवारको लगत संकलन गरी Systematic Random Sampling विधिबाट सरदर २५ कृषक परिवार छनौट गरिएको थियो । यसरी छनौटमा परेका ५२०० गणना क्षेत्रबाट १,२४,१४४ कृषक परिवारमा गई प्रत्यक्ष अन्तरवार्ता विधिबाट तथ्याङ्क संकलन कार्य सम्पन्न भएको हो । तथ्याङ्क संकलन कार्य अन्तर्गत कृषकहरूले गरेका कृषि क्रियाकलाप सम्बन्धी विवरण संकलन गरिएको थियो ।

कृषि चलन

एउटै व्यक्तिले रेखदेख (व्यवस्थापन) गरेको कृषि उत्पादनको एक इकाइलाई कृषि चलन भनिन्छ । यस्तो कृषि चलनभित्र आफ्नो हकको वा अर्काको हकको भएपनि जुनसुकै शर्तमा लिई आंशिक वा पूर्णरूपमा कृषिको उत्पादनको हेतुले पालिएको पशुपन्छीहरू वा जुनसुकै आकारको भए पनि कृषि हेतुले उपभोग गरिएको सम्पूर्ण जग्गा पर्दछ । सजिलो अर्थमा भन्दा एक व्यक्तिको जिम्मा वा रेखदेखमा रहेको सामान्यतया

एउटा जिल्ला भित्र गरिने सम्पूर्ण कृषि कार्यलाई कृषि चलन भनिन्छ । जग्गाको क्षेत्रफल वा पशुपंक्षीको संख्या तल लेखिए वमोजिम कुनै एक मात्र भएमा पनि कृषि चलन मानिने छ ।

राष्ट्रिय कृषि गणना- २०६८ मा जग्गाको क्षेत्रफल वा पशुपंक्षीको संख्या तल लेखिएवमोजिम भएमा मात्र कृषि चलन मानिएको छः

- (क) हिमाल र पहाडका जिल्लामा कम्तीमा ४ आना (०.०१२७२ हेक्टर) र तराईका जिल्लामा कम्तीमा ८ धुर (०.०१३५५ हेक्टर) क्षेत्रफलमा बाली लगाएको भएमा वा
- (ख) जुनसुकै उमेरका कम्तीमा १ वटा गाई-भैँसी जस्ता ठूला चौपाया पालेको भएमा वा
- (ग) कम्तीमा ५ वटा भेडा-बाख्रा जस्ता साना चौपाया पालेको भएमा वा
- (घ) माउ चल्ला गरी कम्तीमा २० वटासम्म पाल्नु चराचुरुङ्गी (कुखुरा, हाँस, आदि) पालेको भएमा

७.२ कृषिचलनको संख्या तथा क्षेत्रफलः

राष्ट्रिय कृषिगणना २०६८ अनुसार काठमाण्डू जिल्लामा कुल कृषिचलन ५१४६२ देखिएको छ जसमा जग्गा भएका कृषिचलन ४८७८९ र पशुपंक्षीमात्र पालेका २६७३ छन् जुन २०५८ सालमा जग्गा भएका ५३२८० र पशुपंक्षीमात्र भएका ३४४ मात्र थिए । यसैगरी यस जिल्लामा कुल कृषिचलनको क्षेत्रफल मध्ये खेत ५६४९.४ हेक्टर र पाखो ३९४६.२ हेक्टर गरी जम्मा ९५९५.६० हेक्टर रहेको छ जुन गत कृषिगणनमा खेत ८५८८.१ हेक्टर र पाखो ४६९७.३ हेक्टर गरी जम्मा १३२८५.४० हेक्टर रहेको थियो ।

तालिका नं ७.१ : कृषिचलनको संख्या र क्षेत्रफल

विवरण	गणना वर्ष	
	२०५८	२०६८
कृषिचलन संख्या		
कृषिचलन (जग्गा भएका)	५३२८०	४८७८९
कृषिचलन (पशुपंक्षी मात्र भएका)	३४४	२६७३
जम्मा	५३६२४	५१४६२
कृषिचलनको क्षेत्रफल (हे.)		
खेत	८५८८.१	५६४९.४
पाखो	४६९७.३	३९४६.२
जम्मा	१३२८५.४	९५९५.६

श्रोत : रा.कृषि गणना २०५८ र २०६८

७.३

कृषिचलन अन्तर्गत क्षेत्रफल तथा कित्ताको विवरण

राष्ट्रिय कृषिगणना २०६८ अनुसार कृषक परिवारले प्रयोग गरेको क्षेत्रफल तथा कित्ताको आधारमा विश्लेषण गर्दा काठमाण्डौ जिल्लामा कृषक परिवारले उपभोग गर्ने जम्मा क्षेत्रफल ९५९३.२० हेक्टर देखिन्छ जुन गत कृषिगणनामा २२८९५.९ हेक्टर थियो । यसैगरी जम्मा कित्ता संख्या २०५८ सालको १४९४९२ बाट २०६८ सालमा ११५२४६ मा झरेको छ । प्रति कृषक परिवार क्षेत्रफलको हिसाबले ०.९९ हेक्टर र औषत कित्ता ०.०८ देखिन्छ जुन २०५८ सालको गणना अनुसार क्रमशः ०.४४ हेक्टर र ०.९५ थियो ।

तालिका नं. ७.२ : कृषिचलन अन्तर्गत क्षेत्रफल र कित्ता

विवरण	गणना वर्ष	
	२०५८	२०६८
कृषिचलन (जग्गा भएका)		
कृषिचलनको क्षेत्रफल (हे.)	२२८९५.९	९५९३.२
कृषिचलनको औसत क्षेत्रफल (हे.)	०.४४	०.९९
कित्ता संख्या	१४९४९२	११५२४६
कृषिचलनको औसत कित्ता संख्या	२.९	२.३
कित्ताको औसत क्षेत्रफल (हे.)	०.९५	०

श्रोत : रा.कृषि गणना २०५८ र २०६८

राष्ट्रिय कृषिगणना २०६८ अनुसार कृषक परिवारले प्रयोग गरेको क्षेत्रफल तथा कित्ताको विस्तृत विवरण देहाय अनुसार रहेको छ ।

तालिका नं ७.३ : कृषिचलनको क्षेत्रफल र कित्ताको विस्तृत विवरण

कुल कृषिचलन क्षेत्रफल	कृषिचलन				कृषिचलन विभाजन				
	संख्या	खेत	पाखो	कुल जम्मा	कित्ताको कुल संख्या	औसत कित्ता संख्या	कित्ता संख्या समावेश भएका		
							१	२-३	४-५

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

कुल कृषिचलन क्षेत्रफल	कृषिचलन				कृषिचलन विभाजन					
	संख्या	खेत	पाखो	कुल जम्मा	कित्ताको कुल संख्या	औसत कित्ता संख्या	कित्ता संख्या समावेश भएका			कुल
							१	२-३	४-५	
कृषिचलन (पशुपंक्षी मात्र भएका)	२६७३	२३.२	५९.२	८२.४	२७९९	१.०	२५४८	१२५	०	२७९९
कृषिचलन (जग्गा भएका)	४८७८९	५६२६.२	३८८७	९५१३.२	११५२४६	२.४	१३५३४	२७९०३	५७६४	१४९४९
०.१ हे.भन्दा कम	१८७१३	४३२.१	४४८	८८०.१	२९४४९	१.६	१०४८५	८०२०	२०९	३०७१३
०.१ हे- ०.२ हे.	१२७४०	१००७.९	७४७.६	१७५५.६	३०४९३	२.४	१८३८	९५२४	१२९५	४३७५९
०.२ हे. - ०.५ हे.	१३८६८	२७००.६	१५२०.९	४२२१.५	४१३९५	३.०	१०८६	९०२३	२९६६	२७००६
०.५ हे. - १ हे.	२८८२	१०७५.८	८४५.२	१९२१	११९४७	४.१	८४	१०४४	१०८६	१९२१
१ हे. - २ हे.	५८५	४०९.९	३२५.३	७३५.०	१९६३	३.४	४२	२९२	२०९	७३५
२ हे. - ३ हे.	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३ हे. - ४ हे.	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४ हे. - ५ हे.	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५ हे - १० हे.	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१० हे.र सो भन्दा बढी	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
जम्मा	५१४६२	५६४९.४	३९४६.२	९५९५.६	११८०४५	२.३	१६०८२	२८०२८	५७६४	१४९४९

श्रोत : रा.कृषि गणना २०५८ र २०६८

७.४ जग्गाको उपयोग अनुसार जग्गाको क्षेत्रफल

राष्ट्रिय कृषिगणना २०६८ अनुसार जग्गाको उपयोग हेर्दा जम्मा कृषि जग्गा ८६२७.८ हेक्टर मध्ये ८३५५.३ हेक्टर जग्गामा अस्थायी बाली लागेको देखिन्छ, २०५८ सालका १२७१८.४ हेक्टरमा अस्थायी बाली थियो । तलको तालिका अनुसार २०५८ भन्दा २०६८ को गणनामा कृषिजग्गा घटेको र गैरकृषि जग्गा बढेको देखिन्छ ।

तालिका नं ७.४ : जग्गाको उपयोग अनुसार जग्गाको क्षेत्रफल

विवरण	२०५८		२०६८	
	क्षेत्रफल (हे.)	प्रतिशत	क्षेत्रफल(हे.)	प्रतिशत
कृषि जग्गा (हे.)	१२७९४.१०	९६.२९	८६२७.८	८९.९१
खेतियोग्य जग्गा	१२७६४.६	९६.०७	८५६९.७	८९.३
अस्थायी बाली लागेको जग्गा	१२७१८.४	९५.७२	८३५५.३	८७.०७
अन्य खेतियोग्य जग्गा	४६.२	०.३५	२१४.४	२.३४
स्थायी बाली लागेको जग्गा	२५.१	०.१९	४०.६	०.४२
स्थायी चौरचरण भएको जग्गा	४.४	०.३	१७.५	०.१८
पोखरी			०.५	०.००५
गैर कृषि जग्गा	४९१.४	३.७१	१८६९.२	१०.१७
काठे तथा जंगलले ढाकेको जग्गा	८१.४	.६३	१००.५	१.०४
अन्य जग्गा	४१०	३.०८	८६६.७	९.०३
कृषिचलनको जम्मा क्षेत्रफल (हे.)	१३२८५.७	१००	९५९५.५	१००

श्रोत : रा.कृषि गणना २०५८ र २०६८

७.५ स्वामित्व अनुसार जग्गाको क्षेत्रफल

राष्ट्रिय कृषिगणना २०६८ अनुसार स्वामित्वको आधारमा एकल स्वामित्वमा आफ्नै कृषि चलन संख्या ४४३१९; भाडामा २८८२, अन्य प्रकारको उपभोग अन्तर्गत कृषि चलन संख्या ४५९ रहेको छ भने एक भन्दा बढी स्वामित्वको आधारमा ३८०१ वटा कृषिचलन रहेको छ ।

तालिका नं ७.५ : स्वामित्व अनुसार जग्गाको क्षेत्रफल

स्वामित्वको प्रकार	कृषक परिवार सङ्ख्या	
एक प्रकारको स्वामित्व	२०५८	२०६८
परिवारको हकको जग्गामात्र कमाउने	४२५१०	४४३१९

अरुको हकको जग्गामात्र कमाउने	३३६१	२८८२
अन्य प्रकारको उपभोग अन्तर्गत	४५८	४५९
एकभन्दा बढी प्रकारको स्वामित्व	७२९५	३८०१
जम्मा	५३६२४	५१४६२

स्रोत: राष्ट्रिय कृषि गणना, २०६८

७.६ कृषि उपजको अप्रयाप्तता तथा अप्रयाप्तता पूर्ति गर्ने माध्यम

राष्ट्रिय कृषि गणना २०६८ का अनुसार आफैले खेती गरेर ७ देखि ९ महिना खान नपुग्ने २६.५४ प्रतिशत, ४ देखि ६ महिना खान नपुग्ने कृषक परिवारहरू २१.१८ प्रतिशत, १० देखि १२ महिना खान नपुग्ने १८.६७ प्रतिशत रहेका छन् भने १२ महिना नै खान पुग्ने २८.०९ प्रतिशत देखिएको छ । वर्षेभरी खान नपुगेको अवस्थामा खाद्यन्न अप्रयाप्तताको आपूर्ति सबैभन्दा बढी आफ्नै जिल्ला भित्र आय आर्जन काम गरेर गर्ने ४५ प्रतिशत कृषकहरू रहेका छन्, आफ्नै गैरकृषि व्यावसाय गरेर १४ प्रतिशत। आफ्नो जिल्ला बाहिरको आयबाट ३.८१ प्रतिशत , नेपाल बाहिरको आयबाट ३.२४ प्रतिशत, पेन्सनबाट ३.४ प्रतिशत, सापटी लिएर ०.७० प्रतिशत कृषकहरू रहेका छन् ।

तालिका नं ७.६ : कृषि उपजको अप्रयाप्तता तथा अप्रयाप्तता पूर्ति गर्ने माध्यम

७.७

कृषि ऋण, ऋणको आपूर्ति स्थिति तथा स्रोतहरू

राष्ट्रिय कृषि गणना २०६८ अनुसार कृषि ऋण लिने परिवारहरू ८.७ प्रतिशत रहेका छन् । ऋणको स्रोतको रूपमा सबैभन्दा बढी क्रमशः सहकारीबाट ३५ प्रतिशत, त्यसपछि महिला समुहबाट २९.०० प्रतिशत, नातेदारबाट १५.० प्रतिशत, कृषि विकास बैकबाट ऋण लिनेको संख्या ११ प्रतिशत नातेदारबाट ६.९८ प्रतिशत, कृषक समुह र अन्य बैकबाट ५.०/५.० प्रतिशत कृषक परिवारले ऋण लिएको देखिन्छ । कृषकहरूले कृषि ऋण लिनुको उद्देश्य हेर्दा सबैभन्दा बढी पशु तथा पंक्षीपालनको लागि ४७ प्रतिशत, मल तथा बीऊको लागि २५ प्रतिशत, सिंचाईको लागि ११.३९ प्रतिशत देखिन्छ ।

कृषि ऋणको स्रोत र ऋण लिनुको उद्देश्यः

तालिका ७.७

सि.नं.	ऋणको स्रोत	प्रतिशत	कृषि ऋणको उद्देश्य	प्रतिशत
--------	------------	---------	--------------------	---------

सि.नं.	अपर्याप्तताको अवधि	कृषक परिवार	प्रतिशत	सि.नं.	अपर्याप्तता पुर्तिगर्ने माध्यम	प्रतिशत
१	१-३ महिना	२८४०	५.५२	१	आफ्नै गैरकृषि व्यावसाय	१४
२	४-६ महिना	१०९०२	२१.१८	२	आफ्नो जिल्ला भित्रको आय	४५
३	७-९ महिना	१३६५९	२६.५४	३	आफ्नो जिल्ला बाहिरको आय	३.८१
४	१०-१२ महिना	९६०७	१८.६७	४	नेपाल बाहिरको	३.२४
५	१२ महिना पर्ने	१४४५४	२८.०९	५	पेन्सन	३.४
	जम्मा	५१४६२	१००	६	सापटी	०.७
				७	अन्य आय	१.४६

१	सहकारीबाट	३५ प्रतिशत	मल तथा बीऊ	२५
२	कृषि विकास बैकबाट	११ प्रतिशत	सिंचाई	११.३९
४	कृषक समुह	५ प्रतिशत	पशुपंक्षीपालन	४७
५	महिला समुह	२९ प्रतिशत	माछापालन	१.५२
६	नातेदारबाट	१५ प्रतिशत	अन्य	९.१५

सि.नं.	ऋणको स्रोत	प्रतिशत	कृषि ऋणको	प्रतिशत
७	अन्य	५ प्रतिशत	जम्मा	१००
१०	कृषि ऋण लिएका	८.७० प्रतिशत		
११	कृषि ऋण नलिएका	९१.३० प्रतिशत		

श्रोत : रा.कृषि गणना २०५८ र २०६८

७.८ सिंचित जग्गाको क्षेत्रफल

सिंचाईका विभिन्न माध्यमबाट सिंचित हुने जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल राष्ट्रिय कृषि गणना २०६८ ले ३८३५.२ हेक्टर जग्गा रहेको देखाएको छ जुन कुल जग्गाको ३९.९६ प्रतिशत छ ।

तालिका ७.८

विवरण	२०५८	२०६८
कृषिचलन		
कृषिचलनसंख्या	५३६२४	५१४६२
जग्गा सिंचाई गरेका कृषक परिवार	२६३५४	२६४८३
क्षेत्रफल		
कृषिचलनको जम्मा क्षेत्रफल (हे)	१३२८५.४	९५९५.६
सिंचितक्षेत्रफल (हे)	५००४.१०	३८३५.२
सिंचित क्षेत्रफल प्रतिशत	३७.६६	३९.९६

मौसमीवाली लगाएका कृषकपरिवार संख्या तथा वाली लागेको क्षेत्रफल

तालिका नं ७.९

वाली	कृषकपरिवार संख्या		क्षेत्रफल (हे)		फरक प्रतिशत	छरिएका रुख संख्या
	२०५८	२०६८	२०५८	२०६८	२०५८	२०६८
सुन्तला	१९१	८३६	१.६०	७.८	३८७ %	८१८७
जुनार	३८	१२६	१.०	१.२	२०%	५८५
कागती	७६	२९३	०.२०	१.००	४००%	१९६३
आँप	३८	१६८	०.५०	०.२	६०%	१७१२
केरा	–	४२	–	०.४	–	३९५१

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

स्याउ	-	-	-		-	-
-------	---	---	---	--	---	---

तालिका नं. ७.१०

मौसमीबाली	कृषक पवार संख्या		क्षेत्रफल (हे)		फरक प्रतिशत
	२०५८	२०६८	२०५८	२०६८	२०६८
खाद्यान्न बाली					
धान	४३१२१	३३७९०	८५११.६०	५०७४.२०	-४० %
गहुं	३५८२६	२६१०७	८६९३.७०	३४५५.६०	-६० ,
मकै	३४१८३	३४७५४	३८८८.७	२५२१.२०	-३५ ,
कोदो	१०३८९	५३८८	१७२३	५९१.६०	-६० ,
कोसेबाली	१३०६२	१३५७६	१०३८	२२२.७०	-७९ ,
कन्दमुलबाली	११८०२	१८३७९	१००५.८०	१४२१.७०	-८८ ,
तेल बाली	१२२६०	११९४७	१५०४.६	१०३१.५०	-३१ ,
मसलाबाली	३२०८	२६६९२	९३.९०	२८०.४०	+१९९ ,
नगदेबाली	९८	१८७	१.७०	०.५०	-७० ,
तरकारीबाली	३३७२६	४१५६२	११००.५०	१२२४.४०	११ ,

तालिका नं ७.११

पशुपक्षी पालन गर्ने कृषक परिवार तथा पशुपक्षीको संख्या

क्र.स.	पशुपक्षीको प्रकार	कृषक परिवार संख्या		पशुपक्षीको संख्या		फरक प्रतिशत २०६८
		२०५८	२०६८	२०५८	२०६८	
पाल्नु चौपाया						
1	गाइ / गोरु	२११५९	१३१८३	४३६५५	२२०८२	-४९%
2	चौरी	०	०	०	०	०
3	राँगा / भैसी	७६३९	४३८४	१३७१२	६८९२	-४९%
4	खसी / बाखा	१५६२१	१४३५४	५४०४४	६४२९०	१९ %
5	भेडा	८०२	३८३	२३३०	१६१५	-३१ %
6	बँगुर	११५	५२६	६४९	४८४४	६४६ %
पाल्नु चराचुरुंगी						
1	कुखुरा (स्थानीय)	१२३३७	१४४५३	१७६४५५	१२६९८४	-२८ %
2	कुखुरा (उन्नत)	२६७५	२३३९	८३९५७५	१४४६११६	७२ %
3	हाँस	१७१९	१५४६	४९६५	११४०४	१३० %
4	परेवा	१५३	१६७	१७१९	१४२३	-१७ %

राष्ट्रिय कृषिगणना, २०६८

७.५: जिल्लाका मुख्य-मुख्य बालीनालीको उत्पादन स्थिति

आ.व. २०७३/७४ मा जिल्लाका मुख्य-मुख्य बालीनालीको उत्पादन स्थिति

तालिका नं ७.१२

सि.नं.	बाली	क्षेत्रफल	उत्पादन (मे.टन)
--------	------	-----------	-----------------

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

१	धान	१२०००	७०८००
२	गहुँ	७८००	३७६२०
३	मकै	९९००	३६६३०
४	कोदो	७७५	९१८
५	तोरी	८७५	८२१
६	आलु	३०००	५४०००
७	तरकारी	११५०	२४१५०
८	फलफूल	४११	३५७६
९	च्याउ	-	३६०

स्रोत: जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, काठमाडौं

खण्ड ८

स्थानीय तहको विवरण

८.१: परिचय (Introduction)

काठमाडौं जिल्लामा हाल १० वटा नगरपालिका र १ महानगरपालिका गरी कूल ११ वटा नगरपालिका (स्थानीय तह) रहेका छन् । काठमाडौं जिल्ला गाउँपालिकाविहीन जिल्लाको रूपमा रहेको छ । संघीय राजधानीको रूपमा रहेको काठमाडौं जिल्लामा जम्मा १० वटा निर्वाचन क्षेत्र रहेका छन् ।

काठमाडौं जिल्लाका स्थानीय तहहरूको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

८.१.१: स्थानीय तहहरूको विभाजनपश्चात् नगरपालिकाहरूको राजनैतिक तथा प्रशासनिक विवरण

१. बुढानिलकण्ठ नगरपालिका

नगरपालिकाको नाम : बुढानिलकण्ठ नगरपालिका

समावेश भएका साविक न.पा.हरू : बुढानिलकण्ठ नगरपालिका

जनसंख्या : १०७९१८

क्षेत्रफल : ३४.८० वर्ग कि.मि.

प्रस्तावित केन्द्र : बुढानिलकण्ठ नगरपालिकाको कार्यालय

वडा संख्या : १३

सीमाना :

पूर्व : गोकर्णेश्वरन.पा.

पश्चिम : टोखा न.पा.

उत्तर : नुवाकोट जिल्ला

दक्षिण : काठमाण्डौ महानगरपालिका

वडा विभाजन : तालिका नं. ८.१

वडा नं.	समावेश भएका साविक नपाहरू	साविक वडा नं.	जनसंख्या	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी.)
१	बुढानिलकण्ठ	१	४६९८	४.६७
२	बुढानिलकण्ठ	२,३	६१२९	१.६०
३	बुढानिलकण्ठ	४	५३७२	४.२४
४	बुढानिलकण्ठ	५	५२०४	१.९७

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

वडा नं	समावेश भएका साविक नपाहरु	साविक वडा नं.	जनसंख्या	क्षेत्रफल (बर्ग कि.मी.)
५	बुढानिलकण्ठ	६	४८४५	७.७७
६	बुढानिलकण्ठ	७	४९७७	१.३१
७	बुढानिलकण्ठ	८	५७८४	०.८८
८	बुढानिलकण्ठ	९,१०	९१७१	३.४३
९	बुढानिलकण्ठ	११	८८२६	०.६८
१०	बुढानिलकण्ठ	१२	२४०५०	०.८९
११	बुढानिलकण्ठ	१३,१८,१९	८४२९	३.४२
१२	बुढानिलकण्ठ	१४	१५९८४	०.३४
१३	बुढानिकण्ठ	१५ देखी १७	४४४९	३.६०

२. चन्द्रागिरी नगरपालिका

नगरपालिकाको नाम : चन्द्रागिरी नगरपालिका

समावेश भएका साविक न.पा.हरु : चन्द्रागिरी न.पा.

जनसंख्या : ८५१९८

क्षेत्रफल : ४३.९२वर्ग कि.मि.

प्रस्तावित केन्द्र : साविकको चन्द्रागिरी नगरपालिका कार्यालय वडा संख्या : १५

सीमाना :

पूर्व: कीर्तिपुर न.पा. पश्चिम : धादिङ्ग र मकवानपुर जिल्ला

उत्तर: नागार्जुन न.पा. र धादिङ्ग जिल्ला दक्षिण : कीर्तिपुर, दक्षिणकाली न.पा.र मकवानपुर जिल्ला

वडा विभाजन : तालिका नं. ८.२

वडा नं	समावेश भएका साविक नपाहरु	साविक वडा नं.	जनसंख्या	क्षेत्रफल(बर्ग कि.मी.)
१	चन्द्रागिरी	१,२	४०३६	६.३५

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

वडा नं	समावेश भएका साविक नपाहरु	साविक वडा नं.	जनसंख्या	क्षेत्रफल(बर्ग कि.मी.)
२	चन्द्रागिरी	३,४	३७७९	४.८०
३	चन्द्रागिरी	५	५५६३	३.२३
४	चन्द्रागिरी	६,७	६४८४	२.९२
५	चन्द्रागिरी	८	४८३८	०.९८
६	चन्द्रागिरी	९	५२५९	२.९७
७	चन्द्रागिरी	१०	५४१७	३.०७
८	चन्द्रागिरी	११,१२	५९८२	६.२०
९	चन्द्रागिरी	१३,१४	३८४९	४.६६
१०	चन्द्रागिरी	१५,२४	५३५०	१.२९
११	चन्द्रागिरी	१६	५१०२	१.०४
१२	चन्द्रागिरी	१७,१८	७३२३	२.१२
१३	चन्द्रागिरी	१९,२१	५६०२	१.७४
१४	चन्द्रागिरी	२०,२५	६८८८	१.२५
१५	चन्द्रागिरी	२२,२३	९७२६	१.२९

३. दक्षिणकाली नगरपालिका

नगरपालिकाको नाम : दक्षिणकाली नगरपालिका

समावेश भएका साविक न.पा.हरु : दक्षिणकाली नगरपालिका

जनसंख्या : २४२९६

क्षेत्रफल : ४२.६८ वर्ग कि.मि.

प्रस्तावित केन्द्र : साविकको दक्षिणकाली न.पा. कार्यालय

वडा संख्या : ९

सीमाना :

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

पूर्व: ललितपुर जिल्ला पश्चिम : मकवानपुर जिल्ला

उत्तर: चन्द्रागिरी र किर्तिपुर न.पा. दक्षिण : मकवानपुर र ललितपुर जिल्ला

वडा विभाजन : तालिका नं. ८.३

वडा नं	समावेश भएका साविक नपाहरु	साविक वडा नं.	जनसंख्या	क्षेत्रफल (बर्ग कि.मी.)
१	दक्षिणकाली	१,२	३८६१	५.२५
२	दक्षिणकाली	३	१५५७	१.५३
३	दक्षिणकाली	४	१७७३	१.९९
४	दक्षिणकाली	५	१४२२	२.६०
५	दक्षिणकाली	६,७	३८५५	५.११
६	दक्षिणकाली	८,१०	३२४८	१.७१
७	दक्षिणकाली	९	१५०६	२.८९
८	दक्षिणकाली	१३,१४,१५	४२१६	९.७१
९	दक्षिणकाली	११,१२	२८५८	११.८८

४. गोकर्णेश्वर नगरपालिका

नगरपालिकाको नाम : गोकर्णेश्वर नगरपालिका

समावेश भएका साविक न.पा.हरु : गोकर्णेश्वर नगरपालिका

जनसंख्या : १०७३५१ क्षेत्रफल : ५८.५० वर्ग कि.मि.

प्रस्तावितकेन्द्र: साविकको गोकर्णेश्वर नगरपालिका कार्यालय वडा संख्या : ९

सीमाना:

पूर्व: कागेश्वरीमनोहरा, शंखरापुर न.पा. र सिन्धुपाल्चोक जिल्ला

पश्चिम :का.म.पा.

उत्तर: नुवाकोट र सिन्धुपाल्चोक जिल्ला

दक्षिण : काठमाण्डौं म.पा. र कागेश्वरी मनोहरा न.पा.

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

वडा विभाजन: तालिका नं. ८.४

वडा नं	समावेश भएका साविक नपाहरु	साविक वडा नं.	जनसंख्या	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी.)
१	गोकर्णेश्वर	१ देखी ४	५१७७	३७.०८
२	गोकर्णेश्वर	५,६	४६३२	४.८८
३	गोकर्णेश्वर	७,८	५४६७	७.०१
४	गोकर्णेश्वर	९ देखी ११	७५०८	४.६९
५	गोकर्णेश्वर	१२	२४५४४	१.०४
६	गोकर्णेश्वर	१३	२७९९९	०.५६
७	गोकर्णेश्वर	१४	७१४३	०.६७
८	गोकर्णेश्वर	१५	१८५८५	१.३१
९	गोकर्णेश्वर	१६	६२९६	१.२०

५. कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिका

नगरपालिकाको नाम : कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिका

समावेश भएका साविक न.पा.हरु : कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिका

जनसंख्या : ६०२३७

क्षेत्रफल : २७.३८ वर्ग कि.मि.

प्रस्तावित केन्द्र : कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिका कार्यालय **वडा संख्या:** ९

सीमाना:

पूर्व : शंखरापुर न.पा. र भक्तपुर जिल्ला पश्चिम : गोकर्णेश्वर न.पा. र काठमाण्डौं म.पा.

उत्तर : गोकर्णेश्वर न.पा. दक्षिण : भक्तपुर जिल्ला

वडा विभाजन: तालिका नं. ८.५

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

वडा नं.	समावेश भएका साविक नपाहरु	साविक वडा नं.	जनसंख्या	क्षेत्रफल (बर्ग कि.मी.)
१	कागेश्वरी मनोहरा	१,२,१४	५५३३	१०.७६
२	कागेश्वरी मनोहरा	३,१५	३१५९	१.४७
३	कागेश्वरी मनोहरा	४,१६	२३८८	१.६७
४	कागेश्वरी मनोहरा	५,६	४९७८	२.५८
५	कागेश्वरी मनोहरा	७	६२५९	२.४०
६	कागेश्वरी मनोहरा	९,१०	८३५०	२.४१
७	कागेश्वरी मनोहरा	८,१२	१००३१	३.०२
८	कागेश्वरी मनोहरा	११	५७५०	१.९७
९	कागेश्वरी मनोहरा	१३	१३६००	२.३२

६. काठमाण्डौं महानगरपालिका

महानगरपालिकाको नाम : काठमाण्डौं महानगरपालिका

समावेश भएका साविक म.पा.हरु : काठमाण्डौं म.पा.

जनसंख्या : ९७५४५३

क्षेत्रफल : ४९.४५वर्ग कि.मि.

प्रस्तावितकेन्द्र : काठमाण्डौं म.पा. कार्यालय

वडा संख्या : ३२

सीमाना :

पूर्व: कागेश्वरी मनोहरा, गोकर्णेश्वर र भक्तपुर जिल्ला

पश्चिम : नागार्जुन र कीर्तिपुर न.पा.

उत्तर: तारकेश्वर, टोखा, बुढानिलकण्ठ न.पा.

दक्षिण : कीर्तिपुर न.पा., ललितपुर र भक्तपुर जिल्ला

वडा विभाजन : तालिका नं. ८.६

वडा नं	समावेश भएका साविक नपाहरु	साविक वडा नं.	जनसंख्या	क्षेत्रफल(बर्ग कि.मी.)
१	काठमाण्डौं	१	८००८	१.३८
२	काठमाण्डौं	२	१३४४८	०.८४
३	काठमाण्डौं	३	३४८६६	३.२०
४	काठमाण्डौं	४	४७३६२	२.८६
५	काठमाण्डौं	५	१८३२०	०.७१
६	काठमाण्डौं	६	६०३४४	३.४०
७	काठमाण्डौं	७	५१५८१	१.५५
८	काठमाण्डौं	८	१०७३८	१.८१
९	काठमाण्डौं	९	४०३७१	३.७६
१०	काठमाण्डौं	१०	३९८२०	१.५७
११	काठमाण्डौं	११	१७७६५	१.७४
१२	काठमाण्डौं	१२	१३२६२	०.४९
१३	काठमाण्डौं	१३	४०४५६	२.१४
१४	काठमाण्डौं	१४	५८४९५	३.२०
१५	काठमाण्डौं	१५	५४४७६	२.९२
१६	काठमाण्डौं	१६	८४४४१	४.११
१७	काठमाण्डौं	१७	२५९२६	०.३६
१८	काठमाण्डौं	१८	१०७४६	०.२०
१९	काठमाण्डौं	१९	१०७११	०.१३

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

वडा नं	समावेश भएका साविक नपाहरु	साविक वडा नं.	जनसंख्या	क्षेत्रफल(बर्ग कि.मी.)
२०	काठमाण्डौं	२०	१०९६८	०.१६
२१	काठमाण्डौं	२१	१३७२७	०.१३
२२	काठमाण्डौं	२२,२४	९१८७	०.३७
२३	काठमाण्डौं	२३	८३५७	०.१२
२४	काठमाण्डौं	२५,२६	७६१९	०.२०
२५	काठमाण्डौं	२७,२८	१३२०३	०.१३
२६	काठमाण्डौं	२९	४५०५२	१.९४
२७	काठमाण्डौं	३०	८५६३	०.२३
२८	काठमाण्डौं	३१	१६२११	०.९४
२९	काठमाण्डौं	३२	३३३१६	१.३०
३०	काठमाण्डौं	३३	२५६९४	०.९२
३१	काठमाण्डौं	३४	६६१२१	२.३३
३२	काठमाण्डौं	३५	७६२९९	४.३४

७. कीर्तिपुर नगरपालिका

नगरपालिकाको नाम : कीर्तिपुर नगरपालिका

समावेश भएका साविक न.पा.हरु : कीर्तिपुर नगरपालिका

जनसंख्या : ६५६०२

क्षेत्रफल : १४.७६ वर्ग कि.मि.

प्रस्तावित केन्द्र : साविकको कीर्तिपुर न.पा. कार्यालय

वडा संख्या : १०

सीमाना :

पूर्व: ललितपुर जिल्ला

पश्चिम : चन्द्रागिरी न.पा.

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाण्डौं ।

चन्द्रागिरी, नागार्जुन न.पा र का.म.पा. **दक्षिण** : दक्षिणकाली न.पा.

वडा विभाजन : तालिका नं. ८.७

वडा नं	समावेश भएका साविक नपाहरु	साविक वडा नं.	जनसंख्या	क्षेत्रफल (बर्ग कि.मी.)
१	कीर्तिपुर	१	६७०८	०.४५
२	कीर्तिपुर	२	६७२८	०.५५
३	कीर्तिपुर	५,६	५१२०	०.३०
४	कीर्तिपुर	७,८,१९	६१५८	३.४१
५	कीर्तिपुर	११,१२	६७५८	१.२८
६	कीर्तिपुर	१३,१४,१५	७२८२	४.८७
७	कीर्तिपुर	१८	४६६१	०.३४
८	कीर्तिपुर	९,१०	४२०६	०.२३
९	कीर्तिपुर	१६,१७	८२४२	१.७६
१०	कीर्तिपुर	३,४	९७३९	१.५७

८. नागार्जुन नगरपालिका

नगरपालिकाको नाम : नागार्जुन नगरपालिका

समावेश भएका साविक न.पा.हरु : नागार्जुन नगरपालिका

जनसंख्या : ६७४२०

क्षेत्रफल : २९.८५वर्ग कि.मि.

केन्द्र : साविकको नागार्जुन नगरपालिका कार्यालय

वडा संख्या : १०

सीमाना :

पूर्व: का.म.पा. **पश्चिम** : धादिङ्ग

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

उत्तर: तारकेश्वर न.पा. र धादिङ्ग जिल्ला

दक्षिण : चन्द्रागिरी र कीर्तिपुर न.पा.

वडा विभाजन : तालिका नं. ८.८

वडा नं	समावेश भएका साविक नपाहरू	साविक वडा नं.	जनसंख्या	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी.)
१	नागार्जुन	१	६५८०	५.०३
२	नागार्जुन	२	८८२१	२.२५
३	नागार्जुन	३	९०२४	४.५२
४	नागार्जुन	४	१३६११	१.४२
५	नागार्जुन	५,६	४२९८	२.०९
६	नागार्जुन	७,८	६३०३	३.००
७	नागार्जुन	९,१४	४४७०	४.४४
८	नागार्जुन	१०,११	२९१५	६.००
९	नागार्जुन	१२	५१४९	०.३९
१०	नागार्जुन	१३	६२४९	०.७१

९. शङ्खरापुर नगरपालिका

नगरपालिकाको नाम : शङ्खरापुर नगरपालिका

समावेश भएका साविक न.पा.हरू : शङ्खरापुर नगरपालिका

जनसंख्या : २५३३८

क्षेत्रफल : ६०.२१ वर्ग कि.मि.

प्रस्तावितकेन्द्र: शङ्खरापुर नगरपालिका कार्यालय

वडा संख्या: ९

सीमाना:

पूर्व: सिन्धुपाल्चोक र काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला

पश्चिम :गोकर्णेश्वर र कागेश्वरी मनोहरा न.पा.

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

उत्तर: सिन्धुपाल्चोक जिल्ला

दक्षिण :भक्तपुर र काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला

वडा विभाजन: तालिका नं. ८.८

वडा नं.	समावेश भएका साविक नपाहरू	साविक वडा नं.	जनसंख्या	क्षेत्रफल (बर्ग कि.मी.)
१	शङ्खरापुर	१,२	४०४७	१५.९६
२	शङ्खरापुर	३	१८६०	८.१८
३	शङ्खरापुर	५	२०३६	१०.१८
४	शङ्खरापुर	४	२२०६	४.२९
५	शङ्खरापुर	६,७	३०४०	१०.९३
६	शङ्खरापुर	८,१०	३१४९	२.२२
७	शङ्खरापुर	९,११	३०३८	१.५५
८	शङ्खरापुर	१२,१३	२६०१	४.१३
९	शङ्खरापुर	१४,१५	३३६१	२.७७

१०. तारकेश्वर नगरपालिका

नगरपालिकाको नाम : तारकेश्वर नगरपालिका

समावेश भएका साविक न.पा.हरू : तारकेश्वर नगरपालिका

जनसंख्या : ८१४४३

क्षेत्रफल : ५४.९५ वर्ग कि.मि.

प्रस्तावितकेन्द्र: साविकको तारकेश्वर नगरपालिका कार्यालय वडा संख्या : ११

सीमाना :

पूर्व: टोखा न.पा.

पश्चिम :नुवाकोट र धादिङ्ग जिल्ला

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

उत्तर: नुवाकोट जिल्ला

दक्षिण : नागार्जुन न.पा , का.म.पा. र धादिङ्ग जिल्ला

वडा विभाजन : तालिका नं. ८.१०

वडा नं	समावेश भएका साविक नपाहरू	साविक वडा नं.	जनसंख्या	क्षेत्रफल (बर्ग कि.मी.)
१	तारकेश्वर	१ देखी ३	३६२२	५.९८
२	तारकेश्वर	४ देखी ६	४७७४	८.५४
३	तारकेश्वर	७,८	५१३५	८.९५
४	तारकेश्वर	९	९०३१	०.९१
५	तारकेश्वर	१० देखी १२	७१४३	४.२४
६	तारकेश्वर	१३ देखी १५	६५३०	१.८६
७	तारकेश्वर	१६,१७	४७९२	१.४२
८	तारकेश्वर	१८	१०२८२	०.४४
९	तारकेश्वर	१९	७५४८	१.७४
१०	तारकेश्वर	२०	९८५०	०.४५
११	तारकेश्वर	२१	१२७३६	०.४२

११. टोखा नगरपालिका

नगरपालिकाको नाम : टोखा नगरपालिका

समावेश भएका साविक न.पा.हरू : टोखा नगरपालिका

जनसंख्या : ९९०३२

क्षेत्रफल : १७.११वर्ग कि.मि.

प्रस्तावितकेन्द्र: साविकको नगरपालिका कार्यालय

वडा संख्या :११

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

सीमाना :

पूर्व : बुढानिलकण्ठ न.पा.

पश्चिम : तारकेश्वर न.पा. र का.म.पा.

उत्तर : नुवाकोट जिल्ला

दक्षिण : का.म.पा.

वडा विभाजन : तालिका नं. ८.११

वडा नं.	समावेश भएका साविक नपाहरू	साविक वडा नं.	जनसंख्या	क्षेत्रफल (बर्ग कि.मी.)
१	टोखा	१,२	४१०३	६.१६
२	टोखा	३,४	३९६१	४.४१
३	टोखा	५,६,११	८०६५	२.७९
४	टोखा	७	५६९५	०.५७
५	टोखा	८	७६२५	०.४१
६	टोखा	९	८०६०	०.६१
७	टोखा	१०	१००२६	०.६५
८	टोखा	१२	१२९३६	०.३३
९	टोखा	१३	१६२८३	०.५१
१०	टोखा	१४	१०७३०	०.२९
११	टोखा	१५	११५४८	०.३८

८.१.२: स्थानीय तहहरूको विभाजनपश्चात् नगरपालिकाहरूको जनसांख्यिकी विवरण (राष्ट्रिय जनगणना, २०६८)

१. घरको जगको बनावटको आधारमा नगरपालिका स्तरीय जनसंख्या

तालिका नं.: ८.१२

क्र.सं.	नगरपालिका	जम्मा	ढुङ्गा / माटो		सिमेन्ट / ईट्टा / ढुङ्गा		आरसीसी पिल्लर		काठको पिल्लर		अन्य		संख्या
			संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा	
१	शंखरापुर	५४०६	४५१९	८३.६	३९३	७.२७	३२१	५.९	२८	०.५	३	०.१	५
२	गोकर्णेश्वर	२७१०६	३४०४	१२.६	१२१२५	४४.७	१०३६६	३८	२५३	०.९	११२	०.४	८
३	बूढानीलकण्ठ	२६४८५	३०९६	११.७	९७११	३६.७	१२९८०	४९	१७९	०.७	५४	०.२	४
४	कागेश्वरी - मनोहरा	१४३२९	४०८०	२८.५	५५५९	३८.८	४२६२	३०	११६	०.८	४९	०.३	२
५	टोखा	२५५६१	२३३६	९.१४	९४५१	३७	१३१२३	५१	१८७	०.७	६९	०.३	३
६	तारकेश्वर	२०१५८	५२३५	२६	५५७९	२७.७	८८३५	४४	१९३	१	५१	०.३	२
७	नागार्जुन	१६७४६	३८३८	२२.९	५३८३	३२.१	७१७४	४३	४५	०.३	२६	०.२	२
८	चन्द्रागिरी	२०५३२	६४८९	३१.६०	८०८५	३९.३७	५२८७	२५.८	६८	०.३३	२२	०.११	५
९	दक्षिणकाली	५४८८	४२२४	७६.९६	८५४	१५.५६१	२६६	४.८५	३४	०.६२	१५	०.२७	
१०	कीर्तिपुर	१९४४१	५५८९	२८.७	७७११	३९.७	५६९५	२९	५१	०.३	६१	०.३	३
११	का.म.न.पा.	२५४२९२	३७९४१	१४.९२	१००७६	३९.६०६	१०६६०७	४१.९	१३६८	०.५४	७६१	०.३	६८

२. घरको स्वामित्वको आधारमा नगरपालिका स्तरीय जनसंख्या

तालिका नं.: ८.१३

क्र.सं.	नगरपालिका	जम्मा	आफ्नै स्वामित्व		भाडामा		संस्थागत		अन्य	
			संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा
१	शंखरापुर	५४०६	५००१	९२.५१	३६२	६.६९६	१४	०.२५९	२९	०.५३६
२	गोकर्णेश्वर	२७१०६	९२५५	३४.१४	१७०९५	६३.०७	४८४	१.७८६	२७२	१.००३
३	बूढानीलकण्ठ	२६४८५	१२५९६	४७.५६	१३३१६	५०.२८	२८८	१.०८७	२६५	१.००१
४	कागेश्वरी - मनोहरा	१४३२९	८७९६	६१.३९	५३७९	३७.५४	५५	०.३८४	९९	०.६९१
५	टोखा	२५५६१	९३९२	३६.७४	१५८०१	६१.८२	२००	०.७८२	१६८	०.६५७
६	तारकेश्वर	२०१५८	१०१४०	५०.३	९८२१	४८.७२	७१	०.३५२	१२६	०.६२५
७	नागार्जुन	१६७४६	८९७७	५३.६१	७६०५	४५.४१	६८	०.४०६	९६	०.५७३

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

८	चन्द्रागिरी	२०५३२	१२४१७	६०.४८	७८८६	३८.४१	११५	०.५६	११६	०.५६५
९	दक्षिणकाली	५४८८	४७५४	८६.६३	५६०	१०.२	१४३	२.६०६	३१	०.५६५
१०	कीर्तिपुर	१९४४१	८१६५	४२	११००९	५६.६३	१८५	०.९५	८२	०.४२
११	का.म.न.पा.	२५४२९२	८२३३६	३२.३८	१६६६१०	६५.५२	३०५२	१.२	२२९४	०.९०

३. घरको बाहिरी गारोको आधारमा नगरपालिका स्तरीय जनसंख्या

तालिका नं.: ८.१४

क्र.सं.	नगरपालिका	जम्मा	ढुङ्गा, माटो/ईँडा		सिमेन्ट, ईँडा/ढुङ्गा		काठ		बाँस		काँचो ईँडा		संख्या
			संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा	
१	शंखरापुर	५४०६	४२९८	७९.५	८५८	१५.९	२२	०.४	२३	०.४	१६१	३	
२	गोकर्णेश्वर	२७१०६	२८०१	१०.३	२२५२३	८३.१	२१२	०.८	२४०	०.९	३४६	१.३	१२
३	बूढानीलकण्ठ	२६४८५	२५५८	९.६६	२२८३८	८६.२	११६	०.४	२१३	०.८	२३०	०.९	६
४	कागेश्वरी - मनोहरा	१४३२९	३२६६	२२.८	१०२०६	७१.२	६९	०.५	१६३	१.१	३५९	२.५	४
५	टोखा	२५५६१	२०२९	७.९४	२२६३८	८८.६	१२२	०.५	१८३	०.७	७३	०.३	११
६	तारकेश्वर	२०१५८	४५९३	२२.८	१४६८२	७२.८	८५	०.४	२०८	१	२६६	१.३	५
७	नागार्जुन	२०५३२	५१२१	२४.९	१४६४९	७१.३	८५	०.४	१३०	०.६	३६	०.२	२
८	चन्द्रागिरी	५४८८	३६८३	६७.१	१५१०	२७.५	१२	०.२	४५	०.८	१३१	२.४	
९	दक्षिणकाली	५४८८	३६८३	६७.१	१५१०	२७.५	१२	०.२	४५	०.८	१३१	२.४	
१०	कीर्तिपुर	१९४४१	३८६४	१९.८८	१४९५७	७६.९४	८०	०.४१	१६९	०.८७	१७	०.०८७	१
११	का.म.न.पा.	२५४२९२	३००४०	११.८१	२१२५८७	८३.६	१५७६	०.६२	२०८९	०.८२	३०७	०.१२	६९

४. घरको छानोको आधारमा नगरपालिका स्तरीय जनसंख्या

तालिका नं.: ८.१५

क्र.सं.	नगरपालिका	जम्मा	खर/पराल		जस्ता/पाता		टाइल/फिंग्टी		आरसीसी		काठ/फल्याक		माटो	
			संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा
१	शंखरापुर	५४०६	४०३	७.४५	३६८४	६८.१	४५६	८.४४	७९०	१४.६१	११	०.२	०	०
२	गोकर्णेश्वर	२७१०६	१४२	०.०५	४०८६	१५.१	७४४	२.७४	२१०७२	७७.७४	४२	०.१५	०	०
३	बूढानीलकण्ठ	२६४८५	१३७	०.५२	३७५०	१४.२	६५६	२.४८	२१३७१	८०.६९	४०	०.१५	०	०
४	कागेश्वरी - मनोहरा	१४३२९	१९१	१.३३	३२७७	२२.९	७३१	५.१	९८५०	६८.७४	३३	०.२३	०	०
५	टोखा	२५५६१	८७	०.३४	३१६२	१२.४	२६५	१.०४	२१५१२	८४.१६	४४	०.१७	०	०
६	तारकेश्वर	२०१५८	१९५	०.९७	५२९०	२६.२	४३२	२.१४	१३९०५	६८.९८	१९	०.०९	०	०

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

७	नागार्जुन	१६७४६	११०	०.६६	३२३०	१९.३	३७१	२.२२	१२६९४	७५.८	१६	०.१	१	०.०१
८	चन्द्रागिरी	२०५३२	१४७	०.७२	४२१४	२०.५	११४७	५.५९	१४३५०	६९.८९	२९	०.१४	२	०.०१
९	दक्षिणकाली	५४८८	२६९	४.९	२४१३	४४	१०५८	१९.३	१६३३	२९.७६	२	०.०४	३	०.०५
१०	कीर्तिपुर	१९४४१	१८५	०.९५	२६८९	१३.८	७४१	३.८१	१५४०३	७९.२३	२०	०.१	०	०
११	का.म.न.पा.	२५४२९२	८७५	०.३४	३७३१७	१४.७	२६१४	१.०३	२०४८२४	८०.५५	६५८	०.२६	२७	०.०१

५. खानेपानीको स्रोतको आधारमा नगरपालिका स्तरीय जनसंख्या

तालिका नं.: ८.१६

नगरपालिका	जम्मा	धारा		पम्प/टचवेल		इनार/कुवा		खुल्ला कुवा/इनार		ढुंगेधारा		खोला/नदी		अन्य	
		संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा
शंखरापुर	५४०६	१५३७	२८.४	१५३	२.८	२१७	४.०१	१०१०	१८.७	१६०८	२९.७	७७४	१४.३	७६	१.४
गोकर्णेश्वर	२७१०६	१५९६०	५८.९	६०७६	२२	२६२२	९.६७	३६७	१.३५	१०९४	४.०४	१२८	०.४७	५७६	२.१
बूढानीलकण्ठ	२६४८५	१६२१२	६१.२	१९३७	७.३	४९०४	१८.५	६२१	२.३४	९१७	३.४६	१८	०.०७	१७२४	६.५
कागेश्वरी - मनोहरा	१४३२९	२९६२	२०.७	५०१४	३५	२८७२	२०	५४१	३.७८	२०१८	१४.१	३९५	२.७६	४३४	३.०
टोखा	२५५६१	१४५२२	५६.८	२२४१	८.८	२३१५	९.०६	४८२	१.८९	११६६	४.५६	१६	०.०६	४६८८	१८.३
तारकेश्वर	२०१५८	१५८७०	७८.७	६४६	३.२	११५४	५.७२	४५३	२.२५	११६४	५.७७	२१	०.१	७२९	३.६
नागार्जुन	१६७४६	६३०७	३७.७	११३	०.७	१०४३	६.२३	१४८	०.८८	२८८३	१७.२	२२	०.१३	६१२६	३६.६
चन्द्रागिरी	२०५३२	१३८०४	६७.२	१७०	०.८	२६५१	१२.९	२२४	१.०९	२४२८	११.८	२८	०.१४	१०६९	५.२
दक्षिणकाली	५४८८	५४८८	४६६२	८४.९५	६	०.१०९	३५	०.६३८	३२६	५.९४	४०१	७.३०७	१४	०.२६	
कीर्तिपुर	१९४४१	१४७३४	७५.७९	४७	०.२	३८२	१.९६	५२	०.२७	७५४	३.८८	३	०.०२	३३५०	१७.२
का.म.न.पा.	२५४२९२	१६३३३९	६४.२३	१८५७४	७.३	१०८९०	४.२८	१३४१	०.५३	४८३०	१.९०	५२	०.०२	५३२७५	२०.९

६. खाने पकाउने इन्धनको आधारमा नगरपालिका स्तरीय जनसंख्या

तालिका नं.: ८.१७

क्र.सं.	नगरपालिका	जम्मा	काठ/बाउरा		मट्टितेल		एलपी ग्यास		गुईठा		बायो ग्यास		विद्युत्	
			संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा
१	शंखरापुर	५४०६	३८५४	७१.२९	१२६	२.३३०७	१३७६	२५.४५	३	०.०६	८	०.१४८	२	०.०३७
२	गोकर्णेश्वर	२७१०६	२३९१	८.८२१	१२६८	४.६७७९	२३०९०	८५.१८	९	०.०३	२५	०.०९२	११	०.०४१
३	बूढानीलकण्ठ	२६४८५	२५००	९.४३९	११६२	४.३८७४	२३१६२	८७.४५	३०७	१.१६	११	०.०४२	१५	०.०५७

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

४	कागेश्वरी - मनोहरा	१४३२९	२८८३	२०.१२	३५८	२.४९८४	१०९३६	७६.३२	४	०.०३	२०	०.१४	६	०.०४२
५	टोखा	२५५६१	२०४७	८.००८	५१८	२.०२६५	२२८०३	८९.२१	७	०.०३	४	०.०१६	६	०.०२३
६	तारकेश्वर	२०१५८	४०२८	१९.९८	२८६	१.४१८८	१५६७२	७७.७५	४	०.०२	१४	०.०६९	११	०.०५५
७	नागार्जुन	१६७४६	२५४१	१५.१७	३३४	१.९९४५	१३६९६	८१.७९	७	०.०४	२३	०.१३७	२	०.०१२
८	चन्द्रागिरी	२०५३२	३८७४	१८.८७	७६१	३.७०६४	१५६०४	७६	१७	०.०८	३२	०.१५६	११	०.०५४
९	दक्षिणकाली	५४८८	३६०२	६५.६३	८७	१.५८५३	१६९४	३०.८७	१	०.०२	२५	०.४५६	५	०.०९१
१०	कीर्तिपुर	१९४४१	१३८३	७.११	३०१	१.५४८३	१७५४२	९०.२३	१५	०.०८	५	०.०२६	२१	०.१०८
११	का.म.न.पा.	२५४२९२	४४३९	१.७५	७५४१	२.९६५५	२३४०५	९४.१	८२	०.०३	४०	०.०२	१४२	०.०५६

७. बत्ती बालन प्रयोग गरिने इन्धनको आधारमा नगरपालिका स्तरीय जनसंख्या

तालिका नं.: ८.१८

नगरपालिका	जम्मा	विद्युत्		मट्टितेल		बायो ग्यास		सोलार		अन्य		नखुलेको	
		संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा
शंखरापुर	५४०६	५१०७	९४.४७	२४२	४.४८	११	०.२	११	०.२	३	०.०६	३२	०.५९
गोकर्णेश्वर	२७१०६	२६४८९	९७.७२	१२९	०.४८	१७३	०.६४	१२	०.०४	८	०.०३	२९५	१.०९
बूढानीलकण्ठ	२६४८५	२६०३९	९८.३२	१२३	३.६४	१२९	३.३५	११	०.५६	२३	०.६	१६०	३.३३
कागेश्वरी - मनोहरा	१४३२९	१४०२५	९७.८८	१०९	०.७६	६०	०.४२	६	०.०४	१२	०.०८	९९	०.६९
टोखा	२५५६१	२५१९०	९८.५५	१२५	०.४९	७४	०.२९	१६	०.०६	१३	०.०५	१४३	०.५६
तारकेश्वर	२०१५८	१९७७९	९८.१२	१६०	०.७९	६६	०.३३	८	०.०४	१८	०.०९	१२७	०.६३
नागार्जुन	१६७४६	१६४७१	९८.३६	९५	०.५७	४२	०.२५	११	०.०७	१७	०.१	११०	०.६६
चन्द्रागिरी	२०५३२	१९९६५	९७.२४	२८७	१.४	८१	०.३९	६	०.०३	१०	०.०५	१६३	०.७९
दक्षिणकाली	५४८८	५२३१	९५.३२	१८६	३.३९	११	०.२	६	०.११	१५	०.२७	३९	०.७१
कीर्तिपुर	१९४४१	१९१०८	९८.२९	११७	०.६	८४	०.४३	८	०.०४	६	०.०३	११८	०.६१
का.म.न.पा.	२५४२९२	२४९९४९	९८.२९	७४७	०.२९	१०६६	०.४२	१०५	०.०४	२८२	०.११	२१४३	०.८४

८. शौचालय प्रयोगको आधारमा नगरपालिका स्तरीय जनसंख्या

तालिका नं.: ८.१९

नगरपालिका	जम्मा	शौचालयविहीन		फलसयुक्त शौचालय		साधारण शौचालय		नखुलेको	
		संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा	संख्यामा	प्रतिशतमा
शंखरापुर	५४०६	१३२८	२४.५६५३	२९०७	५३.७७४	११३८	२१.०५	३३	०.६१
गोकर्णेश्वर	२७१०६	३६	०.१३२८१	३४१	१.२५८	३३३	१.२२९	७	०.०३
बूढानीलकण्ठ	२६४८५	२२०	०.८३०६६	२२०५०	८३.२५५	४०५५	१५.३१	१६०	३.३६
कागेश्वरी - मनोहरा	१४३२९	३२७	२.२८२०९	९६२७	६७.१८५	४२७३	२९.८२	१०२	०.७१

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

टोखा	२५५६१	२००	०.७८२४४	२३३७०	९१.४२८	१८५४	७.२५३	१३७	०.५४
तारकेश्वर	२०१५८	४६९	२.३२६६२	१७७५८	८८.०९४	१८०५	८.९५४	१२६	०.६३
नागार्जुन	१६७४६	२२९	१.३६७४९	१४५१५	८६.६७७	१८९०	११.२९	११२	०.६७
चन्द्रागिरी	२०५३२	४३६	२.१२३५१	१६८४०	८२.०१८	३०९२	१५.०६	१६४	०.८
दक्षिणकाली	५४८८	८२०	१४.९४१७	३६४३	६६.३८१	९८९	१८.०२	३८	०.६९
कीर्तिपुर	१९४४१	९२	०.४७	१७७५८	९१.३४	१४६८	७.५५१	१२३	०.६३
का.म.न.पा.	२५४२९२	५४५	०.२१	२३४२९९	९२.१३८	१७२७४	६.७९	२१७४	०.८५

९. अनुपस्थितको आधारमा नगरपालिका स्तरीय जनसंख्या

तालिका नं.: ८.२०

नगरपालिका	जम्मा	अनुपस्थित घरपरिवार	प्रतिशत	अनुपस्थित जनसंख्या					
				जम्मा	पुरुष		महिला		लिङ्ग नखुलेको
					संख्यामा	प्रतिशत	संख्यामा	प्रतिशतमा	
शंखरापुर	५४०६	५२२	९.६५६	६३६	५२४	८२.३९	११२	१७.६१	०
गोकर्णेश्वर	२७१०६	५४१९	१९.९९	७००८	५२०१	७४.२२	१८०७	२५.७८	०
बूढानीलकण्ठ	२६४८५	४६२२	१७.४५	६६२०	४८२७	७२.९२	१७९२	२७.०७	१
कागेश्वरी - मनोहरा	१४३२९	१८५८	१२.९७	२३५३	१८८१	७९.९४	४७२	२०.०६	०
टोखा	२५५६१	४७८९	१८.७४	६७२२	५१२३	७६.२१	१५९९	२३.७९	०
तारकेश्वर	२०१५८	२९४५	१४.६१	३७२६	३०३९	८१.५६	६८७	१८.४४	०
नागार्जुन	१६७४६	२७५९	१६.४८	३९४२	२९५५	७४.९६	९८७	२५.०४	०
चन्द्रागिरी	२०५३२	२६७४	१३.०२	३४७५	२७६४	७९.५४	७११	२०.४६	०
दक्षिणकाली	५४८८	६१८	११.२६	७५२	५८५	७७.७९	१६७	२२.२१	०
कीर्तिपुर	१९४४१	१८४३	९.४८	२५३६	१९०६	७५.१६	६३०	२४.८४	०
का.म.न.पा.	२५४२९२	४१४७५	१६.३१	६२०३५	४३०२२	६९.३५	१९०१३	३०.६५	०

१०. औसत घरपरिवार संख्याको आधारमा नगरपालिका स्तरीय जनसंख्या

तालिका नं.: ८.२१

नगरपालिका	जम्मा	जनसंख्या	औसत	लिङ्ग
-----------	-------	----------	-----	-------

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

	घरपरिवार	जम्मा	पुरुष	महिला	घरपरिवार	अनुपात
शंखरापुर	५४०६	२५३३८	१२३४६	१२९९२	४.६८	९५
गोकर्णेश्वर	२७१०६	१०७३५१	५३७२५	५३६२६	४.२३	९८.३
बूढानीलकण्ठ	२६४८५	१०७९१८	५४१८५	५३७३३	४.२८	९९.३
कागेश्वरी - मनोहरा	१४३२९	६०२३७	३०२३३	३०००४	४.४८	९९.७
टोखा	२५५६१	९९१३२	५०७०९	४८३२३	४.२७	१०२
तारकेश्वर	२०१५८	८१४४३	४१३७६	४००६७	४.४२	१००
नागार्जुन	१६७४६	६७४२०	३४०६४	३३३५६	४.२१	१०३
चन्द्रागिरी	२०५३२	८५१९८	४२८८१	४२३१७	४.२३	१०१
दक्षिणकाली	५४८८	२४२९७	११८७३	१२४२४	४.४३	९५.७
कीर्तिपुर	१९४४१	६५६०२	३६४७६	२९१२६	३.३७	१२५
का.म.न.पा.	२५४२९२	९७५४५३	५११८४१	४६३६१२	३.८४	११०

८.१.३ नगरपालिकाका मुख्य भाषाहरू (राष्ट्रिय जनगणना, २०६८)

१. शंखरापुर नगरपालिका (तालिका नं.: ८.२२)

साविकका गा.वि.स.	नेपाली			नेवार			तामाङ			मगर			अन्य	
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष
नाङ्गलेभारे	२४७३	१२११	१२६२	१४१	६८	७३	१९००	९२१	९७१	०	०	०	६	२
लप्सीफेदी	१६६६	७८२	८८४	१८३	८९	९४	३७६३	१८७१	१८९२	०	०	०	१७	९
सुनटोल	२३३४	११४१	११९३	१३०४	६४०	६६४	११३३	५३६	५९७	०	०	०	४८	३४
पुखुलाछी	३८९	२०१	१८८	२०५६	९७९	१०७७	१७२	८५	८७	१४	६	८	४५	२७
बज्रयोगिनी	११३७	५१४	६२३	१३९०	६८८	७०२	१७९१	८७९	९१२	०	०	०	१५	५
इन्द्रायणी	२४२०	११७७	१२४३	७९७	३९५	४०२	८०	४६	३४	०	०	०	६४	४०
जम्मा	१०४१९	५०२६	५३९३	५८७१	२८५९	३०१२	८८३९	४३३८	४४९३	१४	६	८	१९५	११७

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

२. गोकर्णेश्वर नगरपालिका

तालिका नं.: ८.२३

साविकका गा.वि.स.	नेपाली			नेवार			तामाङ			मगर		
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
सुन्दरी जल	५२६	२५८	२६८	२५७	१३१	१२६	१७१२	८३०	८८२	०	०	०
नयाँ पाटी	४३०९	२१२९	२१८०	६०७	२९३	३१४	१८७०	८९४	९७६	७१	४१	३०
बालुवा	२७१५	१३३१	१३८४	१२२४	६११	६१३	१३७३	६८२	६९१	२२	१०	१२
गोकर्णेश्वर	३०१४	१५४६	१४६८	२७१७	१३२३	१३९४	११३५	५८९	५४६	११७	५८	५९
जोरपाटी	४३४७२	२१७०७	२१७६५	४९२७	२४६९	२४५८	२१८३९	१०७५५	११०८४	१६५२	८१०	८४२
जम्मा	५४०३६	२६९७१	२७०६५	९७३२	४८२७	४९०५	२७९२९	१३७५०	१४१७९	१८६२	९१९	९४३

३. बूढानीलकण्ठ नगरपालिका

तालिका नं.: ८.२४

साविकका गा.वि.स.	नेपाली			नेवार			तामाङ			मगर		
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
चपली भद्रकाल	६५६७	३२३६	३३३१	१०३३	५०३	५३०	२०५७	१०००	१०५७	१४३	७०	
विष्णु बूढानीलकण्ठ	१०९३१	३३७०	५५६१	११४२	५६७	५७५	२०८६	१०२७	१०५९	१७१	८१	
खड्का भद्रकाली	७२१०	३५६८	३६४२	१५३८	७५४	७८४	७०९	३५३	३५६	१७२	९०	
कपन	३७२१५	१८८५३	१८३६२	१९९६	१०३८	९५८	३५५२	१७७०	१७८२	६९०	३६९	
चुनिखेल	६४९	३१६	३३३	३६१६	१७९१	१८२५	८०	४३	३७	१२	७	
महाकाल	१३५०४	६७४३	६७६१	१०२२	५३२	४९०	९६५	४८७	४७८	३८७	२०७	
जम्मा	७६०७६	३६०८६	३७९९०	१०३४७	५१८५	५१६२	९४४९	४६८०	४७६९	१५७५	८२४	

४. कागेश्वरी-मनोहरा नगरपालिका

तालिका नं.: ८.२५

कागेश्वरी-मनोहरा न.पा.

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

साविकका गा.वि.स.	नेपाली			नेवार			तामाङ			मगर		
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
गागलफेदी	४२७५	२०८४	२१९१	१००	४७	५३	११४१	५६९	५७२	०	०	०
आलापोट	२०५३	१०१२	१०४१	९८२	४८३	४९९	९५	४६	४९	०	०	०
भद्रबास	२०७६	१०३७	१०३९	२४८	१२३	१२५	११	६	५	०	०	०
डाँछी	७४७३	३७७०	३७०३	१५५५	७७४	७८१	१५९१	८२६	७६५	१२३	६६	६६
मूलपानी	९६४४	४७८१	४८६३	५८७	३१०	२७७	३८५९	४३९	३४२०	१२६	६४	६४
गोठाटार	२२६४७	११२९४	११३५३	९६५	४९०	४७५	१२११	६१५	५९६	१४५	६८	६८
जम्मा	४८१६८	२३९७८	२४१९०	४४३७	२२२७	२२१०	७९०८	२५०१	५४०७	३९४	१९८	१९८

५. टोखा नगरपालिका

तालिका नं.: ८.२६

साविकका गा.वि.स.	नेपाली			नेवार			तामाङ			मगर		
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
भोरे महाङ्काल	२८३०	१३९१	१४३९	३९३	१९५	१९८	८६४	४१७	४४७	०	०	०
टोखा चण्डेश्वरी	२६३	१२१	१४२	३५८८	१७४६	१८४२	६७	३७	३०	१२	८	४
टोखा सरस्वती	१३३३	७०७	६२६	२९४६	१४००	१५४६	२६३	१४३	१२०	८८	४२	४६
धापासी	२४४७२	१२४७०	१२००२	२०७९	१०२८	१०५१	१२५१	६१७	६३४	६०३	३१२	२९१
गोङ्गबु	४०९३३	२०९९५	१९९३८	३८३१	१९००	१९३१	३०७०	१४८९	१५८१	१२९२	७०६	५८६
जम्मा	६९८३१	३५६८४	३४१४७	१२८३७	६२६९	६५६८	५५१५	२७०३	२८१२	१९९५	१०६८	९२७

६. तारकेश्वर नगरपालिका

तालिका नं.: ८.२७

साविकका गा.वि.स.	नेपाली			नेवार			तामाङ			मगर		
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

साइला	२१६५	१०६८	१०९७	४९९	२५५	२४४	९०७	४५७	४५०	०	०	०	४
काभ्रेस्थली	३६९४	१८१४	१८८०	२४६	१२९	११७	७४१	३७३	३६८	०	०	०	
जीतपुरफेदी	४२३४	२०५५	२१७९	३५८	१७०	१८८	४५६	२२०	२३६	२४	१४	१०	
गोलढुङ्गा	१११२२	५६८९	५४३३	२४६९	१२७२	११९७	१८५९	९७३	८८६	१३७	७१	६६	५२
धर्मस्थली	३७९६	१८७९	१९१७	१९१७	९४५	९७२	५७५	३००	२७५	८३	४१	४२	११
मनमैजु	३०७०२	१५७६४	१४९३८	३०९६	१५०६	१५९०	३८७५	१९८७	१८८८	५७३	२९८	२७५	२१
फुटुङ	३५६१	१७५८	१८०३	७४९	३५२	३९७	२७८	१५०	१२८	६१	३५	२६	११
जम्मा	५९२७४	३००२७	२९२४७	९३३४	४६२९	४७०५	८६९१	४४६०	४२३१	८७८	४५९	४१९	३२९

७. नागार्जुन नगरपालिका

तालिका नं.: ८.२८

साविकका गा.वि.स.	नेपाली			नेवार			तामाङ			मगर			
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	
इचंगुनारायण	१३९८१	६९५२	७०२९	३७५२	१८७७	१८७५	३३६२	१६२५	१७३७	५५८	२७२	२८६	
सीता पाइला	१२९८७	६५६६	६४२१	२४०७	११९४	१२१३	९८१	५०४	४७७	२२१	१०८	११३	
रामकोट	७१४९	३५७५	३५७४	५३६	२६५	२७१	७८८	३९६	३९२	५०	२४	२६	
भीमढुङ्गा	२१९०	१०८३	११०७	१५३	८८	६५	५५७	३०३	२५४	०	०	०	
स्यूचाटार	११६१९	५८९५	५७२४	७६७	३७५	३९२	३४३	१८४	१५९	१२७	५९	६८	
जम्मा	४७९२६	२४०७१	२३८५५	७६१५	३७९९	३८१६	६०३१	३०१२	३०१९	९५६	४६३	४९३	

८. चन्द्रागिरी नगरपालिका

तालिका नं.: ८.२९

साविकका गा.वि.स.	नेपाली			नेवार			तामाङ			मगर			
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	
दहचोक	३५६१	१७४१	१८२०	२६	१५	११	४०६	२०८	१९८	०	०		
वाड भञ्ज्याङ	२८०५	१३८८	१४१७	१०६	५०	५६	७३२	३५८	३७४	६४	३३		
थानकोट	४२४१	२०९२	२१४९	४७१६	२२५२	२४६४	१८७२	९७१	९०१	१९१	१०९		

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

महादेवस्थान	१०२०४	५०२९	५१७५	३२७९	१६४२	१६३७	११६१	५७५	५८६	२९१	१३९	१९
मातातिर्थ	४४३५	२१९०	२२४५	७२०	३७६	३४४	४६७	२२९	२३८	७५	४७	३
मच्छे गाउँ	१९०९	९१७	९९२	१७०८	८३५	८७३	१४९	८४	६५	४२	२३	९
सतुंगल	४७७०	२४०३	२३६७	३८४१	१९२२	१९१९	६७७	३६१	३१६	१३४	६७	९
बलम्बु	३३०३	१६१२	१६९१	३१४७	१४९८	१६४९	४०४	२१२	१९२	२५	१४	
नैकाप नयाँ भञ्ज्याङ	५११५	२५७८	२५३७	२१३९	१०५४	१०८५	२८३	१३७	१४६	७०	४१	३
नैकाप पुरानो भञ्ज्याङ	४०४२	१९९३	२०४९	३३७	१६५	१७२	२८	१९	९	३९	२०	९
तीनथाना	७३२४	३६७१	३६५३	१०३६	५११	५२५	४२३	२२२	२०१	१४१	७८	९
जम्मा	५१७०९	२५६१४	२६०९५	२१०५५	१०३२०	१०७३५	६६०२	३३७६	३२२६	१०७२	५७१	५०

९. दक्षिणकाली नगरपालिका

तालिका नं.: ८.३०

साविकका गा.वि.स.	नेपाली			नेवार			तामाङ			मगर		
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
चाल्नाखेल	३१९३	१५१५	१६७८	१९०	९५	९५	८८६	४३२	४५४	२१	११	१०
सेतीदेवी	३६३३	१७९०	१८४३	४३६	२३६	२००	१४१	६९	७२	१२	७	५
शेषनारायण	२५५४	१२८८	१२६६	८१३	४०९	४०४	२९९	१४७	१५२	१६	१०	६
दक्षिणकाली	१९०९	९१९	९९०	१९१८	९६७	९५१	४८६	२४७	२३९	०	०	०
टल्कु डुडेचौर	१०५४	५११	५४३	४५९	२१०	२४९	१२७६	६३६	६४०	०	०	०
छैमले	१४५४	६८७	७६७	१६३	८०	८३	२५७६	११९७	१३७९	०	०	०
जम्मा	१३७९७	६७१०	७०८७	३९७९	१९९७	१९८२	५६६४	२७२८	२९३६	४९	२८	२१

१०. कीर्तिपुर नगरपालिका

तालिका नं.: ८.३१

क्र.सं.	भाषा	जम्मा	पुरुष	महिला
१	नेपाली	३४९००	२०१२८	१४७७२
२	नेवार	२३०६५	११३७८	११६८७

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

३	तामाङ	२४९७	१३३८	११५९
४	मैथिली	१४३२	११४९	२८३
५	अन्य	३७०८	२४८३	१२२५
जम्मा		६५६०२	३६४७६	२९१२६

११. काठमाडौं महानगरपालिका

तालिका नं.: द.३२

क्र.सं.	भाषा	जम्मा	पुरुष	महिला
१	नेपाली	५९७५७०	३१०८७१	२८६६९९
२	नेवार	१८५३३०	९१५७७	९३७५३
३	तामाङ	५४१०९	२७३९७	२६७१२
४	मैथिली	२७५२१	१८१९३	९३२८
५	भोजपुरी	१५६२१	११०७५	४५४६
६	थारू	६३३२	३८८७	२४४५
७	मगर	११३१९	६०२४	५२९५
८	गुरुङ	११९६३	५७३८	६२२५
९	शेर्पा	१०१७३	४८७६	५२९७
१०	हिन्दी	१७६०८	१११४२	६४६६
११	राई	७४६३	३६१६	३८४७
१२	अन्य	३०४४४	१७४४५	१२९९९
जम्मा		९७५४५३	५११८४१	४६३६१२

८.१.४: जातजातिका आधारमा नगरपालिकास्तरीय जनसंख्या (राष्ट्रिय जनगणना, २०६८)

कागेश्वरी-मनोहरा नगरपालिका

तालिका नं.: ८.३३

साविकका गा.वि.स.	क्षेत्री			ब्राह्मण			तामाङ		
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
गागलफेदी	२६५६	१२७५	१३८१	१०२६	५१६	५१०	११६३	५७६	५८७
आलापोट	१०५३	५३८	५१५	८१६	३८९	४२७	१०३	५२	५१
भद्रबास	२८२	१४५	१३७	१६८८	८३९	८४९	२७	१५	१२
डाँछी	२४६१	१२४५	१२१६	३१४४	१५८१	१५६३	१७३४	९०४	८३०
मूलपानी	३५०६	१७५४	१७५२	४१२९	२०३८	२०९१	१०७०	५४०	५३०
गोठाटार	९२९२	४५५६	४७३६	८९०३	४५०३	४४००	१७६६	८८९	८७७
जम्मा	१९२५०	९५१३	९७३७	१९७०६	९८६६	९८३६	५८६३	२९७६	२८८७

शंखरापुर नगरपालिका

तालिका नं.: ८.३४

साविकका गा.वि.स.	क्षेत्री			ब्राह्मण			तामाङ		
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
नाइलेभारे	४२३	२०७	२१६	१८४६	९०५	९४१	१९०३	९२३	९८०
लप्सीफेदी	३९६	१९५	२०१	७१०	३३८	३७२	३३७५	१८७४	१९०१
सुनटोल	९८१	४९२	४८९	७२७	३५६	३७१	११६७	५५१	६१६
पुखुलाछी	२७४	१४०	१३४	६८	३४	३४	१७४	८६	८८
बज्र-योगिनी	९५२	४३३	५१९	७०	३१	३९	१७९३	८८०	९१३
इनद्रायणी	१६७२	८००	८७२	१७३	९०	८३	९१	५१	४०
जम्मा	४६९८	२२६७	२४३१	३५९४	१७५४	१८४०	८५०३	४३६५	४१३८

गोकर्णेश्वर नगरपालिका

तालिका नं.: ८.३५

साविकका गा.वि.स.	क्षेत्री			ब्राह्मण			तामाङ		
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
सुन्दरीजल	२२२	१०८	११४	२३१	११९	११२	८३१	८९३	२५९
नयाँपाटी	२०३०	१०१७	१०१३	११००	५४३	५५७	२०२५	९७३	१०५२
बालवा	१२६३	६२८	६३५	९४५	४७४	४७१	१४३९	७१६	७२३
गोकर्णेश्वर	१०७७	५३४	५४३	९१३	४८६	४२७	१३४२	६९६	६४६

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

जोरपाटी	११२८६	५६७५	५६११	१५७२४	८०१९	७७०५	२५३५५	१२४३९	१२९१६	७
जम्मा	१५८७८	७९६२	७९१६	१८९१३	९६४१	१०८८४	३०९९२	१५७१७	१५५९६	१

बूढानीलकण्ठ नगरपालिका
तालिका नं.: ८.३६

साविकका गा.वि.स.	क्षेत्री			ब्राह्मण			तामाङ			
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	
चपली भद्रकाली	२४७८	१२२३	१२५५	१७८५	९१९	८६६	२४५०	११८८	१२६२	१
विष्णु बूढानीलकण्ठ	४०६०	२०००	२०६०	१७९३	९११	८८२	२८३३	१३८८	१४४५	२
खड्का भद्रकाली	३१६६	१५८५	१५८१	१३३७	६९०	६४७	९६२	४७३	४८९	३
कपन	११८५५	६०१२	५८४३	१४४९७	७४३६	७०६१	५१७८	२५५३	२६२५	४
चुनिखेल	३७९	१८७	१९२	९१	४७	४४	९४	५१	४३	५
महाकाल	५००५	२५१५	२४९०	४४१७	२२७९	२१३८	१५६७	७६१	८०६	६
जम्मा	२६९४३	१३५२२	१३४२१	२३९२०	१२२८२	११६३८	१३०८४	६४१४	६६७०	१०

तारकेश्वर नगरपालिका
तालिका नं.: ८.३७

साविकका गा.वि.स.	क्षेत्री			ब्राह्मण			तामाङ			
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	
साङ्गला	८२२	४११	४११	१००२	४८४	५१८	९३७	४७०	४६७	१
काभ्रेस्थली	७६९	३६८	४०१	२११२	१०३६	१०७६	१११४	५६५	५४९	२
जीतपुरफेदी	५४९	२७१	२७८	३०७७	१४९५	१५८२	६६०	३२२	३३८	३
गोलढुङ्गा	२५२६	१३१७	१२०९	५३५४	२७४८	२६०६	२६२६	१३४५	१२८१	४
धर्मस्थली	१४०३	६७९	७२४	१६२५	८३५	७९०	६३४	३२७	३०७	५
फुटुङ	२०८४	१०२६	१०५८	५६६	२८१	२८५	३६१	१९४	१६७	६
मनमैजु	१०७०१	५४०२	५२९९	११९६६	६३७०	५५९६	५२४८	२६७४	२५७४	७
जम्मा	१८८५४	९४७४	९३८०	२५७०२	१३२४९	१२४५३	११५८०	५८९७	५६८३	१०

टोखा नगरपालिका
तालिका नं.: ८.३८

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

साविकका गा.वि.स	क्षेत्री			ब्राह्मण			तामाङ			जम्मा
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	
भोरे महाकाल	१९४	९६	९८	२२६६	१११५	११५१	१००२	४७८	५२४	१००२
टोखा चण्डेश्वरी	१०१	४३	५८	४८	२८	२०	७६	४१	३५	१०१
टोखा सरस्वती	३८१	१९९	१८२	२९८	१५६	१४२	३३८	१८३	१५५	३३८
धापासी	७५५२	३८९२	३६६०	८१३६	४२२४	३९१२	२२७९	११००	११७९	७५५२
गोङ्गबु	१३५०५	६२९६	६०२९	#####	७८६२	६९८२	४९४३	२३९५	२५४८	१३५०५
जम्मा	१३५०५	१०५२६	१००२७	२५५९२	१३३८५	१२२०७	८६३८	४१९७	४४४१	१३५०५

नागार्जुन नगरपालिका
तालिका नं.: ८.३९

साविकका गा.वि.स	क्षेत्री			पहाडी ब्राह्मण			नेवार			जम्मा
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	
इचंगुनारायण	४७७४	२४१२	२३६२	४३०४	२१९८	२१०६	५०५९	२५३४	२५२५	४७७४
सीतापाइला	४२१९	२१४७	२०७२	३८६९	१९८८	१८८१	४११८	२०२१	२०९७	४२१९
रामकोट	१९९९	९९४	१००५	१५५५	७७५	७८०	९१५	४५९	४५६	१९९९
भीमढुङ्गा	६९७	३३६	३६१	५९७	३०१	२९६	१९२	१०९	८३	६९७
स्युचाटार	४२०९	२१०४	२१०५	४४७५	२२६२	२२१३	१५३५	७७१	७६४	४२०९
जम्मा	१५८९८	७९९३	७९०५	१४८००	७५२४	७२७६	११८१९	५८९४	५९२५	१५८९८

दक्षिणकाली नगरपालिका
तालिका नं.: ८.४०

साविकका गा.वि.स	क्षेत्री			पहाडी ब्राह्मण			तामाङ			जम्मा
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	
चाल्नाखेल	१०६२	५०७	५५५	२२४	१११	११३	१२६४	६१५	६४९	१०६२
सेतीदेवी	२१३८	१०४२	१०९६	२८२	१४०	१४२	३३५	१६९	१६६	२१३८
शेषनारायण	९६७	४८४	४८३	२३८	१२८	११०	७८९	४१९	३७०	९६७
दक्षिणकाली	५७४	२७४	३००	८९५	४३४	४६१	५४२	२६६	२७६	५७४
टल्कु डुङ्गेचौर	५५४	२७२	२८२	९५	४७	४८	११४	५३	६१	५५४
छैमले	४०९	१९३	२१६	७६६	३७७	३८९	२५९९	१२०६	१३९३	४०९

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

जम्मा	५७०४	२७७२	२९३२	२५००	१२३७	१२६३	५६४३	२७२८	२९१५	
-------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	--

चन्द्रागिरी नगरपालिका

तालिका नं.: द.४१

साविकका गा.वि.स	क्षेत्री			पहाडी ब्राह्मण			नेवार			जम्मा
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	
दहचोक	१५११	७३४	७७७	३००	१५१	१४९	६९	३८	३१	
बाड भञ्ज्याङ	१३६४	६६६	६९८	८३०	४२५	४०५	१३५	६६	६९	
थानकोट	१०५८	५३९	५१९	८३४	४१९	४१५	५१७७	२४६४	२७१३	
महादेवस्थान	३८५९	१९४२	१९१७	२४३०	१२०२	१२२८	४२५५	२१०३	२१५२	
मातातीर्थ	१८२१	८९३	९२८	१०९९	५५५	५४४	९९३	५०७	४८६	
मच्छेगाउँ	५२२	२५८	२६४	५५५	२७३	२८२	१७६१	८५४	९०७	
सतुङ्गल	१५८३	८२०	७६३	१२४९	६४४	६०५	४४२९	२१८७	२२४२	
बलम्बु	१५३४	७४३	७९१	८०८	३९९	४०९	३३२८	१५८२	१७४६	
नैकाप न.भ.	१७४०	८८५	८५५	१५२६	७६६	७६०	२५७२	१२७२	१३००	
नैकाप प.भ.	१९०६	९०८	९९८	१५६६	८००	७६६	५५१	२७९	२७२	
तीनथाना	३०३१	१५०२	१५२९	२००१	१०३१	९७०	१६१४	७९६	८१८	
जम्मा	१९९२९	९८९०	१००३९	१३१९८	६६६५	६५३३	२४८८४	१२१४८	१२७३६	

काठमाडौँ महानगरपालिका

तालिका नं.: द.४३

जातजाति	जम्मा	पुरुष	महिला
क्षेत्री	१७५८८९	९१८९८	८३९९१
ब्राह्मण	२३८५९०	१२७२०२	१११३८८
मगर	३६७६१	१८९५५	१७८०६
थारू	११९०३	७२५३	४६५०
तामाङ	७६०६६	३८१३८	३७९२८
नेवार	२४११३१	११९६०६	१२१५२५
मुसलमान	१७७०६	१२०९९	५६०७
कामी	८८६५	४८०८	४०५७
यादव	४०८७	२९२३	११६४
राई	२०६४८	१००१५	१०६३३
गुरुङ	२५७८०	१२२४७	१३५३३

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौँ ।

दमाई	६२६२	३२७०	२९९२
लिम्बू	६५३५	३२२२	३३९३
ठकरी	११२६०	५९२१	५३३९
सार्की	१५६३	८०६	७५७
तेली	५३०३	३६३३	१६७०
शेर्पा	११७७६	५६३२	६१४४
कलवार	४१५४	२६४८	१५०६
सुनुवार	२०८९	१०६८	१०२१
माफ्ती	२३०७	११७७	११३०
मारवाडी	१२८२३	६८०९	६०१४
दलित अन्य	४०४१	२१८५	१८५६
विदेशी	१४६२	९१६	५४६
अन्य	४८४५२	३९४२५	९०२७
जम्मा	९७५४५३	५११८४१	४६३६१२
संस्थागत जम्मा	४४९५१	३३२९२	११६५९

कीर्तिपुर नगरपालिका
तालिका नं. ८.४४

जातजाति	जम्मा	पुरुष	महिला
क्षेत्री	१३३७०	७४३३	५९३७
पहाडी ब्राह्मण	१५८८३	९९४५	५९३८
नेवार	२४४४१	१२०८७	१२३५४
तामाङ	३४१९	१८११	१६०८
मगर	१९३६	१०३०	९०६
गुरुङ	४९६	२६५	२३१
कामी	३६७	२०१	१६६
थारू	६४४	४५८	१८६
मुसलमान	१९२	१५२	४०
राई	८२८	४४७	३८१
दमाई/ढोली	२३९	१२१	११८
यादव	४४७	३८१	६६
सार्की	२३१	११९	११२
दशनामी	१२३	७२	५१
अन्य	२९८६	१९५४	१०३२
की. जम्मा	६५६०२	३६४७६	२९१२६

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

खण्ड- ८

विविध

९.१: काठमाडौं जिल्लाको वन तथा वन्यजन्तु सम्बन्धी संक्षिप्त जानकारी:

९.१.१: वन

काठमाडौं जिल्लाको वन सम्पदा भनेकै विभिन्न प्रजातिको वनस्पति, भाडी बुट्यान र घाँसले ढाकेको वन क्षेत्र हो । तालिका नं. १ मा देखाए अनुसार यस जिल्लाको कूल क्षेत्रफल ४१२०२ हेक्टरमध्ये वन क्षेत्र (भाडी बुट्यानले ढाकेको वन र घाँसले ढाकेको क्षेत्र समेत) १४११८ हेक्टर रहेकोछ ।

Table 1M काठमाण्डौं जिल्लाको वन क्षेत्रको विवरण

क्र.स.	वनको किसिम	क्षेत्रफल (हेक्टर)	प्रतिशत (%)	कैफियत
१	विभिन्न प्रजातिले ढाकेको वन	९६४८	६८	
२	भाडी बुट्यानले ढाकेको वन	४१०३	२९	
३	घाँसले ढाकेको क्षेत्र	३६७	३	
	कूल जम्मा	१४११८	१००	

Table 2 :काठमाडौं जिल्लाको वन जङ्गलको अध्यावधिक तथ्यांक

सि.नं.	विवरण	क्षेत्रफल (हेक्टर)	प्रतिशत (%)	कैफियत
१	Coniferous Forests	८३८.९४	५.८५	
२	Grasslands	३८८.०९	२.७१	
३	Hardwood Forests	७७५६.३२	५४.११	
४	Mixed wood forest	५१८.३१	३.६२	
५	Plantation	३८०.११	२.६५	
६	Protected Forest	१७१.६६	१.२०	

७	Protected Forest Shrub	१५९.००	१.११	
८	Shrubs	४१२२.८८	२८.७६	

९.१.२: काठमाडौं जिल्लामा वन सम्पदाको व्यवस्थापन पक्ष:

यस जिल्लाको समग्र वन क्षेत्रलाई व्यवस्थापनको दृष्टिकोणले निम्न अनुसार विभाजन गर्न सकिन्छ ।

तालिका नं. ३

वनको प्रकार	क्षेत्रफल (हे.)	व्यवस्थापन र संरक्षणको उद्देश्य	व्यवस्थापकीय निकाय	कैफियत
सामुदायिक वन	६१४३.३४ हे.	समूहको वन पैदावार सम्बन्धी आवश्यकता पुरा गरी वनको विकास, संरक्षण र सदुपयोग गर्ने वन क्षेत्रमा हरियाली कायम गरी पर्यापर्यटन व्यवस्थापन आगाडी पढाउने ।	वन उपभोक्ता समूह र जि.व.का. काठमाण्डौं	
शिवपुरी नागार्जुन रा.नि.	१५९०० हे.	वन्य जन्तु, पानी मुहान, जैविक विविधताको महत्वका कारण संरक्षण गर्ने	शिवपुरी नागार्जुन रा.नि.	का.जि. अन्तर्गत ७२६० हे. मात्र
गोकर्ण वन	२२१.५३ हे.	वन्य जन्तु, पानी मुहान, जैविक विविधताको महत्वका कारण संरक्षण गर्ने	जि.व.का. काठमाण्डौं	
धार्मिक वन	४०.२२ हे.	धार्मिक कार्यकालागि महत्वपूर्ण भएको वन क्षेत्र संरक्षण गर्ने	धार्मिक समुदाय र जि.व.का. काठमाण्डौं	
पशुपतिनाथ वन क्षेत्र	९०	धार्मिक कार्यकालागि महत्वपूर्ण भएको वन क्षेत्र संरक्षण गर्ने	पशुपति क्षेत्र विकास कोष	
दक्षिणकाली	५६	धार्मिक कार्यकालागि महत्वपूर्ण भएको वन क्षेत्र संरक्षण गर्ने	दक्षिणकाली वन क्षेत्र विकास समिति	
निजी वन	४५६६.५९	वन पैदावारमा आत्मनिर्भर हुने	निजी जग्गा धनी	
कबुलियती वन	७१.२८ हे.	वन पैदावार उत्पादन, पर्यटन विकास	गैर सरकारी संस्था उद्योग, समूह	

ख) सामुदायिक वन

नेपालका अन्य जिल्ला जस्तै सामुदायिक वन विकास कार्यक्रम अन्तर्गत काठमाण्डौं जिल्लामा १७३ वटा उपभोक्ता समूहले सामुदायिक वनको रूपमा हालसम्म ६१४३.३४ हे. वन क्षेत्र व्यवस्थापन गरि रहेका छन् । जस अन्तर्गत जम्मा २०३७२ घरधूरी वन व्यवस्थापन कार्यमा संलग्न रहेका छन् । सो को विस्तृत विवरण ई.व.का अनुसार तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

तालिका नं. ४: सामुदायिक वनको विवरण

सि.नं.	ई.व.का	सा. व. संख्या	सा.व. क्षेत्रफल (हे.)	संलग्न घरधुरी
१	लप्सीफेदी	४६	१५७३.५९	४४६६
२	जगडोल	१५	१७३.३८	१८१४
३	चण्डेश्वरी	१४	२२६.१३	१३३६
४	पाँचमाने	१८	१२०.३१	१२८४
५	सितापाइला	२२	६१५.२१	३६६७
६	महादेवस्थान	१६	१०६०.८७	१६५०
७	मच्छेनारायण	१२	७५०.४५	२१०६
८	शेषनारायण	३०	१६२३.४०	४०४९
	जम्मा	१७३	६१४३.३४	२०३७२

ग) कबुलियती वन

यस जिल्लाभित्र रहेको राष्ट्रिय वन मध्ये विधिवत रुपमा ५ वटा वन क्षेत्रलाई व्यापारिक प्रयोजनका लागि कबुलियती वनको रुपमा हस्तान्तरण गरिएको छ । जसको विस्तृत लगत तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ । यी वनहरुको जम्मा क्षेत्रफल ७१.२८ हे. छ । खास गरी यहाँका कबुलियती वनहरु पर्या-पर्यटन व्यवसाय सञ्चालन गर्ने उद्देश्यले विभिन्न संस्थाहरुद्वारा व्यवसायिक योजना बनाई सोही अनुसार व्यवस्थापन गर्ने गरी हस्तान्तरण गरिएको छ ।

Table5: कबुलियती वनको विवरण

सि.न.	कबुलियती वनको नाम	ठेगाना	क्षेत्रफल (हे.)	कैफियत
१	हिमालयन हाईट रिसोर्ट	हात्तिवन, सेतीदेवी	१.५०	
२	वाइल्डलाईफ केम्प	लप्सीफेदी	११.००	
३	चम्पादेवी इकोटुरिज्म प्रा. लि.	चम्पादेवी,	२२.००	
४	नेपाल विपश्यना केन्द्र	बुढानीलकण्ठ	०.७८	
५	काठमाडौं फन पार्क प्रा.लि.	थानकोट	३६.००	
	जम्मा		७१.२८	

नगरपालिका स्तरीय जिल्ला वस्तुगत विवरण, काठमाडौं ।

घ) धार्मिक वन

यस जिल्लामा रहेका धार्मिक स्थल वरपरका केही वनहरू जिल्ला वन कार्यालयमा विधिवत रूपमा धार्मिक वनको रूपमा दर्ता भएता पनि पशुपति र दक्षिणकाली वन क्षेत्रको स्वामित्व सम्बन्धित संस्थाहरूमा रहेकोले धार्मिक वनको रूपमा दर्ता भएको छैन । तर पनि ती वनहरू स्थानिय धार्मिक संस्था एवं समितिद्वारा संरक्षण र विकास गरिदै आएको छ। ती वनहरूको लगत तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ। धार्मिक वनहरूको क्षेत्रफल ४०.२२ हे. रहेको छ ।

तालिका नं. ६: धार्मिक वनको विवरण

धार्मिक वनको नाम	ठेगाना	क्षेत्रफल (हेक्टर)	कैफियत
शिव पाञ्चायान धार्मिक वन	जोरपाटी	०.५	
विराट नारायण धार्मिक वन	मूलपानी	१.०	
म्यहेपी धार्मिक वन	का.म.न.पा.	२.४९	
ओसो तपोवन धार्मिक वन	गोलदुङ्गा गा.वि.स.	१.८५	
गोरखनाथ गुम्बा धार्मिक वन	शेषनारायण गा.वि.स.	३.००	
स्वयम्भू धार्मिक वन	का.म.न.पा.	३१.३८	
जम्मा		४०.२२	
पशुपतिनाथ वन क्षेत्र	पशुपति क्षेत्र	९०	पशुपति क्षेत्र विकास कोषको स्वामित्वमा
दक्षिणकाली	दक्षिणकाली गा.वि.स.	५६	दक्षिणकाली वन क्षेत्र विकास समितिको स्वामित्वमा

ङ) निजी वन

निजी हकभोगको जग्गामा लगाई हुर्काएको वा संरक्षण गरिएको वनलाई निजी वन भनिन्छ । निजी वनको रूपमा दर्ता हुनसक्ने अवस्थाका प्रसस्त वन क्षेत्रहरू यस जिल्लामा भएता पनि हालसम्म मच्छेनारायण ई.व.का. अन्तर्गत एकमात्र निजी वन नियम संगत रूपमा जिल्ला वन कार्यालयमा दर्ता भएको छ ।

च) सरकारद्वारा व्यवस्थित वन: काठमाडौं जिल्लामा सरकारद्वारा व्यवस्थित वन विभिन्न क्षेत्रमा छरिएर रहेको अवस्था छ । हाल राष्ट्रिय निकुन्जको क्षेत्र, गोकर्ण वन क्षेत्र, सामुदायिक वन, कबुलियती वन तथा धार्मिक वन हस्तान्तरण पश्चात सरकारद्वारा व्यवस्थित वन कायम रहेको वन क्षेत्र २३५.६३ हेक्टरलाई पञ्चवर्षीय कार्ययोजना अनुसार संरक्षण, सम्बर्द्धन तथा सदुपयोग गरिएको छ । उक्त सरकारी वन क्षेत्रबाट सा.व., क.व. र धार्मिक वन हस्तान्तरण हुँदै जाने हुनाले उक्त हस्तान्तरित वन क्षेत्रको सदुपयोग तत्तत् कार्ययोजना अनुसार नै हुनेछ ।

९.२: कार्यालयको परिचय, अवस्थिति:

९.२.१: कार्यालयको परिचय, अवस्थिति

जनतालाई अधिक मात्रामा ठास हुने नीति निर्धारण गर्न सरकारी विभागहरूको प्रशासकीय निपुणता बढाउन र मुलुकको आर्थिक गतिविधि बारे यथार्थ ज्ञान प्राप्त गर्न नेपाल सरकारलाई यथार्थ आधार चाहिएको र त्यस्तो आधार जुटाउन तथ्याङ्क सम्बन्धि कामको निमित्त एक केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको स्थापना गर्न वाञ्छनीय भएकोले २०१५ साल मार्ग १८ गतेका दिन नेपालमा तथ्याङ्क ऐन २०१५ लागू भयो । यही ऐनको आधारमा साविक संख्या विभाग खारिज भई २०१५ साल पौष १७ गते (जनवरी १, १९५९) केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको स्थापना भएको हो ।

केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग स्थापना भएपछि यो विभागले अर्थमन्त्रालय, अर्थ आर्थिक विषय मन्त्रालय, आर्थिक कार्य विषय मन्त्रालय जस्ता विभिन्न मन्त्रालय अन्तर्गत रहेर काम गरेको छ । हाल यो विभाग राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय अन्तर्गत रहेको छ । यसरी केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको स्थापना तथ्याङ्क ऐन २०१५ को व्यवस्था बमोजिम भएको हो । ऐनको व्यवस्था अनुसार नै केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागलाई तथ्याङ्क संकलन, प्रशोधन, संग्रह, विश्लेषण एवं प्रकासन गर्ने जिम्मेवार निकायको रूपमा स्थापना गरिएको छ । सो ऐनले केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागलाई व्यवसायिक रूपमा तथ्याङ्क संकलन गर्न अधिकार दिएको छ । यस बाहेक अन्य निकायले तथ्याङ्क संकलन गर्न र संकलन गरेको तथ्याङ्क प्रकासन गर्नु भन्दा पहिले यस विभागको स्वीकृत गर्ने व्यवस्था पनि उक्त ऐनले गरेको छ । यसरी हेर्दा यस ऐनले केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागलाई तथ्याङ्क सम्बन्धि प्रयोजनका लागि केन्द्रीकृत विभागको रूपमा स्थापना भएको पाइन्छ ।

समयको माग अनुसार केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागले मात्र सवैको आवश्यकता अनुसार सवै प्रकारका तथ्याङ्क उत्पादन गर्न सकेन । यसकारण विभिन्न मन्त्रालय, विभाग, र सरकारी तथा अर्धसरकारी निकायहरूले आफ्नो आवश्यकता अनुसार विविध प्रकारका तथ्याङ्क उत्पादन गर्न थाले । यसले गर्दा नेपालको तथ्याङ्क प्रणाली विस्तारै विकेन्द्रित प्रणाली तर्फ उन्मुख हुदै गयो । हालको नेपालको तथ्याङ्क प्रणालीलाई केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग प्रमुख निकाय भएको एक विकेन्द्रित प्रणालीको रूपमा लिइन्छ ।

समय क्रममा जिल्लास्तरमा पनि तथ्याङ्क कार्यालयको आवश्यकता महशुस गरी तथ्याङ्क ऐन तथा नियमावली बमोजिम केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको कार्य सम्पादनमा सघाउ पुर्याउने उद्देश्यले ७५ वटा जिल्लाहरूको कार्य हेर्ने गरी ३३ वटा तथ्याङ्क कार्यालयहरूको (तत्कालीन शाखा तथ्याङ्क कार्यालयहरू) स्थापना वि.स. २०५० सालमा गरिएको हो ।

यसै अनुरूप काठमाण्डौ, भक्तपुर, ललितपुर ३ जिल्ला कार्य क्षेत्र हुने गरि तथ्याङ्क कार्यालय काठमाण्डौको स्थापना भएको हो । हाल यो कार्यालय काठमाडौं जिल्ला का.म.न.पा. वार्ड न. ३१ शंखमूल, क्षितिज मार्गमा भाडाको घरमा रहेको छ ।

यस कार्यालयको मुख्य कार्यहरू:

केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको मातहतमा रहेको यस कार्यालयको मुख्य कार्यहरू यस प्रकार छन् ।

- क) विभागबाट आफ्नो क्षेत्रमा सञ्चालन गरिने गणना एवं सर्वेक्षणमा संलग्न हुने ।
- ख) विभागबाट जिल्लास्तरमा सञ्चालन हुने तालिम कार्यमा सघाउ पुर्‍याउने र स्थानीयस्तरमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक पर्ने तालिम सञ्चालन गर्ने ।
- ग) विभागले जिल्लाबाट संकलन गर्न अर्‍जाएका Secondary तथ्याङ्क संकलन गर्ने ।
- घ) जिल्लाको तथ्याङ्क Profile तयार गर्ने ।
- ङ) जिल्ला विकासको निमित्त आवश्यक तथ्याङ्क उपलब्ध भए नभएको मूल्यांकन गर्ने ।
- च) जिल्लास्तरीय तथ्याङ्क विकास कार्यक्रम बनाई केन्द्रमा पठाउने ।

- छ) वडा र गणना क्षेत्रको सीमाना, धरातल र घरपरिवारको निर्दिष्ट स्थान छुट्याउने गरी नक्सांकन गर्ने ।
ज) जिल्लास्तरीय तथ्याङ्कीय क्रियाकलापहरूको समन्वय गर्ने ।

९.२.२: कर्मचारी दरबन्दी र कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

तालिका ९.७ : कर्मचारी दरबन्दी सम्बन्धी विवरण

सि.नं.	पद	सेवा, समूह	श्रेणी	पद संख्या
१	निर्देशक	आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, तथ्याङ्क	रा.प.द्वितीय (प्रा.)	१
२	तथ्याङ्क अधिकृत	आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, तथ्याङ्क	रा.प.तृ.प्रा.	१
३	सुपरिवेक्षक	आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, तथ्याङ्क	रा.प.अ.प्र.,प्रा.	७
४	लेखापाल	प्रशासन, लेखा	रा.प.अ.प्र.,लेखा	१
५	खरिदार	प्रशासन, सामान्य प्रशासन	रा.प.अ.द्वि., प्र.	३
६	कार्यालय सहयोगी	प्रशासन, सामान्य प्रशासन	श्रेणी विहीन	२
जम्मा दरबन्दी				१५

तालिका ९.८: हाल कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

सि.नं.	पद	कर्मचारीको नाम, थर	स्थायी ठेगाना	शुरु नियुक्ति
१	निर्देशक	राम बन्धु रेग्मी	खिलुङ देउराली-८, स्याङ्जा	२०४१
२	तथ्याङ्क अधिकृत	अनिता काफ्ले	का.म.न.पा. ३४, वानेश्वर	२०५४
३	सुपरिवेक्षक	साधना के.सी.	का.म.न.पा. १०, वानेश्वर	२०५५
४	सुपरिवेक्षक	भवानी तण्डुकार	कालीमाटी, काठमाण्डौ	२०५५
५	सुपरिवेक्षक	बलराम दुलाल	का.म.न.पा., सिफल	२०५५
६	सुपरिवेक्षक	मदन कृष्ण श्रेष्ठ	लुभु-४, ललितपुर	२०५५
७	सुपरिवेक्षक	किरण विष्ट	सूर्यविनायक न.पा.,दधिकोट	२०५५
८	खरिदार	कविन्द्रप्रसाद लम्साल	इशमा रजस्थल-५, गुल्मी	२०७२
९	खरिदार	नोर्बु लामा	मादन कुँडारी-३, काभ्रे	२०७२
१०	ह.स.चा.	विजय कुमार तामाङ	काभ्रेपलाञ्चोक	करार
११	का.स.	रविन्द्र महर्जन	का.म.न.पा.	करार
१२	का.स.	दशु पुतुवार	का.म.न.पा.	करार

९.२.३: तथ्याङ्क, कार्यालयबाट सञ्चालन हुने कार्यहरू, प्रदान गरिने सेवाहरू र सोको प्रक्रियाहरू

(क) सञ्चालन हुने कार्यहरू :

सि.नं.	सञ्चालन हुने कार्यहरू	सञ्चालन हुने प्रक्रिया
१	तथ्याङ्क संकलन: कृषि, राष्ट्रिय लेखा, मूल्य तथा सूचकांक, उद्योग र विभागले तोकेका अन्य कार्यक्रमहरू ।	विभागबाट छानिएका क्षेत्रमा प्राप्त निर्देशानुसार अन्तरवार्ता/प्रश्नावलीको प्रयोग गरी तथ्याङ्क संकलन गर्ने ।
२	तथ्याङ्क प्रकाशन तथा वितरण गर्ने ।	तथ्याङ्क कार्यालयको प्रकाशन एवं विभागबाट प्राप्त तथ्याङ्क एवं प्रकाशनहरू विभिन्न व्यक्ति, संघसंस्था र कार्यालयहरूलाई उपलब्ध गराउने ।
३	तथ्याङ्क अभिलेखन गर्ने ।	केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग र अन्य कार्यालय तथा संघ संस्थाबाट प्राप्त तथ्याङ्क एवं प्रकाशनहरूको अभिलेख राख्ने ।
४	जिल्लास्तरीय तथ्याङ्कीय क्रियाकलापको समन्वय गर्ने ।	जिल्लाका सरकारी एवं गैरसरकारी कार्यालय, तथ्याङ्क प्रयोगकर्ताहरूबीच गोष्ठी, बैठक आदि मार्फत समन्वयको कार्य गर्ने ।

(ख) प्रदान गरिने सेवाहरू :

- १) वडा तहको : जनसंख्या, घरपरिवार र जिल्ला तहबाट संकलित र प्रक्षेपित विवरण ।
२. गा.वि.स./न.पा. तहको : क्षेत्रफल, जनसंख्या, साक्षरता, जातजाति, धर्म, मातृभाषा, कृषक परिवार, गैरकृषि परिवार र जिल्ला तहबाट संकलित र प्रक्षेपित विवरण ।
३. जिल्ला तहको : जनगणना, कृषिगणना र औद्योगिक गणनाका नतिजाहरू, जिल्ला वस्तुगत विवरण र फोल्डर आदि ।
४. क्षेत्रीय तथा राष्ट्रिय तहको : जनगणना, कृषिगणना, औद्योगिक गणना, नेपाल जीवनस्तर र श्रमशक्ती सर्वेक्षणका नतिजाहरूका आवधिक प्रकाशनहरू, नियमित प्रकाशनहरू र अन्य प्रकाशनहरूको तथ्याङ्क उपलब्ध गराउने ।

(ग) सेवा उपलब्ध गराउने प्रक्रिया :

१. यस कार्यालयको जनसम्पर्क फाँट तथा लाइब्रेरीमा लिखित वा मौखिक रूपमा आवश्यक परेको तथ्याङ्क माग गर्नुपर्दछ ।
२. लाग्ने समय : तयारी अवस्थामा भए निवेदन पेश गर्नेवित्तिकै र तयार गर्नुपर्ने भए परिमाणअनुसार तत्काल ।
३. सेवा तथा अन्य दस्तुर शुल्क : निःशुल्क तर पुस्तक खरिद गरेमा लाग्ने ।
४. गुनासो तथा उजुरी सुन्ने जिम्मेवार व्यक्ति: कार्यालय प्रमुख ।

१.२२ काठमाडौँ जिल्लाका विशेषताहरू:

१. सबैभन्दा बढी जनसंख्या भएको जिल्ला
२. सबैभन्दा जनसंख्याको आनुपातिक वितरण भएको जिल्ला
३. सबैभन्दा जनघनत्व भएको जिल्ला
४. सबैभन्दा परिवारहरूको संख्या भएको जिल्ला
६. सबैभन्दा शहरी जनघनत्व भएको जिल्ला
७. सबैभन्दा शहरी क्षेत्रफलको अनुपात भएको जिल्ला
८. सबैभन्दा शहरी जनसंख्या र जिल्लाको जनसंख्याको अनुपात भएको जिल्ला
९. सबैभन्दा देशको कूल शहरी जनसंख्याको अनुपातिक वितरण भएको जिल्ला

१०. सबैभन्दा ग्रामिण जनघनत्व भएको जिल्ला
११. सबैभन्दा आर्थिक दृष्टिले क्रियाशील वयस्कहरूको अनुपात भएको जिल्ला
१२. सबैभन्दा गर्भ निरोधका साधनको प्रयोग गर्ने जिल्ला
१३. सबैभन्दा साक्षरता दर भएको जिल्ला
१४. सबैभन्दा विद्यालय भएको जिल्ला
१५. सबैभन्दा विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थी संख्या भएको जिल्ला
१६. सबैभन्दा कम कूल आश्रित अनुपात भएको जिल्ला
१७. नेपालमा भएका १० प्राचिन सम्पदा मध्ये ४ वटा हनुमानढोका दरवार, पशुपतिनाथ मन्दिर, स्वयम्भू तथा बौद्ध स्तुप यस जिल्लामा अवस्थित हुनु ।

सन्दर्भ सामाग्री

१. केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागका विभिन्न प्रतिवेदन
२. जिल्ला विकास समितिको प्रोफाइल
३. जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालयको प्रोफाइल
४. जिल्ला शिक्षा कार्यालयको शैक्षिक भलक
५. जिल्ला महिला तथा बालबालिका कार्यालयको प्रतिवेदन
६. जिल्ला कृषि विकास कार्यालयको प्रतिवेदन
७. जिल्ला पशु विकास कार्यालयको प्रतिवेदन
८. जिल्ला वन कार्यालयको प्रतिवेदन
९. जिल्ला प्रशासन कार्यालय
१०. जिल्ला अदालत
११. क्षेत्रीय खानेपानी अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण कार्यालयको प्रगति प्रतिवेदन

१२. घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालयको प्रतिवदेन

१३. जिल्ला सहकारी कार्यालय